

ساوا صفحا

هن ڪتاب ۾ ڏنل دوائن جا استعمال وزن ۽ احتياط

هن حصي ۾ دوائن جي ورڇ، انهن جي استعمال مطابق ڪئي وئي آهي، مثال طور: اهڙيون سڀ دوائون جيڪي ڪينئن لاءِ استعمال ڪري سگهجن ٿيون ان جو ذڪر ڪينئن جي سري سان ڪيو ويو آهي.

جيڪڏهن توهان کي ڪنهن دوا بابت معلومات ڪپي ته ان دوا جي نالي کي، دوائن جي لسٽ ۾ ڳولهيو جيڪا صفحي 341 کان شروع ٿئي ٿي يا دوائن جي فهرست ۾ ڳولهيو جنهن جي شروعات صفحي 345 کان ٿئي ٿي. جڏهن توهان کي ان دوا جو نالو لپي وڃي ته پوءِ ان صفحي تي اچو.

دوائن جي لسٽ جينرڪ (سائنسي) نالن سان ناهي وئي آهي ۽ نه ڪي برانڊ نالن سان. (سائنسي ڪمپني جا نالا) ڇاڪاڻ ته، سڄي دنيا ۾ جينرڪ نالا ساڳيا ٿين ٿا. جڏهن ته برانڊ نالا هڪ علائقي کان ٻئي علائقي ۾ مختلف ٿي سگهن ٿا. ان کانسواءِ جڏهن دوائون جينرڪ نالن سان خريد ڪجن ته اهي برانڊ نالن جي پيٽ ۾ گهڻيون سسٽيون ملن ٿيون.

ڪن هنڌن تي جينرڪ نالن سان گڏ مشهور برانڊ نالا به ڏنا ويا آهن. هن ڪتاب ۾ سڀ برانڊ نالا اٽلئڪس ۾ ڏنا ويا آهن انهن جي شروعات وڏي اکر سان ٿئي ٿي. مثال طور: فئرگان (Phenergan) هڪ برانڊ نالو ۽ نالي جي شروعات وڏي اکر سان ٿئي ٿي ۽ اهو ائلرجيءَ جي دوا، پرميٿازين (Promethazine) جو نالو آهي (پروميٿازين جينرڪ نالو آهي).

هر دوا بابت ڏنل معلومات سان گڏ ڪجهه خالي جاءِ (. . .) به ڇڏي وئي آهي ته جيئن توهان اتي پنهنجي علائقي ۾ ملندڙ عام دوا يا سستي ۾ سستي دوا جو نالو لکي سگهو. مثال طور: جيڪڏهن توهانجي علائقي ۾ ٽيٽراسائيڪلين جو سستي ۾ سستو قسم يا دستياب ٿيندڙ دوا ٽيرامائيسن آهي ته توهان خالي جاءِ تي اها هيٺئين طرح سان لکندا:

ٽيٽرا سائيڪلين (ٽيٽراسائيڪلين ايڇ سي ايل، آڪسي ٽيٽراسائيڪلين وغيره)

نالو: ٽيٽرامائيسن قيمت: 100 روپيا 6 ڪئپسول

پر جي توهان کي جينرڪ ٽيٽرا مائيسن، ٽيٽرا مائيسن کان وڌيڪ سستي ملي ٿي ته پوءِ هيٺين لکڻو پوندو:

نالو: ٽيٽرا سائيڪلين قيمت: 10 روپيا 60 ڪئپسول

نوٽ: ساون صفحن ۾ ڄاڻايل سڀني دوائن جي گهريلو يا ڳوٺاڻي دوائن جي پيٽيءَ ۾ رکڻ جي ضرورت نٿي ٿئي. جيئن ته مختلف ملڪن ۾ مختلف دوائون ملن ٿيون تنهنڪري اهڙين دوائن بابت به معلومات ڏني وئي آهي جيڪي ساڳيو اثر رکن ٿيون. پر تنهن هوندي به ڏاهپ ان ۾ سمجهي وڃي ٿي ته:

دوائن جي پيٽي ۾ رڳو ضروري دوائون رکجن.

وزن بابت معلومات

گوري جا حصا ڪيئن ٿا لکيا وڃن

	= هڪ گوري =	1 گوري
	= اڌ گوري =	1/2 گوري
	= ڏيڍ گوري =	1 1/2 گوري
	= گوريءَ جو چوٿون حصو =	1/4 گوري
	= گوريءَ جو اٺون حصو (گوريءَ کي هڪ جيترو اٺن حصن ۾ ورهائي، هڪ حصو کائو)	1/8 گوري

فردن جي وزن آهر دوا جو وزن ڪرڻ

ڪيترن صفحن تي، دوا جي وزن بابت معلومات ان فرد جي عمر مطابق ڏني وئي آهي تنهنڪري وڏن جي پيٽ ۾ ٻارن کي گهٽ وزن ڏيڻو پوي ٿو. جڏهن ته صحيح وزن ان فرد جي وزن آهر مقرر ڪيو / ڏنو وڃي ٿو. ان جي معلومات ڪٿي ڪٿي ڏنگين () ۾ ڏني وئي آهي، ڇاڪاڻ ته هيلٿ ورڪرن وٽ ترازو موجود ٿئي ٿي. جيڪڏهن لکيل هجي ...

(100 م گ / ڪ گ / روزانو)

ته ان جو مطلب ٿيو: جسم جي هر ڪلوگرام وزن لاءِ 100 ملي گرام روزانو. ٻين لفظن ۾ 24 ڪلاڪن ۾ توهان کي اهڙي فرد کي جسم جي هر ڪلوگرام جي حساب سان 100 ملي گرام دوا ڏيڻي آهي.

مثال طور: توهان هڪ اهڙي چوڪر کي جنهن کي سنڌن جي بخار لاءِ ائسپرين ڏيڻي آهي ۽ سندس وزن 36 ڪلوگرام آهي ته انلاءِ سنڌن جي بخار لاءِ ائسپرين جو ڏسيل وزن آهي.

$$100 \text{ م گ} \times 36 = 3600 \text{ م گ}$$

ان حساب سان چوڪر کي روزانو ائسپرين جا 3600 م گ ڏيڻ گهرجن. ائسپرين جي هڪ گوريءَ ۾ ائسپرين جا 300 م گ ٿين ٿا ۽ 3600 م گ لاءِ ٿينديون 12 گوريون. تنهنڪري اهڙي چوڪر کي روزانو 2 گوريون 6 دفعا (يا 2 گوريون هر 4 ڪلاڪن کانپوءِ) کائڻيون پونديون.

ساڳئي طريقي سان ٻين دوائن جو به وزن ڪڍي سگهجي ٿو. وزن بابت وڌيڪ معلومات لاءِ ڏسو باب نمبر 8.

نوٽ: صحت سکيا ۽ صحت جون رٿائون تيار ڪندڙن ۽ هن ڪتاب جي ورهائيندڙن لاءِ:

جيڪڏهن هي ڪتاب ڳوناڻن کي صحت سکيا ڏيڻ لاءِ استعمال ڪيو وڃي ٿو يا صحت سنڀال جي مقامي پروگرام هيٺ ورهائيو وڃي ٿو ته اهڙين حالتن ۾ مقامي هنڌن تي ملندڙ دوائن جي عام نالن ۽ قيمتن جي لسٽ هن ڪتاب سان گڏ شامل ڪرڻ گهرجي.

مقامي طور تي هي ڪتاب ورهائيندڙن کي همٿايو وڃي ته اهي، مٿي ذڪر ڪيل لسٽ، ڪتاب سان گڏ مهيا ڪن، ان جون فوٽو ڪاپيون ڪرائين ۽ هر ضرورتمند کي انجي ڪاپي ڏين. ٿي سگهي ته، مقامي هنڌ تان ملندڙ گهٽ قيمت واريون جينرڪ دوائون، سامان ۽ ملندڙ هنڌ جي به معلومات مهيا ڪئي وڃي. (وڌيڪ ڏسو دوائن جي پيٽي لاءِ دوائون خريد

ڪرڻ صفحو 333)

ساون صفحن ۾ دوائن جي فهرست

دوائن جا نالا جنهن ترتيب ۾ آيا آهن هتي انهيءَ ترتيب ۾ ڏنا ويا آهن

سلفاز يا سلفونا مائيڊز

(The Sulfas or Sulfonamides)

عام انفڪشنز جي لاءِ سستي دوا

358 سلفا ڊايازين، سلفي سوڪسازول، سلفاڊيميڊائن،
ٽرپل سلفا (triple ulfa)
358 ڪوٽراءِ موڪسازول (سلفاميتا ڪسازول، ٽراءِ ميٿو
پرمر سان گڏ (Cotrimoxazole))

359 جينٽا مائيسن (Gentamicin)

359 سيفٿلو اسپورنز (Cephalosporins)

360 سوزش ۽ ڪلٽائڊيا لاءِ دوائون

تي بي / سلھ جي لاءِ دوائون

361 آئسو نيازڊ (Isoniazid (INH)

362 رفامپيسن (Rifampicin)

362 پاٿرازينامائيڊ (Pyrazinamide)

362 اٿام بيوتال (Ethambutol)

363 اسٽريپٽو مائيسن (Streptomycin)

363 ٿياڪيٽازون (Thiacetazone)

ڪوڙھ جون دوائون

364 ڊپ سون (Dapsone) (ڊاءِ مائوڊاءِ فينائل سلفون، ڊي
ڊي ايس)

364 رفامپيسن (Rifampicin)

364 ڪلوفازيمائين (ليمپرين) (Clofazimine (Lamprene) ..

ائنتي بايوٽڪ دوائون

The Penicillins: پينسلين دوائون

تمام اهم ائنتي بايوٽڪس

ڏسو
صفحو

ڪائڻ واري پينسلين

351 پينسلين (Penicillin V)

انجڪشن واري پينسلين

جلد اثر ڪندڙ پينسلين:

ڪرسٽلائن پينسلين (crystalline penicillin)، بينزائيل

پينسلين (benzyl penicillin)، پينسلين جي (penicillin

G)، اڪوئيس پينسلين (aqueous penicillin)، ساليوبل

پينسلين (soluble penicillin)، سوڊيم پينسلين (sodium

352 penicillin)، پوٽاشيم پينسلين (potassium enicillin) ...

وچ واري عرصي ۾ اثر ڪرڻ واري پينسلين:

پروڪين پينسلين، پروڪين پينسلين ايلومينيم،

352 مونو سٽريٽ (PAM)

ڊير سان اثر ڪندڙ پينسلين، بينزا ٿائڻ پينسلين،

اٿمپي سيلن ۽ اٿماڪسي سلين: براڊ اسپڪٽرم،

353 پينسلينز (Broad Spectrum) penicillins) ...

پينسلين اسٽريپٽو مائيسن سميت (Penicillin with

354 Streptomycin)

ارٿرومائيسين: Erythromycin

355 An Alternative to penicillin جو متبادل

ٽيٽرا سائيڪلن: Tetracyclines

براڊ اسپيڪٽرم ائنتي بايوٽڪ

ٽيٽرا سائيڪلن، ٽيٽرا سائيڪلن ايج سي ايل،

356 آڪسي ٽيٽرا سائيڪلن وغيره (oxytetracycline) ...

356 ڊاڪسي سائيڪلن (Doxycycline)

ڪلورام فينيڪول (Chloramphenicol)

ڪن سنگين انفڪشنن ۾ استعمال

ٿيندڙ ائنتي بايوٽڪ

357

ڏي ۽ ٻين فنگسي بيمارين لاءِ

- 372 ملر، انڊيسائيلينڪ، بينزوئڪ يا سيلبي سائلڪ ايسڊ سان گڏ
- 372 سلفر ۽ سرڪو (Sulfur and vinegar)
- 372 سوڊيم ٿايسولفيٽ (هائپو) Sodium thiosulfate (hypo)
- 372 سيلينيم سلفائيڊ (سيلسم، ايڪسل) Selenium sulfide Selsun, Exsel
- 372 ٽولنافتيٽ (ٽينڪٽن) (Tolnaftate *Tinactin*)
- 372 گرائيسوفلون (Griseofulvin)
- 372 جينشن وايوليٽ (Gentian violet)
- 373 خميري انفڪشنن (وات پچي پوڻ) لاءِ
- 373 نياسٽن يا مائيڪونازول (Nystatin or miconazole)

اسڪئبيز خارس ۽ جوئن لاءِ

- 373 گاما بينزين هيڪسا كلوراٽيڊ (لنڊين ڪوئيل) (Gamma benzene hexachloride) (*lindane, Kweil*)
- 373 بينزائيٽيل بينزوئيٽ، ڪريم يا لوشن Benzyl benzoate, cream or lotion
- 373 سلفر، وئزلين ۾ Sulfur in *Vaseline* or lard
- 373 پائريٿرس، پائپرونيل Pyrethrins with piperonyl *RID*
- 373 (آر آئي ڊي) سان گڏ
- 373 ڪروٽاميٽن (يوريسڪس) (Crotamiton (*Eurax*))

جنسي عضون جي مسن لاءِ

- 374 پوڊو فائلن Podophyllin
- 374 ٻاءِ ڪلورو ائسيٽڪ يا ٿراءِ ڪلورو ائسيٽڪ ائسڊ Bichloroacetic or Trichloroacetic acid

ڪينئن لاءِ

- 374 ميبيندازول (ورموڪس)، گهڻن قسمن جي ڪينئن لاءِ (Mebendazole)
- 374 اليبيندازول (زينٽل)، گهڻن قسمن جي ڪينئن لاءِ
- 375 پيرازائين، رائونڊ ورم ۽ پن ورم (ٿريڊ ورم) لاءِ
- 375 ٿايايبيندازول (Thiabendazole)، گهڻن قسمن جي ڪينئن لاءِ
- 375 پائريٽل (Pyrantel)، پن ورم، هڪ ورم ۽ رائونڊ ورم جي لاءِ
- 376 نڪلوسامائيڊ (نيوميسن)، ٽيپ ورم / پٽيدار ڪينئن لاءِ (Niclosamide)
- 376 پرازيڪوانٽل (پلزتي سائيڊ، ڊرونسٽ) (Praziquantel)
- 376 ٽيپ ورم جي لاءِ

شستو سومياسس لاءِ

- 377 پرازيڪوانٽل (پلزتي سائيڊ، ڊرونسٽ) (Praziquantel)
- 377 ميٽريفونيٽ (بلارسل) (Metrifonate)
- 377 آڪسامني ڪوئن (Oxamniquine)

ٻيون دوائون

ملٽريا لاءِ

- 365 آرٽيميسينين (Artemisinin)
- 366 ڪلوروڪوئين (Chloroquine)
- 366 ڪوئين (Quinine)
- 367 ميفلو ڪوئن (Mefloquine)
- 368 پائري ميٿامائن، سلفاڊاڪسائن (فئسي ڍار) (Pyrimethamine with sulfadoxine *Fansidar*)
- 368 پروگوانل (Proguanil)
- 368 پريمائوڪوئن (Primaquine)
- 368 ٽيٽرا سائيڪلن (Tetracycline)

اميبياءِ ۽ جيارڊيا جي لاءِ

- 369 ميٽرونيڊازول (Metronidazole)
- 369 ڊاءِ لاکسانائيڊ فيروائيٽ (Diloxanide furoate)
- 356 ٽيٽرا سائيڪلن (Tetracycline)
- 365 ڪلوروڪوئن (Chloroquine)
- 370 ڪواناڪرائين (Quinacrine)
- 370 هائيڊروڪسي ڪوئو لائنز (ڪلايوڪوئول، آيوڊوڪوئول) (Hydroxyquinolines (clioquinol, iodoquinol))

فرج جي انفڪشن لاءِ

- 370 سفيد سرڪو (White vinegar)
- 370 ميٽرونيڊازول (Metronidazole)
- 370 نياسٽن يا مائيڪونازول (Nystatin or miconazole)
- 370 گوريون، ڪريم ۽ فرج ۾ وجهڻ جون شيون
- 370 جينشن وايوليٽ (ڪرسٽل وايوليٽ) (Gentian violet)
- 371 پويڊون آيوڊين (Povidone iodine)

چمڙي جي بيمارين لاءِ

- 371 صابن (Soap)
- 371 سلفر (Sulfur)
- 371 جينشن وايوليٽ (ڪرسٽل وايوليٽ) (Gentian violet)
- 371 ائنتي بايوٽڪ ملر (Antibiotic ointments)
- 371 ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ ملر يا لوشن (Cortico-steroid ointment or lotion)
- 371 پيٽروليئم جيلي (پيٽروليئم، وئزلين) (Petroleum jelly (Petrolatum, Vaseline))

سوڊيم باءِ ڪاربونيٽ (Sodium bicarbonate) (مٺي سوڊيا) 381
 ڪئلشم باءِ ڪاربونيٽ (Calcium carbonate) 382
 سيميٽيڊن (Cimetidine) (ٽيگي مٺ) 382
 رينيٽيڊن (Renitidine) (زينيٽڪ) 382

پاڻي جي کوٽ لاءِ

نمڪول (Rehydration Mix) 382

سخت قبضي:

قبض ڪشا دوائون

ملڪ آف مئگنيسيا (Milk of magnesia) مئگنيسيم هائڊرو آڪسائيڊ 383
 اپسمر سالت (Epsom salts) (مئگنيسيم سلفيٽ) 383
 منزل آئل (Mineral oil) 383
 گلسرين شافه (Glycerin suppositories) (ڊلڪوليڪس) 383

هلڪن دستن لاءِ

ڪائولن (Kaolin) پيڪٽن مليل 384

بند نڪ لاءِ

نڪ جا ڦڙا، ايفي ڊرن (ephedrine) يا فينائل ايفرائن (phenylephrine) سان گڏ 384

ڪنگهه لاءِ

ڪوڊين (Codeine) 384

در لاءِ

ايفي ڊرن (Ephedrine) 385
 ٽيوفائيلن (Theophylline) يا امائنوفائيلن (aminophylline) 385
 سالبيوٽامول (Salbutamol) (البيوٽيرال) 385
 ابي نيفرين (Epinephrine) (ايڊرينلائن، ايڊرينٽلن) 385

رور بلائينڊيس لاءِ

(آنڪوسرڪيائيٽس)

آئيور ميڪٽن (Ivermectin) (ميڪٽيزن) 378
 ڊاءِ ايتائل ڪاربامازائين (Diethylcarbamazine) 378
 سورامن (Suramin) 378

اڪين جي لاءِ

اٽنٽي بايوٽڪ (Antibiotic) اڪين جي ملر، اک اٿڻ ۽ ننڍن ٻارن جي اڪين جي لاءِ 378
 ٽيٽراسائيڪلن (Tetracycline) يا ارٿرومائيسن (Erythromycin) ننڍڙن ٻارن جي اڪين لاءِ 378

سور لاءِ

سور مارينڊڙ دوائون

اٽسپرين (Aspirin) 379
 ٻارن جي اٽسپرين (Child's aspirin) 380
 ايسيتامينوفين (Acetaminophen) (پيراسيٽامول) 380
 آئبuprofen (Ibuprofen) 380
 ارگوتامائن (Ergotamine) ڪيفين سميت اڌ مٽي جي سور لاءِ 380
 ڪوڊين (Codeine) 384

زخمر بند ڪرڻ وقت سور روڪڻ لاءِ،

سن ڪندڙ دوائون

ليڊوڪئن (Lidocaine)، لگنوڪئن، زائيلوڪئن (lignocaine, xylocaine) 380

پيٽ جاوٽ / وڪڙ

Gut Cramps:

بيلاڊونا (Belladonna) (فينوباربيٽال سميت يا بغير) .. 381

تيزابيت، سيني جو ساڙو ۽

معدني جي سر لاءِ

اليومينر هائڊرو آڪسائيڊ (Aluminum hydroxide) يا مئگنيسيم هائڊرو آڪسائيڊ (magnesium hydroxide) 381

موڪن / بواسير لاءِ

392 (Suppositories for hemorrhoids) بواسير لاءِ شافه

غذا جي کوٽ ۽ رت جي پوٽائيءَ لاءِ

392 پائوڊر وارو ڪير (سڪل ڪير)

392 ملٽي وٽامنون (multi vitamins)

392 وٽامن اي (Vitamin A) شب ڪوري ۽ اکين جي خشڪيءَ (xerophthalmia) لاءِ

393 آئرن سلفيٽ (Iron sulfate) (فیرس سلفيٽ) رت جي گهٽتائي لاءِ

393 فولڪ ائسڊ (Folic acid) رت جي گهٽتائي لاءِ

393 وٽامن بي 12 (cyanocobalamin) صرف رت جي مهلڪ کوٽ لاءِ

394 وٽامن ڪي (فائيتو مينادائون) (phytomenadione) نئين ڄاول ٻار ۾ رت وهڻ جي حالت ۾

394 وٽامن بي 6 (پائيريڊاڪسن) (Pyridoxine) آئي اين ايڇ استعمال ڪندڙ فردن لاءِ

ڪٽنبِي رٿابنديءَ جا طريقا

394 ڪاٺڻ واريون حمل روڪ دوائون

395 هنگامي / ايمرجنسي گوريون

396 ڪنڊوم / ڦوڪٽو

396 ڊايا فرام

396 حمل روڪ فوم

396 حمل روڪ شافه (suppositories) (نيوسيميون) (Neo Sampoo)

396 آئي يو ڊي (انٽرا يوٽيرائن ڊوائس IUD)

397 حمل روڪ انجڪشن

397 حمل روڪ امپلانٽس (implants) (نور پلانٽ) (Norplant)

ايڇ آءِ وي / ائڊس HIV/AIDS

397 ائنٽيرو وائرل دوائون (Antiretroviral)

398 حمل دوران ٻار ۾ منتقل ٿيڻ کان بچاءُ لاءِ

اٽلرجيءَ جو ردعمل ۽ قي لاءِ:

الرجي ختم ڪندڙ دوائون

386 پروميٿيازائن (Promethazine) (فنگان)

387 ڊاءِ فن هائيڊرامائن (Diphenhydramine) (بينادرل)

387 ڪلورفيني رامائن (Chlorpheniramine)

387 ڊاءِ من هائيڊرينيٽ (Dimenhydrinate) (ڊرامامائن)

ترياق Antitoxins

388 وچونءَ جي زهر جو ترياق

388 نانگ جي زهر جو ترياق

389 ٽيٽنيس جو ترياق

کاڌل يا پيٽل زهر لاءِ

389 چارڪول پائوڊر يا ايڪٽيوئيٽڊ (Powdered or activated charcoal)

گڙين / جهٽڪن لاءِ

389 فينوباربيٽال (Phenobarbital) (فينوباربيٽون)

390 فيني ٽوئن (Phenytoin) (ڊاءِ فينائل هائيڊ ڀنٽوئن، ڊاءِ لينٽن)

390 ڊائزيپام (Diazepam) (وٽليم)

وير کانپوءِ وهندڙ شديد رت لاءِ

(Postpartum Hemorrhage)

391 ارگونووائن (Ergonovine) يا ارگوميترائن مٿليٽ

391 (ergometrine maleate) (ارگوتريٽ، ميٽرجن)

391 اوڪسي ٽوسن (Oxytocin) (پيٽوسن)

ساون صفحن ۾ ڏنل دوائن جي فهرست

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

نوٽ: گهڻين بيمارين جا نالا هن فهرست ۾ شامل ناهن پر انهن جا نالا ۽ تفصيل ڪتاب ۾ ڏسو.

A

374 باءِ ڪلوروايسٽڪ ائسڊ (Bichloroacetic acid)	380 ايسٽامينوفين (Acetaminophen) (پٿراسيٽامول)
377 بلارسل (<i>Bilacil</i>) (ميٽريفونينٽ)	379 ايسٽائيل سٽلي سائيڪلڪ ائسڊ (Acetylsalicylic acid) (اسپيرين)
376, 377 بلٽريائيڊ (<i>Biltricide</i>) (پرازي ڪواٽل)	389 ايڪٽيوئيٽيڊ چارڪول (Activated charcoal)
394 حمل روڪ (Birth control)	385 ائڊري نٽلن (<i>Adrenalin</i>) (اڀي نيفرين)
391 رت وهڻ / جريان رت جون دوائون	382 ائڊري نٽلائن (<i>Adrenaline</i>)
395 بريفويڪون (<i>Brevicon</i>) (حمل روڪ گوريون)	388 ايلڪريمين (<i>Alacramyn</i>) ترياڪ
394 بريفويڪون 1+35 (<i>Brevicon 1+35</i>) (حمل روڪ گوريون)	374 البينڊازول (<i>Albendazole</i>)
395 بريفونور (<i>Brevinor</i>) (حمل روڪ گوريون)	385 البيوٽرول (<i>Albuterol</i>)
370 بروڪسي ڪوئوئلائن (<i>Broxyquinoline</i>)	381 الڪا سيلٽز (<i>Alka Seltzer</i>) (سوڊيم باءِ ڪاربونيٽ)
	C	386 ائلرجيءَ جي ردعمل جون دوائون
380 ڪيفر گات (<i>Cafergon</i>) (ارگوٽامائن، ڪيفين سميت)	381 اليوميٽر هائڊرو آڪسائيڊ (Aluminum Hydroxide)
382 ڪئلسر ڪاربونيٽ (Calcium carbonate)	368 امپيسيا جون دوائون
360 سيفٽري ائڪسون (<i>Ceftriaxone</i>)	370 امپي ڪلائن (<i>Amicline</i>)
359 سيفٽلوسپرنز (<i>Cephalosprins</i>)	385 امائو فائيلين (<i>Aminophylline</i>)
389 چارڪول، پاڻوڊر يا ايڪٽيوئيٽيڊ (Charcoal, powdered or activated)	353 ائماڪسي سيلن (<i>Amoxicillin</i>)
360 ڪلئمائيڊيا (<i>Chlamydia</i>) جون دوائون	353 ائمپيسيلن (<i>Ampicillin</i>)
370 ڪلورامين (<i>Chlorambin</i>)	379 سور مارينڊز / گهٽائيندڙ دوائون
357 ڪلورام فينيڪول (<i>Chloramphenicol</i>)	393 رت جي ڪوٽ جون دوائون
357 ڪلورومايسيسٽين (<i>Chloromycetin</i>) ڪلورام فينيڪول	380 سُن ڪرڻ جون دوائون
366 ڪلوروڪوئين (<i>Chloroquine</i>)	381 تيرابايت مارينڊز دوائون
387 ڪلورفينيرامين (<i>Chlorpheniramine</i>)	351 ائنتي بايوٽڪس (<i>Antibiotics</i>)
356 ڪلور ٽيٽرا سائيڪلن (<i>Chlortetracycline</i>)	386 ائلرجي جون دوائون
360 سائپرو فلوكساسن (<i>Ciprofloxacin</i>)	376 ائنتي منت (<i>Antiminth</i>) (پاڻي رنٽل)
370 ڪليوڪوئول (<i>Clioquinol</i>)	381 ڳڏڙيون روڪ دوائون
364 ڪلوفازيمائن (<i>Clofazimine</i>)	388 ائنتي ٽاڪسن (<i>Antitoxins</i>)
351 ڪلوڪسائيلين (<i>Cloxacillin</i>)	388 ائنتي وينم (<i>Antivenoms</i>) ترياڪ
376 ڪوبرانٽرل (<i>Cobrantril</i>) (پائريٽل)	388 ائنتي وييمن (<i>Antivipmyn</i>) (ائنتي وينم)
384 ڪوڊين (<i>Codeine</i>)	378 اينٽري پول (<i>Antrypol</i>) (سورامن)
396 ڪنڊوم (Condoms) ڦوڪڻا	365 آرالن (<i>Aralen</i>) (ڪلوروڪوئين)
396 حمل روڪ فوم	366 آرٽيميٽيسينين (<i>Artemisinin</i>)
396 حمل روڪ شافه (suppositories)	379 اسپيرين (<i>Aspirin</i>)
394 حمل روڪ دوائون وات رستي	385 ڊر جون دوائون
389 ڳڏڙين (ڊورن) جون دوائون	370 اينٽابرائن (<i>Atabrine</i>)
396 ڪاپر ٽي (Copper T) (آئي يو ڊي)	381 اينٽروپائن (<i>Atropine</i>)
371 ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ (Corticosteroid)	360 ايزيٿرومائيسين (<i>Azithromycin</i>)
392 ڪارٽيسون (<i>Cortisone</i>)		B
358 ڪوٽراءِ موڪسازول (<i>Cotrimoxazole</i>)	358 بئڪٽريم (<i>Bactrim</i>) (ڪوٽراءِ موڪسازول)
384 ڪنگهه جون دوائون	378 بئو سائيڊ (<i>Banocide</i>) (ڊاءِ ايتائل ڪارباڙامين)
381 آڏن جي وڪڙن (<i>Cramps of the gut</i>) جون دوائون	378 بائو 250 (<i>Bayer 205</i>) (سورامن)
373 ڪروٽاميٽون (<i>Crotamiton</i>)	381 بيلاڊونا (<i>Belladonna</i>)
371 ڪرسٽل وائلٽ (<i>Crystal violet</i>)	387 بيناڊرل (<i>Benadryl</i>) (ڊاءِ فين هائڊرامائن)
393 سائوڪوبالامين (<i>Cyanocobalamin</i>) (وٽامن ب 12)	353 بينزائين (<i>Benzathine</i>)
396 سائيڪلو فير (<i>Cyclofem</i>) (حمل روڪ انجڪشن)	372 بينزوئڪ ائسڊ (<i>Benzoic acid</i>)
		373 بينزائيل بينزوئيٽ (<i>Benzyl Benzoate</i>)
		371 بيناڊائن (<i>Betadine</i>) (پرويڊون آيوڊين)
		381 باءِ ڪاربونيٽ سوڊا (<i>Bicarbonate of soda</i>)

- 393 فولڪ ائسڊ (Folic acid)
 372 فنڊگسي بيمارين (Fungus infections) جون دوائون
 369 فيورامائيڊ (Furamide) (ڊائلوڪسانائيڊ فيورواٽ)

G

- 373 گاما بينزين هيڪسا ڪلورائيڊ (Gamma benzene hexachloride)
 lindane (لنڊين)
 373 گيمي زنن (Gammezane) (لنڊين)
 359 جارا مائيڪس (Garamycin) (جيتنا مائيڪس)
 359 جينتامائيڪس (Gentamicin)
 371 جينشن وايوليٽ (Gentian violet)
 378 جرمنن (Germanin) (سورامن)
 368 جيارڊيا (Giardia) بيماريءَ جي دوا
 383 گلگسرين شافه (Glycerin suppositories)
 360 باد فرنگ (Gonorrhoea) جون دوائون
 372 گرائيسيو فلون (Griseofulvin)

H

- 370 هالڪوئول (Halquinol)
 379 مٽي جي سور جون دوائون
 376 هيلمڪس (Helmex) (هائيرنٽل)
 391 رت وهڻ / جريان رت جون دوائون
 392 بواسير جون دوائون
 378 هٽرازان (Hetrazan) (ڊاءِ ايتائيل ڪاربا مازن)
 370 هائڊرو آڪسي ڪوئولاٽينس (Hydroxyquinolines)
 هايو سائيمائين (Hyoscyamine) (ايتروپين)
 389 هائپر ٽيٽ (Hyper-tet) (ٽيٽنس ڪان بچائيندڙ گلوبولين)

I

- 380 آئبو پروفين (Ibuprofen)
 351 انفڪشنن / روڳن جون دوائون
 396 حمل روڪ انجڪشن
 373 اسڪئبيز خارس ۽ جوئن جون دوائون
 396 انٽرايوٽرائن ڊوائس (Intrauterine device) (آئي يو ڊي)
 370 آيوڊو ڪلور هائڊرو آڪسي ڪوئن (Iodochlorhydroxyquin)
 370 آيوڊو ڪوئول (Iodoquinol)
 393 آئرن سلفيٽ (Iron sulfate)
 361 آئسونيازڊ (Isoniazid) (آءِ اين ايڇ)
 378 آئور ميڪٽن (Ivermectin)

K

- 359 ڪانا مائيڪس (Kanamycin)
 359 ڪانٽريڪس (Kantrex)
 384 ڪائولن (Kaolin) پيڪٽن سميت
 384 ڪائوپيڪٽيٽ (Kaopectate) (ڪائولن پيڪٽن سميت)
 373 ڪوئيل (Kwell) (لنڊين)

D

- 364 ڊپ سون (Dapsone) (ڊاءِ امائو ڊاءِ فينائل سلفون، ڊي ڊي ايس)
 382 سوڪهڙو ماريٽڙ دوائون
 396 ڊيلفن (Delfen) (حمل روڪ فورم)
 395 ڊيمولن (Demulen) (حمل روڪ گوريون)
 396 ڊيپو پروويرا (Depo-Provera) حمل روڪ انجڪشن
 396 ڊايا فرام (Diaphragm)
 384 دستن جون دوائون
 390 ڊائزيپام (Diazepam)
 351 ڊائيڪلوڪساسلين (Dicloxacillin)
 378 ڊاءِ ايتائيل ڪاربا مازن (Diethylcarbamazine)
 370 ڊاءِ آيوڊو هائڊرو آڪسي ڪوئن (Diiodohydroxyquin)
 390 ڊاءِ لينٽن (Dilantin) (فييني ٽوئن)
 369 ڊاءِ لوڪسانائيڊ فيورواٽ (Diloxanide furoate)
 387 ڊاءِ مين هائڊرو نيت (Dimenhydrinate)
 370 ڊائيڊوڪوئن (Diodoquin) (ڊاءِ آيوڊو هائڊروڪسي ڪوئن)
 387 ڊاءِ فين هائڊروامائن (Diphenhydramine)
 390 ڊاءِ فينائل هائڊرنتوئن (Diphenylhydantoin) (فييني ٽوئن)
 356 ڊاڪسي سائيڪلائن (Doxycycline)
 387 ڊرامامائن (Dramamine) (ڊاءِ من هائڊرنت)
 376,377 ڊرونسٽ (Droncit) (پرازي ڪوانٽل)
 383 ڊلڪوليڪس (Dulcolax) (گليسرين سپوزٽرين / شافه)

E

- 396 ايمڪو (Emko) (حمل روڪ فورم)
 370 اينٽيرو ڪوئول (Enteroquinol)
 370 اينٽرو وائيوفارم (Entero Vioform)
 385 ايفي ڊرن (Ephedrine)
 385 ايبني نيفرين (Epinephrine)
 383 ايسر سالٽ (Epsom salts)
 391 ارگوميٽرائن (Ergometrine)
 391 ارگونو وائن (Ergonovine)
 380 ارگوتا مائن (Ergotamine) ڪيفين سميت
 390 ارگوترائٽ (Ergotrate) (ارگوتا مائن ٽارٽريٽ سميت)
 355 ارٿرومائيڪس (Erythromycin)
 362 ايتامر بيوٽال (Ethambutol)
 395 يوجي نن (Eugynon) (حمل روڪ گوريون)
 373 يوريڪس (Eurax) (ڪروٽامينون)
 384 بلغم خارج ڪندڙ دوائون
 372 ايڪس سيل (Exsel) (سيلينيم سلفائيڊ)
 378 اڪين جون دوائون

F

- 394 ڪٽنبي رٿابنديءَ جا طريقا
 368 فينسي ڊار (Fansidar) (پائيري ميٿامائن، سلفاڊاڪسائن سميت)
 395 فيمي نئل (Feminal) (حمل روڪ گوريون)
 395 فيمبولن (Femulen) (حمل روڪ گوريون)
 393 فيرس سلفيٽ (Ferrous sulfate)
 389 ڳڙڙين / ڊورن (Fits) جي دوا
 369 فلنجل (Flagyl) (ميٽرو نيدازول)
 370 فلورا ڪوئين (Floraquin)

371 نيو مائييسن (Neomycin)

371 نيو سپورن (Neosporin) (اٺٺي بايوٽڪ مرهم)

384 نيو سائي فرائن (Neo-Synephrine) (فينائيل ايفرين)

396 نيٽ اين (Net-En) (حمل روڪ انجڪشن)

376 نڪلوساماٽيڊ (Niclosamide)

370 نوميبن (Nivembin)

395 نورڊيٽ (Nordette) (حمل روڪ گوريون)

395 نورڊيول (Nordiol) (حمل روڪ گوريون)

394 نورڊيڊي 1+50 (Noriday 1+50) (حمل روڪ گوريون)

394 نوريمين (Norimin) (حمل روڪ گوريون)

395 نور ڪيو ڊي (Nor-QD) (حمل روڪ گوريون)

395 نورلسترن (Norlestrin) (حمل روڪ گوريون)

396 نور پلانٽ (Norplant) (حمل روڪ امپلانٽ)

384 نڪ جون دوائون

373 نياسٽٽن (Nystatin)

O

378 آنڪو سرڪيائييسس (Onchocerciasis) جون دوائون

394 حمل روڪ وات رستي استعمال ٿيندڙ

382 نمڪول پاڻيٺ

394 آرٿونووم 1/35 (Ortho-Novum 1/35) (حمل روڪ گوريون)

394 آرٿونووم 1/52 (Ortho-Novum 1/50) (حمل روڪ گوريون)

395 اووڪون (Ovcon) (حمل روڪ گوريون)

395 اوورال (Ovral) (حمل روڪ گوريون)

395 اووريت (Ovrette) (حمل روڪ گوريون)

395 اوويلن (Ovulen) (حمل روڪ گوريون)

395 اووم 50 (Ovum 50) (حمل روڪ گوريون)

395 اووسمين (Ovysmen) (حمل روڪ گوريون)

395 اووسمين 1/35 (Ovysmen 1/35) (حمل روڪ گوريون)

351 آڪسا سيلن (Oxacillin)

377 آڪسام نيڪوئن (Oxamniquine)

356 آڪسي ٽيٽرا سائيڪلن (Oxytetracycline)

391 آڪسي ٽوسن (Oxytocin)

P

379 سور ماريندڙ دوائون

368 پاليوڊرائن (Paludrine) (پروگوانل)

380 پئراسيٽامول (Paracetamol)

351 پينسلين (Penicillins)

353 ائماڪسي سيلن (Amoxicillin)

353 ائمپي سيلن (Ampicillin)

353 بينزا ٿائن (Benzathine)

352 بينزا پينسلين جي (Benzylpenicillin G)

352 ڪرسٽالين (Crystalline)

351 پينسلين جي مزاحمت لاءِ

352 پي اي ايم (PAM) (پروڪئين پينسلين ايلومينر مونواسٽيٽريٽ)

351 فينو آڪسي ميٽائل V (Phenoxymethyl penicillins V) (پينسلين وي)

352 پروڪئين (Procaine)

354 اسٽرپٽو مائييسن (streptomycin) سميت

L

364 لئمپريني (Lamprene) (ڪلوفازيميٽين)

367 لارٽم (Lariam) (ميفلوڪوئن)

383 قبضي ختم ڪندڙ دوائون

396 ليمپڪو (Lempko) (حمل روڪ فوم)

363 ڪوڙه جون دوائون

373 جوئن جون دوائون

380 ليڊو ڪئن (Lidocaine)

373 لنڊن (Lindane)

395 ليوسترن 1/20 (Loestrin 1/20) (حمل روڪ گوريون)

395 لو فيمينئل (Lo-Femena) (حمل روڪ گوريون)

394 لوگي نون (Logynon) (حمل روڪ گوريون)

395 لو اورال (Lo-ovral) (حمل روڪ گوريون)

389 ليومينال (Luminal) (فيئوباريٽال)

396 ليونيلي (Lunelle) (حمل روڪ انجڪشن)

M

383 مئگنيسيئم هائيڊرو آڪسائيڊ (Magnesium hydroxide)

383 مئگنيسيئم سلفيٽ (Magnesium sulfate)

365 ملٽريا جون دوائون

377 مئسنل (Mansil) (آڪسام نيڪوئن)

374 ميبنڊازول (Mebendazole) (ورموڪس)

378 ميڪٽيزان (Mectizan) (آٽيور ميڪٽن)

367 ميفلو ڪوئن (Mefloquine)

370 ميپا ڪرائن (Mepacrine)

391 ميٽر جن (Methergine) (ميٽائل ارگونو وائن مئليٽ)

351 ميٽي سيلن (Methicillin)

377 ميٽري فونٽ (Metrifonate)

369 ميٽرونڊازول (Metronidazole)

370 مائيڪونازول (Miconazole)

395 مائيڪرو گائينون 30 (Microgynon 30) (حمل روڪ گوريون)

395 مائيڪرولٽ (Microlut) (حمل روڪ گوريون)

395 مائيڪرولر (Microvlar) (حمل روڪ گوريون)

395 مائيڪرو نار (Micronor) (حمل روڪ گوريون)

395 مائيڪرونووم (Micronovum) (حمل روڪ گوريون)

383 ملڪ آف مئگنيسيئم (Milk of magnesia)

392 ڪير پاٽوڊر وارو

383 معدني تيل

395 مني پيل (Mini pill)

395 مائيٽوولر (Minovlar) (حمل روڪ گوريون)

395 مويڪان (Modicon) (حمل روڪ گوريون)

362 ميامبٽول (Myambutol) (اٿامبٽول)

N

351 نيف سلين (Nafillin)

378 نيفيورائيڊ (Naphuride) (سورامن)

396 نيو سيمپون (Neo Sampoo) (حمل روڪ شافه)

394 نيو ڪون (Neocoon) (حمل گوک گوريون)

395 نيوگائينون (Neogynon) (حمل روڪ گوريون)

S

385 ساليوتامول (Salbutamol)

372 سيلبي سائيڪل ائسڊ (Salicylic acid)

373 اسڪئبيز (Seabies) جون دوائون

388 وچونءَ جي ڏنگ جون دوائون

372 سيلينيم سلفائيڊ (Selenium sulfide)

372 سيلسن (Selsun) (سيلينيم سلفائيڊ)

358 سيپٽرا (Septra) (ڪوٽراءِ موڪسازول)

379 سلورنائٽريٽ (Silver nitrate)

381 سميتي ڪون (Simethicone)

371 چمڙيءَ جي بيمارين جون دوائون

388 نانگ جي چڪ جون دوائون

371 صابڻ

381 سوڊيم باءِ ڪاربونيٽ (Sodium bicarbonate)

372 سوڊيم ٿايسولفيٽ (Sodium thiosulfate)

360 اسپيڪٽينو مائيسن (Spectinomycin)

363 اسٽريپٽو مائيسن (Streptomycin)

..... سيورو ائٽي ڪروٽا ليڪو (نانگ جي چڪ جي دوا) (Suero Anticrotalico)

388 سلفاز (Sulfas) (سلفونامائيڊ دوائون)

358 ڪوٽراءِ موڪسازول (Cotrimoxazole)

358 سلفاڊايازائين (Sulfadiazine)

358 سلفاڊايمائيڊ (Sulfadimidine)

358 سلفاميتازائين (Sulfamethazine)

358 سلفي سوڪسازول (Sulfisoxazole)

..... ٽراءِ ميٿو پرم (Trimethoprim)

358 سلفا ميٿا ڪسازول (ڪوٽراءِ موڪسازول) سميت

358 ٽرپل سلفا (Triple sulfa)

364 سلفونز (Sulfones) (ڊيپ سون، ڊي ڊي ايس)

371 سلفر (Sulfur)

378 سورامن (Suramin)

394 سائينوفيز (Synophase) (حمل روڪ گوريون)

389 ائپيڪاڪ (ipecac) جو شربت

T

356 ٽيرامائيسين (Terramycin)

389 ٽيٽنس جو ترياق

389 ٽيٽنس اميون گلوبولين

356 ٽيٽرا سائيڪلن (Tetracycline)

356 ڊاڪسي سائيڪلن (Doxycycline)

356 آڪسي ٽيٽرا سائيڪلن (Oxytetracycline)

356 ٽيٽرا سائيڪلن ايچ سي ايل (Tetracycline HCL)

385 ٿيوفائيلن (Theophylline)

375 ٿايابينڊازول (Thiabendazole)

363 ٿاياسيتازون (Thiacetazone)

372 ٽائينڪٽن (Tinactin) (ٽولنائفيٽ)

372 ٽولنائفيٽ (Tolnaftate)

394 ٽراءِ نور ڊيول (Trinordiol) (حمل روڪ گوريون)

394 ٽراءِ نومر (Trinovum) (حمل روڪ گوريون)

394 ٽراءِ فيسل (Triphasil) (حمل روڪ گوريون)

394 ٽراءِ ڪوئيبلر (Triquilar) (حمل روڪ گوريون)

361 ٽي بي / سلھ جون دوائون

357 ٽائفايڊ جون دوائون

394 پرلي (Perle)

395 پرلي ايل ڊي (Perle LD)

371 پيٽروليم جيلي (Petroleum jelly) (پيٽروليم، وئزلين)

386 فنر گان (Phenergan) (پروميٿازين)

389 فينوباربيٽال (Phenobarbital)

389 فينو باربي ٽون (Phenobarbitone)

351 فينو آڪسي ميٿائل پينسلين V (Phenoxyethyl penicillins V)

390 فيني ٽوائن (Phenytoin)

394 فائٽو مينادوائن (Phytomenadione) (وٽامن K)

394 فائٽو نادوائن (Phytonadione)

375 پيرازين (Piperazine)

391 پيٽوسن (Pitocin) (اوڪسي ٽوسن)

391 پيچوٽرن (Pituitrin)

374 پوڊوفائيلن (Podophyllin)

389 زھر جون دوائون

371 پولي مڪسن (Polymyxin)

..... پولي سپورن (Polysporin) (پولي مڪسن)

..... پولي وئلينٽ ڪروٽالڊ اينٽي وين (Polyvalent Crotalid Antivenin)

388 نانگ ڪڪڻ لاءِ

371 پوويڊون آيو ڊين (Povidone iodine)

389 چارڪول پاڻوڊر (Powdered charcoal)

376 پرازي ڪوائنٽيل (Praziquantel) پٽيڊار ڪينٽن لاءِ

368 پريما ڪوئين (Primaquine)

395 پريمو ولر (Primovlar) (حمل روڪ گوريون)

360 پروبييني سڊ (Probenecid)

368 پروگوانل (Proguanil)

386 پروميٿازين (Promethazine)

376 پائرنتل (Pyrantel)

362 پائرازينامائيڊ (Pyrzaminide)

373 پائريٽرنس (Pyrethrins) (پائپيروئائل سميت)

394 پاڙي ڊاڪسن (Pyridoxine) (وٽامن ب 6)

368 پاڙيميٿامائن (Pyrimethamine) سلفاڊوڪسائين سميت

Q

370 ڪوئنا ڪرائن (Quinacrine)

366 ڪوئين (Quinine)

370 ڪوگل (Quogyl)

R

382 ريني ٽيڊن (Ranitidine)

382 نمڪول (Rehydration Drink)

392 ريتينال (Retinol)

373 آر آءِ ڊي (RID) (پائريٽرنز، پائپيروئل سميت)

362 ريفامپيسين (Rifampicin) ٽي بي لاءِ

364 ريفامپيسين (Rifampicin) ڪوڙھ لاءِ

372 ڏڍ (Ringworm) جي دوا

378 رور بلائينڊنيس (River blindness) جون دوائون

384 پاڻي بطور دوا
 372 سفيد سرڪو
 372 وٽفيلڊز (Whitfield's ointment) ملر
 374 ڪينٽن جي دوا

X

380 زائيلوڪين (Xylocaine) (ليڊوڪين)
 392 زيرو ڦٽلشيا (Xerophthalmia) جي لاءِ وٽامنون

Y

376 يوميسان (Yomesan) (نڪلوساماڻيڊ)

Z

374 زينتل (Zentel) (البينداڙول)
 382 زنتءڪ (Zantac) (ريني ٽيڊن)

U

381 السر (Ulcers) جون دوائون
 372 انڊيسائيٽيڪ ايسڊ (Undecylenic acid)

V

370 فرج جي انفڪشن جون دوائون
 390 وئليمر (Valium) (ڊائزيپام)
 377 وئسل (Vansil) (اوڪسر ني ڪوئن)
 371 وئزلين (Vaseline) (پيٽروليم جيلي)
 374 ورموڪس (Vermox) (ميبينڊازول)
 356 ويراٽيسن (Vibramycin) (ڊاڪسي سائيڪلن)
 372 سرڪو
 392 وٽامنون
 386 ڦٽي جون دوائون

W

374 جنسي عضون جي مسن جي دوا

ڪا به دوا رڳو تڏهن استعمال ڪريو جڏهن توهان کي پڪ هجي ته اها ڏيڻ
ضروري آهي ۽ ان جي استعمال جي به ڄاڻ هجي

نوٽ: جڏهن ڪي دوائون گڏي استعمال ڪجن ته خراب اثر پيدا ڪن ٿيون.
تنهنڪري هڪ ئي وقت ٻه يا ٻه کان وڌيڪ دوائون استعمال ڪرڻ جي حالت ۾،
هيلٽ ورڪر سان صلاح ڪريو. اهڙين دوائن جي استعمال ڪرڻ کان اڳ، دوا
جي دٻيءَ تي ڏنل معلومات به پڙهي ڏسو.

دوائن بابت ڄاڻ

جيڪي فرد پينسلين استعمال ڪري نٿا سگهن تن جو ورلي ٽيٽرا سائيڪلين يا ارٿرومائيسن گورين رستي علاج ڪري سگهيو آهي (استعمال ۽ احتياطن لاءِ ڏسو ص. 355 ۽ 356).

ڪيترا انفيڪشن جن جو پينسلين رستي علاج ڪري سگهجي ٿو تنکي پينسلين دوا ڪارائي سگهجي ٿي. ڇاڪاڻ ته وات واري پينسلين جي پيٽ ۾ پينسلين جي انجڪشن وڌيڪ خطرناڪ ثابت ٿي سگهي ٿي.

پينسلين جي انجڪشن رڳو سنگين ۽ خطرناڪ انفيڪشن / بيمارين جي حالت ۾ هڻڻ گهرجي.

پينسلين يا اهڙي دوا جنهن ۾ پينسلين هجي، ان لاءِ اهي سڀ احتياطي اپاءَ وٺڻ جيڪي صفحي 70 تي ڏنا ويا آهن.

پينسلين لاءِ مزاحمت:

ورلي ڪن اهڙن انفيڪشنن لاءِ پينسلين اثرائتي ثابت ٿي نٿي سگهي جن لاءِ عام طور تي استعمال ڪئي وڃي ٿي. جنهن جو هڪ سبب بئڪٽيريا ۾ پينسلين لاءِ مزاحمت پيدا ٿيڻ آهي، جنهن سبب اها بئڪٽيريا کي ناس ڪري نٿي سگهي (ڏسو ص. 58).

اڄڪلهه اهڙا انفيڪشن به آهن جهڙوڪ: ڦروڙي (impetigo)، ڇمڙي جا پونءَ وارا ڦٽ، اره ۽ هڏي جا انفيڪشن/ سوزش جن لاءِ ورلي پينسلين اثرائتي ثابت ٿي نٿي سگهي. جيڪڏهن اهڙو ڪو انفيڪشن عام رواجي پينسلين سان نڪ ٿي نه سگهي ته ٻي ڪا ائنتي بايوٽڪ استعمال ڪجي. يا پينسلين جا مخصوص قسم (ميٿي سيلين، نيفيسيلين، آڪسي سيلن، ڪلو آڪسلا سيلن، ڊاءِ ڪلو آڪسلا سيلن) اثرائتي ثابت ٿي سگهن ٿا. انهن جي وزن ۽ احتياطن لاءِ هيلٿ ورڪر سان صلاح ڪجي.

هاڻ، دنيا جي ڪيترن ملڪن ۾ پرميل لاءِ پينسلين بي اثر ثابت ٿي آهي. ان بجاءِ ٻين قسمن جي ائنتي بايوٽڪن لاءِ ڏسو ص 360. ورلي، نمونيا تي به پينسلين اثر نٿي ڪري تنهنڪري ڪو ٿرءِ موڪسازول (ص. 358) يا ارٿرو مائيسن (ص. 355) استعمال ڪري ڏسجي.

پينسلين جو وات رستي استعمال

پينسلين وي (V)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي 250 م گ (400,000 يوتن) گورين ۾، 125 يا 250 م گ في ننڍو ڇمڇو شربت يا پاڻوڊر مان ڳار ٺاهڻ لاءِ ملي ٿي.

ائنتي بايوٽڪ - Antibiotics

پينسلين (Penicillins) دوائون

تمار اهر ائنتي بايوٽڪ

سڀني ائنتي بايوٽڪ دوائون ۾ پينسلين هڪ تمام ڪارائتي ائنتي بايوٽڪ دوا آهي جيڪا ڪيترن قسمن جا انفيڪشن جيڪي پونءَ پيدا ڪن ٿا ختم ڪري ٿي. جڏهن ته دستن، ڪيترن پيشابي سرشتي جي انفيڪشنن، پنيءَ جي سور، رهڙوڇڻ / رٿوڇڻ (bruises)، ليس، زڪار، ارڙي يا ٻين وائرس انفيڪشنن لاءِ اثرائتي ثابت نٿي ٿئي (ڏسو ص. 18 ۽ 19).

پينسلين جو وزن ملي گرامن (م گ) يا يوتن (U) ۾ ڪيو وڃي ٿو. مثال طور: پينسلين جي (G) جا 250 م گ = 400000 U.

خطرا ۽ اپاءَ: پينسلين جي سڀني قسمن لاءِ (جن ۾ ايمپيسيلين ۽ ايماکسي سلين به شامل آهي):

ڪيترن ماڻهن لاءِ پينسلين هڪ بي ضرر دوا آهي. هن جو وڏو وزن نقصان نٿو پهچائي پر پئسي جو زيان آهي. گهڻي گهٽ وزن ۾ ڏيڻ سان انفيڪشن مڪمل طور تي ختم ٿي نٿو سگهي پر رهندو بئڪٽيريا ۾ مزاحمت پيدا ڪري ٿو. (جنکي ناس ڪرڻ وڌيڪ ڏکيو ٿي پوي ٿو).

ڪن ماڻهن ۾ پينسلين ائلرجي پيدا ڪري ٿي. هلڪي ائلرجي جي حالت ۾ خارس وارا نشان يا دٻڙ ٿي پون ٿا. اهڙو ردعمل پينسلين هٿائڻ جي ڪيترن ڪلاڪن يا ڏينهن کانپوءِ ٿئي ٿو ۽ ڪيترن ڏينهن تائين هلي سگهي ٿو. جنهن لاءِ ائنتي هسٽامن (ائلرجي ختم ڪندڙ دوائون ص. 386) ڏيڻ سان فائدو ٿئي ٿو.

ورلي، پينسلين هڪ خطرناڪ ردعمل به پيدا ڪري ٿي، جنهنکي ائلرجڪ شاڪ (allergic shock) سڏجي ٿو. پينسلين جي انجڪشن هٿائڻ (يا گوريون کائڻ) کان ستت ئي پوءِ اهڙو فرد پيلو ٿي وڃي ٿو، ساهه کڻڻ ۾ تڪليف محسوس ڪري ۽ سڪتي ۾ هليو وڃي ٿو (ڏسو ص. 70). اهڙي حالت پيدا ٿيڻ جي صورت ۾ هڪدم اپينيفرين (انڊرئينلن) جي انجڪشن هڻڻ گهرجي.

ڪنهنڪي پينسلين جي انجڪشن هڻڻ جي حالت ۾ اپينيفرين سدائين تيار رکجي.

جنهن فرد کي پينسلين ڪڏهن به ائلرجي ڪئي هجي تنهنڪي ڪنهن به صورت ۾ وري، ڪڏهن به ڪا به پينسلين جي دوا جهڙوڪ: ايمپيسيلين يا ايماکسي سلين انجڪشن يا گوريون ڏيڻ نه گهرجن. ڇاڪاڻ ته ٻئي دفعي پيدا ٿيندڙ اهڙو رد عمل ممڪن آهي ته گهڻو خطرناڪ ٿئي ۽ اهو موت جو سبب بڻجي. (جڏهن ته پينسلين سبب پيٽ جي گڙپڙ، پينسلين جو ردعمل ناهي تنهنڪري ان سبب اها استعمال ڪرڻ بند نه ڪجي).

هيٺئين هلڪن ۽ وچٿرن سخت انفڪشن جي حالت ۾ پينسلين وات رستي استعمال ڪرائجي (انجڪشن بجاءِ):

پينسلين جي انجڪشن

پينسلين جي انجڪشن رڳو ڪن سنگين انفڪشن جي حالت ۾ هٿڻ گهرجي جهڙوڪ:

- گردن ٽوڙ
- سڀيٽي سيميا (رت ۾ بڪٽيريا جو انفڪشن)
- ٽيٽنس
- شديد نمونيا
- گهٽا پڪريزي زخم
- گئنگرين
- هٿن جو پڪريزي/ انفڪشن ۽ جڏهن انفڪشن سبب هڏو ڪل کان ٻاهر ظاهر ٿيندو هجي.
- پرميل
- ڊونگري/ نهائين جا سوزشي انفڪشن

جيئن ته انجڪشن واري پينسلين مختلف قسمن ۾ ملي ٿي تنهنڪري هٿڻ کان اڳ ان جو قسم ۽ مقدار جاچڻ گهرجي.

انجڪشن لاءِ صحيح قسم جي پينسلين جي چونڊ ڪرڻ:

پينسلين جا ڪي قسم ترت اثر ڏيکارين ٿا پر ڊيريا نٿا ٿين. جڏهن ته ٻيا آهستي اثر ڪندڙ پر ڊيريا ٿين ٿا، تنهنڪري موقعي مهل جي حساب سان اهڙي قسم جي چونڊ ڪرڻ بهتر ٿئي ٿي.

ترت اثر ڪندڙ / مختصر عرصو اثرائتي رهندڙ پينسلين: اهڙيون ڪيترن نالن سان عام آهن جهڙوڪ: ڪرسٽالين پينسلين، بينزائيل پينسلين، اڪوئس پينسلين، ساليوبل پينسلين، سوڊيم پينسلين، پوٽاشيم پينسلين ۽ پينسلين جي (G) انجڪشن. اهي ترت اثر ڪندڙ پر جسم ۾ ٿورڙو عرصو رهندڙ آهن. تنهنڪري هر 6 ڪلاڪن (روزانو 4 دفعا) کانپوءِ لازمي هنئي وڃي ٿي. جڏهن تمام گھير انفڪشن هجي ۽ پينسلين وڏي وزن ۾ ڏيڻي هجي تڏهن هيءَ پينسلين بهتر سمجهي وڃي ٿي. جهڙوڪ: گئس گئنگرين يا جڏهن پيڪل هڏو چمڙيءَ کان ٻاهر نڪري پيو هجي يا گردن ٽوڙ.

وچولو عرصو اثرائتي رهندڙ پينسلين: پروڪئين پينسلين يا پروڪئين پينسلين اليمونيئم موني اسٽيٽ (PAM) وڌيڪ آهستي اثر ڪندڙ ۽ جسم ۾ سڄو ڏينهن رهن ٿيون، تنهنڪري اهي روزانو رڳو هڪ دفعو هٿڻ گهرجن. جڏهن ڪن انفڪشن جي حالت ۾ پينسلين هٿڻي هجي تڏهن پروڪئين پينسلين يا ڪا به پروڪئين ۽ ترت اثر ڪندڙ پينسلين گڏائي هٿڻ بهتر سمجهي وڃي ٿي.

- ڏند جي ڦرڙي يا انفڪشن
- پڪڙيل ڦرڙيون
- سرخ باد (erysipelas)
- ڪن جا انفڪشن
- سائو سائيٽس
- گلي جي سوزش جنهن سان گڏ تيز بخار به ٿي پوي
- برنڪائيٽس جا ڪجهه قسم
- سنڌن جو بخار يا ريوماتڪ فيور (Rheumatic fever)
- نمونيا

جيڪڏهن انفڪشن شديد هجي ته پينسلين جي انجڪشن هٿڻ بهتر سمجهيو وڃي ٿو. حالت بهتر ٿيڻ کانپوءِ پينسلين انجڪشن بجاءِ وات رستي استعمال ڪرائجي.

جيڪڏهن ٻن ٽن ڏينهن اندر فائو نٿي سگهي ته بي ڪائني بايوٽڪ ڏجي ته ساڳئي وقت طبي صلاح به وٺجي.

هلڪي انفڪشن لاءِ پينسلين جو وزن - (روزانو 25 کان 60 م گ جسر جي في ڪلوگرام جي حساب سان 10 ڏينهن تائين).

هلڪن انفڪشن لاءِ پينسلين جو وزن:

25 کان 60 م گ / في ڪ گ / روزانو، 10 ڏينهن لاءِ
بالغ ۽ ٻار 12 سالن کان وڏي عمر جا:
125 کان 250 م گ روزانو 4 دفعا 10 ڏينهن تائين
ٻار 6 کان 12 سال: 125 کان 250 م گ روزانو 4 دفعا 10 ڏينهن تائين
ٻار 1 کان 5 سال: 125 م گ روزانو 4 دفعا 10 ڏينهن تائين
ٻار 1 سال کان ننڍا: 62.5 م گ روزانو 4 دفعا 10 ڏينهن تائين

سنگين انفڪشن جي حالت ۾: مٿيون وزن ٻيڻو ڪري ڏجي.

دوا جي وڌ ۾ وڌ اثرائتي ثابت ٿيڻ لاءِ پينسلين دوا هميشه خالي پيٽ استعمال ڪجي، ماني ڪاٺڻ کان گهٽ ۾ گهٽ 1 ڪلاڪ پوءِ يا 2 ڪلاڪ اڳ.

جڏهن پرميل لاءِ پروڪيئين پينسلين خلاف مزاحمت موجود نه هجي تڏهن پروڪيئين پينسلين بهترين سمجهي وڃي ٿي. هيءَ دوا وڏي وزن ۾ ڏيڻ ضروري ٿئي ٿي. وزن لاءِ ڏسو ص. 360. ٺهائين جي سوزشي انفڪشن لاءِ ايتري وزن ۾ ڏني وڃي ٿي جيتري پرميل جي حالت ۾.

بيزائائين بينزائيل پينسلين (Bezathaine benzylpenicillin) دير تائين اثر ڪندڙ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 12 ۽ 24 لکن يونٽن ۾ ملي ٿي.

هلڪن کان وڌيڪ سنڀالڻ جي حالت ۾ بينزائائين پينسلين هڪ ڏينهن کان وڌيڪ وزن ۾ ڏني وڃي ٿي:

هر چئن ڏينهن کانپوءِ هڪ انفڪشن هٽڻ گهرجي. جڏهن ته هلڪن انفڪشن لاءِ هڪ انفڪشن به ڪافي ٿئي ٿي.

بالغ: 12 کان 24 لک يونٽ

ٻار 8 کان 12 سال: 9 لک يونٽ

ٻار 1 کان 7 سال: 3 لکن کان 6 لک يونٽ

ٽڙيءَ جي سوزش جي حالت ۾ مٿئين وزن جي رڳو هڪ انفڪشن هٽڻ گهرجي.

سنڌن جو بخار اٽلي پوڻ جي حالت ۾ هر 4 هفتن کانپوءِ مٿيون وزن هٽڻ گهرجي (ڏسو ص. 310).

بادفرنگ جي علاج لاءِ بينزائائين پينسلين بهترين دوا سمجهي وڃي ٿي. وزن لاءِ ڏسو ص. 238.

اٽمپي سلين ۽ ايماکسي سلين (Ampicillin and Amoxicillin) **براڊ اسپيڪٽرم پينسلين دوائون.**

امپيسيلن

عام طور تي هيٺئين وزن ۾ ڳار جي صورت ۾ ملي ٿي:

125 کان 250 م گ / ننڍو چمچو. قيمت _____ مقدار: _____

ڪئپسول 250 م گ قيمت _____ مقدار: _____

انفيڪشن 500 م گ قيمت _____ مقدار: _____

ايماکسي سلين

عام طور تي:

250 کان 500 م گ ڪئپسول يا گورين ۾ ملي ٿي قيمت _____ مقدار: _____

مڪسچر: 125 م گ 5 م ل ۾ قيمت _____ مقدار: _____

يا 250 م گ 5 م ل ۾ قيمت _____ مقدار: _____

بين پينسلين جي پيٽ ۾ هي **براڊ اسپيڪٽرم پينسلين دوائون** تمام گهڻن قسمن جي بئڪٽيريا کي ناس ڪن ٿيون. بين براڊ اسپيڪٽرم ائنتي بايوٽڪن جي پيٽ ۾ سلامتيءَ سان استعمال ڪري سگهجن ۽ خاص طور تي ننڍن ٻارڙن ۽ ابهمن لاءِ اثرائتون ثابت ٿيون ٿيون.

دير تائين اثر ڪندڙ يا ڊگهو عرصو موثر رهندڙ پينسلين: بينزائائين پينسلين هڪ اهڙي پينسلين آهي جيڪا رت ۾ آهستي آهستي شامل ٿئي ۽ مهينن تائين رهي ٿي. هن جو گهڻي ڀاڱي استعمال ٽڙيءَ جي سوزش ۽ بادفرنگ ته سنڌن جي بخار جي بچاءَ لاءِ هٽڻ آهي. اهڙين حالتن ۾ ڪارائتي سمجهي وڃي ٿي جڏهن انفڪشن هٽندڙ گهڻو پري رهندڙ هجي يا جڏهن مريض پينسلين کائي نه سگهندو هجي يا ڪاٺ وسري وڃي. هلڪي انفڪشن جي حالت ۾ رڳو هڪ انفڪشن به ڪافي اثرائتي ثابت ٿئي ٿي. بينزائائين پينسلين عام طور تي ترت اثر ڪندڙ پينسلين سان گڏڙ طور موجود هجي ٿي.

ڪرسٽالائين پينسلين (ترت اثر ڪندڙ پينسلين)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي هڪ ملين يونٽن (625 م گ) يا 5 ملين يونٽن (312.5 م گ) ۾ ملي ٿي.

وزن: سنگين انفڪشن جي حالت ۾، ڪرسٽالائين پينسلين يا ڪنهن به ترت اثر ڪندڙ پينسلين جو وزن آهي:

هر 4 ڪلاڪن کانپوءِ هڪ انفڪشن 10 کان 14 ڏينهن تائين هٽڻ گهرجي.

انفيڪشن هيٺئين حساب سان هٽڻ گهرجي:

بالغ ۽ 8 سالن کان وڏيءَ عمر جا ٻارڙا: هڪ ملين يونٽ

ٻار 3 کان 8 سال: پنج ملين يونٽ

ٻار 3 سالن کان ننڍا: اڍائي ملين يونٽ

گردن ٽوڙ ۽ بين سيني سنگين قسمن جي انفڪشن لاءِ دوا جو وڏو وزن ڏيڻ گهرجي.

پروڪيئين پينسلين (وچتري موثر رهندڙ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 3 ۽ 4 لکن يونٽن کانسواءِ وڌيڪ يونٽن ۾ به ملي ٿي.

وزن: وڌيڪ سخت قسمن جي انفڪشن لاءِ پروڪيئين پينسلين جو وزن آهي:

روزانو هڪ انفڪشن 10 کان 15 ڏينهن تائين

انفيڪشن هيٺئين حساب سان هٽڻ گهرجي:

بالغ: 6 کان 12 لک يونٽ

ٻار 8 کان 12 سال: 6 لک يونٽ

ٻار 3 کان 7 سال: 3 لک يونٽ

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 1 1/2 لک يونٽ

نوا ڄاول: تيسٽائين نه ڏجي جيستائين بي ڪا پينسلين يا اٽمپي سلين ملي نه سگهي.

هنگامي حالتن ۾ 75 هزار يونٽ ڏجن.

تمام سنگين انفڪشن جي حالت ۾ مٿيون وزن ٻيڻو ڪري ڏجي. جڏهن ته، ترت اثر ڪندڙ پينسلين ڏيڻ بهتر سمجهي وڃي ٿي.

وزن جي لحاظ کان، پروڪيئين پينسلين سان گڏ ترت اثر ڪندڙ پينسلين سان گڏائي ايتري وزن ۾ ڏجي ٿي، جيتري پروڪيئين پينسلين اڪيلي ڏجي ٿي.

ڪلئمايڊيا جي وزن لاءِ ڏسو ص. 360.

اٽمپي سلين جو وزن:

انجڪشن: سنگين انفڪشن لاءِ روزانو (50 کان 100 م گ في ڪلوگرام، 300 م گ تائين في ڪلوگرام روزانو جي حساب سان

ڏئي سگهجن ٿا. گردن ٽوڙ جي حالت ۾: 500 م گ جا وائل

روزانو 4 وزن، هر 6 ڪلاڪن کانپوءِ 10 کان 14 ڏينهن تائين

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 500 کان 1000 م گ (500 م گ جو هڪ يا ٻه وائل)

ٻار 8 کان 12 سال: 250 م گ (500 م گ وائل جو 1/2)

ٻار 3 کان 7 سال: 125 م گ (500 م گ وائل جو 1/4)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 62 م گ (500 م گ وائل جو 1/8)

ٻار نوان جاول: 125 م گ (500 م گ وائل جو 1/4) روزانو صرف ٻه

پيرا.

پينسلين اسٽريپٽومائيسن سان گڏ

اهڙيون دوائون جن ۾ پينسلين سان گڏ اسٽريپٽومائيسن به ٿئي دنيا جي ڪيترن ملڪن ۾ ملن ٿيون ۽ اهي غير ضروري طور تي وڌيڪ استعمال ڪيون وڃن ٿيون. جيڪڏهن اهڙي ڪا دوا توهانجي علائقي ۾ استعمال ڪئي وڃي ٿي ته ان جو نالو، جوڙجڪ ۽ قيمت لکي ڇڏيو.

نالو _____ م گ _____ پينسلين _____
اسٽريپٽومائيسن _____ م گ _____ قيمت _____ مقدار _____

پينسلين ۽ اسٽريپٽومائيسن جو گڏيل استعمال خاص حالتن ۾، اٽمپي سلين جي متبادل طور رڳو تڏهن ڪرڻ گهرجي جڏهن اٽمپي سلين نه ملي سگهي يا گهڻي مهانگي ملندي هجي. اهي هلڪن ڦلڪن انفڪشن يا عام رواجي لیس زڪام جي حالت ۾ استعمال نه ڪرڻ گهرجن.

سلهه کانسواءِ باقي بيمارين جي لاءِ اسٽريپٽومائيسن جي گهڻي استعمال ڪرڻ سان سلهه جي جيوڙن ۾ مزاحمت پيدا ٿئي ٿي، جنهن سبب سلهه جو علاج ڪرڻ ڏکيو ٿي پوي ٿو. ان کانسواءِ اسٽريپٽومائيسن ٻوڙاڻپ به پيدا ڪري سگهي ٿي.

اسٽريپٽومائيسن سان گڏ پينسلين ڪيترين اهڙين بيمارين لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿي جن لاءِ اٽمپي سلين جي استعمال جي سفارش ڪئي وڃي ٿي (ڏسو ص. 353). جڏهن ته ايمپيسيلن هڪ سلامتي واري دوا آهي، خاص طور تي ننڍڙن ٻارڙن لاءِ.

عام طور تي اٽمپي سلين ۽ ايماکسي سلين هڪ ٻئي جي نعر البديل طور به استعمال ڪيون وڃن ٿيون. هن ڪتاب ۾ جتي جتي اٽمپي سلين جي ڳالهه ڪئي ويئي آهي اتي، ان بجاءِ ايماکسي سلين به استعمال ڪري سگهجي ٿي. جيڪڏهن توهانڪي اٽمپي سلين جي انجڪشن هٿائڻ لاءِ چيو ويو آهي ته ڪاٺ واري ايماکسي سلين نه وٺو (چو ته ايماکسي سلين انجڪشن جي صورت ۾ نٿي ملي). اها ڳالهه به ياد رکڻ گهرجي ته ايماکسي سلين، شڪيلا انفڪشن لاءِ گهٽ اثرائتي ثابت ٿئي ٿي تنهنڪري اٽمپي سلين يا اهڙي ڪا ٻي اٽمپي بايوٽڪ استعمال ڪرڻ گهرجي (ڏسو ص. 158).

پينسلين جي ڀيٽ ۾ اٽمپي سلين ۽ ايماکسي سلين نه رڳو وڌيڪ مهانگيون آهن ته انهن سبب دست تي پون يا وات پچائي وجهن ٿيون. تنهنڪري اهڙا انفڪشن جن جو پينسلين سان اثرائتو علاج ڪري سگهجي ٿو تن لاءِ اهي دوائون استعمال نه ڪجن. (ڏسو ص. 58)

ڪاٺ واري اٽمپي سلين به سنو اثر ڏيکاري ٿي. انجڪشن رڳو گردن ٽوڙ، پيريتونائيٽس (peritonitis) ۽ ايبينڊيسائيٽس جي حالت ۾ يا جڏهن بيمار الٽيون ڪندو هجي ۽ دوا کائي نه سگهي هئڻ گهرجي.

عام طور تي اٽمپيسيلن ۽ ايماکسي سلين 6 سالن کان ننڍيءَ عمر جي ٻارن جي نمونيا ۽ ڪن جي انفڪشن، پيشاب سرشتي جي سنگين انفڪشن، پرميل ۽ ٽائيفائيڊ جي علاج لاءِ اثرائتي ثابت ٿئي ٿي (جيڪڏهن ڪلورام فينيڪول لاءِ مزاحمت هجي). اٽمپي سلين، سيپٽي سيميا، نون جاول ٻارن ۾ ٿيندڙ اڻ چٽين بيمارين، گردن ٽوڙ، پيريتونائيٽس ۽ ايبينڊيسائيٽس لاءِ پڻ ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي.

پينسلين لاءِ حساس فردن کي اٽمپي سلين يا ايماکسي سلين استعمال نه ڪرڻ گهرجي. سڀني قسمن جي پينسلين جي پيدا ٿيندڙ خطرن ۽ اپائڻ لاءِ ڏسو ص. 351.

وزن: اٽمپي سلين ۽ ايماکسي سلين جو

وات رستي (25 کان 50 م گ) في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو:

ڪئپسول 250 م گ؛ شربت 125 م گ في ننڍو ڇمچو (5 م ل)

اٽمپي سلين: روزانو 4 وزن 7 ڏينهن تائين

ايماکسي سلين: روزانو 3 وزن 7 ڏينهن تائين

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 2 ڪئپسول يا 4 ننڍا ڇمچا (500 م گ)

ٻار 8 کان 12 سال: 1 ڪئپسول يا 2 ننڍا ڇمچا (250 م گ)

ٻار 3 کان 7 سال: 1/2 ڪئپسول يا 1 ننڍو ڇمچو (125 م گ)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 1/4 ڪئپسول يا 1/2 ننڍو ڇمچو (62 م گ)

نوان جاول: ساڳيو 3 سالن کان گهٽ عمر جي ٻارن وارو.

ٽائيفائيڊ بخار تي جيڪڏهن، ڪلورام فينيڪول اثر نه ڪري ۽ توهان وٽ اٽمپي سلين جي انجڪشن نه هجي ته پوءِ روزانو اٽمپي سلين جا 200 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان يا روزانو ايماکسي سلين جا 100 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان ڪرائجن.

ارٿرو مائيسن - Erythromycin

پينسلين جو نعر البدل

عام طور تي اسٽريپٽومائيسن ۽ پينسلين گڏائي هڻڻ بجاءِ جيڪڏهن الڳ الڳ هڻي وڃي ته ان جو صحيح وزن ڪرڻ سولو ٿئي ٿو ته سستي به پوي ٿي.

وزن: پينسلين ۽ اسٽريپٽومائيسن جو سنگين انفڪشنن لاءِ

ترت اثر ڪندڙ پينسلين جا گهٽ ۾ گهٽ 25 هزار يونٽ جسر جي في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو 4 دفعا ته اسٽريپٽومائيسن جا روزانو 30 کان 50 مرگ في ڪلوگرام کان وڌيڪ نه هجن.

نون ڄاول ٻارڙن کي ترت اثر ڪندڙ پينسلين جا 50 هزار يونٽ في ڪلوگرام حساب سان روزانو ٻه دفعا ته، اسٽريپٽومائيسن سان گڏ، 20 مرگ في ڪلوگرام حساب سان ڏينهن ۾ هڪ دفعو هڻجي.

نالو	قيمت	مقدار:
عام طور تي هيٺئين صورتن ۾ ملي ٿي:		
250 مرگ جون گوريون يا ڪئپسول	قيمت	مقدار:
125 يا 200 مرگ 5 مرل شربت ۾	قيمت	مقدار:
0.5% يا 1% اک جي ملر	قيمت	مقدار:

ارٿرو مائيسن ڪيترن اهڙن انفڪشنن لاءِ موثر ثابت ٿئي ٿي جن لاءِ پينسلين ۽ ٽيٽرا سائيڪلن اثرائتي ثابت ٿي سگهن ٿيون. جڏهن ته اها وڌيڪ مهانگي آهي. دنيا جي ڪيترن هنڌن تي هاڻ نمونيا جي ڪن حالتن ۽ چمڙي جي ڪن انفڪشنن لاءِ پينسلين جي پيٽ ۾، ارٿرو مائيسن وڌيڪ موثر ثابت ٿئي ٿي.

پينسلين لاءِ حساس فرد ان بدران ارٿرومائيسن استعمال ڪري سگهن ٿا ته اهي پڻ جيڪي ٽيٽرا سائيڪلن لاءِ حساس ٿين ٿا. ڳورهاريون ۽ ٻارڙا جنڪي ٽيٽرا سائيڪلن استعمال نه ڪرڻ گهرجي، سي پڻ ارٿرو مائيسن استعمال ڪري سگهن ٿا. ڪن حالتن ۾، ارٿرو مائيسن، ٽيٽرا سائيڪلن جو سٺو نعر البدل ثابت نٿي ٿئي. ان لاءِ ڏسو ڪتاب جا اهي حصا جن ۾ هر بيماريءَ جو ذڪر ڪيو ويو آهي.

ارٿرومائيسن گهڻي ڀاڱي بي ضرر آهي. جڏهن ته اها ڳالهه هميشه ڌيان ۾ رکجي ته ٻڌايل وزن کان وڌيڪ نه ڏجي ۽ 2 هفتن کان وڌيڪ نه واپرائجي نه ته سائي ڪري سگهي ٿي.

وزن: ارٿرو مائيسن جو

هميشه کاڌي سان گڏ واپرائجي ته جيئن پيٽ خراب نٿي سگهي.

روزانو هڪ وزن 4 دفعا کائجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 500 مرگ (2 گوريون يا 4 ننڍا چمچو)
 ٻار 8 کان 12 سال: 250 مرگ (1 گوري يا 2 ننڍا چمچو)
 ٻار 3 کان 7 سال: 150 مرگ (1/2 يا 1 ننڍو چمچو)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 75 کان 150 مرگ (1/4 کان 1/2 گوري يا 1/2 کان 1 ننڍو چمچو)

ترت اثر ڪندڙ پينسلين جو هيٺيون مقدار ڏجي	اسٽريپٽومائيسن جي هيٺئين مقدار سان گڏ
10 لک يونٽ روزانو 4 کان 6 دفعا	1 گرام (عام طور تي 2 مرل) روزانو هڪ دفعو
5 لک يونٽ روزانو 4 کان 6 دفعا	750 مرگ (1/2 مرل) روزانو هڪ دفعو
2 1/2 لک يونٽ روزانو 4 کان 6 دفعا	500 مرگ (1 مرل) روزانو هڪ دفعو
1 لک 25 هزار يونٽ روزانو 4 کان 6 دفعا	250 مرگ (1/2 مرل) روزانو هڪ دفعو
1 لک 50 هزار يونٽ روزانو ٻه دفعا	60 مرگ (1/8 مرل) روزانو هڪ دفعو

گهڻن سنگين انفڪشنن جهڙوڪ: پيريٽونائيس، اپينڊيسائيس، گردن توڙي هڏي جي شديد انفڪشن (آسٽيومائيلائيس) جي حالت ۾ پينسلين جا وڏا وزن به ڏئي سگهجن ٿا. جڏهن ته اسٽريپٽومائيسن جو ڪنهن به صورت ۾ هٿ ڏسيل وزن کان وڌيڪ نه ڏيڻ گهرجي.

گهٽ سنگين انفڪشنن جي حالت ۾ جڏهن پينسلين سان گڏ اسٽريپٽومائيسن ڏيئي پوي تڏهن پروڪيٽين پينسلين، اسٽريپٽو مائيسن سان گڏ ڏئي سگهجي ٿي. پروڪيٽين پينسلين جي وزن لاءِ ڏسو ص. 353. جڏهن ته اسٽريپٽومائيسن جو وزن مٿي ٻڌايو ويو آهي.

ساڳئي وقت پينسلين ۽ اسٽريپٽو مائيسن جي خطرن ۽ اپائن کي ذهن ۾ رکڻ، ڏسو ص. 351 ۽ 363.

4. جسر ۾ چڱيءَ ريت جذب ٿيڻ لاءِ، ٽيٽرا سائيڪلن کان هڪ ڪلاڪ اڳ ۽ هڪ ڪلاڪ پوءِ ڪير ۽ تيزابيت ختم ڪندڙ دوا / آنتاسڊ استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

5. ڪن فردن کي ٽيٽرا سائيڪلن کان ڪانپوءِ ڪجهه وقت اس ۾ گذارڻ سان چمڙيءَ تي ڳاڙها نشان ٿي پون ٿا.

وزن: ٽيٽرا سائيڪلن جو (20 کان 40 م گ / جسر جي في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو):

250 م گ ڪئپسول ۽ 125 م گ 5 م ل شربت ۾

روزانو ٽيٽرا سائيڪلن 4 دفعا ڪرائڻ گهرجي.

دوا هيٺئين وزن ۾ ڏجي:

بالغ: 250 م گ (1 ڪئپسول)

ٻار 8 کان 12 سال: 125 م گ (1/2 ڪئپسول يا 1 ننڍو ڇمڇو)

ٻار 8 سالن کان ننڍا: عام اصول مطابق ٻارن کي ٽيٽرا سائيڪلن نه ڏيڻ گهرجي. ان بدران ڪوٽرا ۽ موڪسازول يا آرٿرو مائيسن ڏجي. جيڪڏهن اهي به ملي نه سگهن ته پوءِ مجبوري ۾ ٽيٽرا سائيڪلن هيٺئين حساب سان ڏجي:

ٻار 4 کان 7 سال: 80 م گ (1/3 ڪئپسول يا 2/3 ننڍو ڇمڇو)

ٻار 1 کان 3 سال: 60 م گ (1/4 ڪئپسول يا 1/2 ننڍو ڇمڇو)

ٻار 1 سال کان ننڍا: 25 م گ (1/10 ڪئپسول يا 1/5 ننڍو ڇمڇو)

ٻار نون ڄاول (جڏهن ٻي ڪا ائنتي بايوٽڪ ملي نه سگهي): 8 م گ (1/30 ڪئپسول يا مڪسچر جا 6 ڦڙا)

سنگين حالتن ۽ پرميل، ڪلامائيڊيا، نهائين جي سوزشي انفيڪشن، ڪالرا، ٽائيفس ۽ بروسيلوسس ۾ مٿيون وزن پيشو ڪري ڏجي (سواءِ ننڍڙن ٻارن جي).

گهڻن انفيڪشنن جي حالت ۾، انفيڪشن جون نشانيون ختم ٿي وڃڻ کانپوءِ به (عام طور تي ڪل 7 ڏينهن) 1 کان 2 ڏينهن وڌيڪ ٽيٽرا سائيڪلن ڪرائجي. جڏهن ته ڪن بيمارين جي حالت ۾ ڊگهي علاج جي ضرورت پوي ٿي جهڙوڪ: ٽائيفس 6 کان 10 ڏينهن، بروسيلوسس 2 کان 3 هفتا، پرميل ۽ ڪلامائيڊيا 7 کان 10 ڏينهن، نهائين جي سوزشي انفيڪشن 10 کان 14 ڏينهن. جڏهن ته ڪالرا لاءِ عام طور تي مختصر يعني 3 کان 5 ڏينهن تائين ڏيڻي پوي ٿي.

ڊاڪسي سائيڪلن (عام برانڊ نالو: وبرامائيسن)

نالو

عام طور تي هيٺئين صورت ۾ ملي ٿي:

100 م گ ڪئپسول يا گورين جي صورت ۾ قيمت _____ مقدار: _____

100 م گ جو ائمپيول انفيڪشن هٽڻ لاءِ قيمت _____ مقدار: _____

ٽيٽرا سائيڪلن - Tetracyclines

براڊ اسپيڪٽرم ائنتي بايوٽڪ دوائون

ٽيٽرا سائيڪلن (ٽيٽرا سائيڪلن HCl، آڪسي ٽيٽرا سائيڪلن وغيره)

(هڪ عام ۾ مهانگيو برانڊ: ٽيٽرا مائيسن)

نالو:

عام طور تي هيٺئين صورت ۾ ملي ٿي:

250 م گ ڪئپسول قيمت _____ مقدار: _____

125 م گ 5 م ل مڪسچر قيمت _____ مقدار: _____

1% اڪين جي ملامر قيمت _____ مقدار: _____

سڀ ٽيٽرا سائيڪلن دوائون براڊ اسپيڪٽرم ائنتي بايوٽڪ آهن، جنهن سبب ڪيترن مختلف قسمن جي بئڪٽيريا لاءِ موثر ٿين ٿيون.

ٽيٽرا سائيڪلن هميشه وات رستي استعمال ڪرڻ گهرجي. ڇاڪاڻ ته، اها به انجڪشن جيتري ئي اثر اٿئي ٿي ثابت ٿي سگهي ٿي ۽ انجڪشن جي ڀيٽ ۾ گهٽ ۾ گهٽ مسئلا پيدا ڪري ٿي.

ٽيٽرا سائيڪلن هيٺئين بيمارين لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿي:

- دست يا سوري جيڪا بئڪٽيريا يا اميبيا سبب ٿي هجي.
- سائوسائيٽس
- ساهه سرشتي جا انفيڪشن (برانڪائيٽس وغيره)
- پيشاب سرشتي جا انفيڪشن
- ٽائيفس
- بروسيلوسس
- ڪالرا
- ڪلرا Trachoma
- پتي جا انفيڪشن
- ڪلامائيڊيا
- پرميل
- نهائين جون سوزشي بيماريون
- ملٽريا (جنهن ۾ ڪلورو ڪوئين لاءِ مزاحمت هجي)
- معددي جي السر

ليس زڪام لاءِ ٽيٽرا سائيڪلن موثر نٿي ٿئي. ڪيترن عام انفيڪشنن لاءِ پينسلين يا سلفا دوائن جيتري فائديمند نٿي ٿئي. وڌيڪ مهانگي پڻ آهي. هن جو محدود استعمال ڪرڻ گهرجي.

خطرا ۽ احتياط:

1. گورهاري عورتن کي ڪڏهن به ٽيٽرا سائيڪلن استعمال نه ڪرڻ گهرجي، جو اها ٻار جي ڏندن ۽ هڏن کي نقصان پهچائي يا داغدار ڪري سگهي ٿي. 8 سالن کان گهٽ عمر جي ٻارن کي انتهائي مجبوريءَ جي حالت ۾ ۽ اها به رڳو مختصر عرصي لاءِ ڏيڻ گهرجي، ان بجاءِ آرٿرو مائيسن استعمال ڪرڻ گهرجي.
2. ٽيٽرا سائيڪلن دست يا ڀيٽ خراب ڪري سگهي ٿي، خاص طور تي جڏهن ڊگهي عرصي لاءِ ورتي وڃي.
3. پراڻي/ريڪل يا جنهن ٽيٽراسائيڪلن جو مدو پورو ٿي ويو هجي، ان جو استعمال ڪرڻ خطرناڪ ثابت ٿي سگهي ٿو.

خبردار: کلورام فينيڪول، ڪن فردن جي رت کي نقصان پهچائي ٿي. نون ڄاول ٻارن لاءِ وڌيڪ خطرناڪ ته وقت کان اڳي ڄاول ٻارن لاءِ خاص طور تي هائيڪار ثابت ٿي سگهي ٿي. نوان ڄاول ٻار جڏهن ڪن سنگين انفڪشنن ۾ مبتلا هجن ۽ ممڪن ٿي سگهي ته ڪين کلورام فينيڪول بچاءُ ائمپي سلين ڏيڻ گهرجي. هڪ عام اصول مطابق، هڪ مهيني کان ننڍي عمر جي ٻارن کي کلورام فينيڪول نه ڏيڻ گهرجي.

ڏيان ڏجي ته جيئن کلورام فينيڪول جي ٻڌايل وزن کان وڌيڪ وزن نه هجي. ٻارن لاءِ ته اهڙو وزن تمام گهٽ ٿئي ٿو (ڏسو هيٺ).

ڊگهي عرصي تائين يا هر هر ڏيڻ کان پاسو ڪريو.

تائيفائيڊ جي حالت ۾ جيئن ئي بيماري گهٽجڻ شروع ٿئي ته کلورام فينيڪول بچاءُ ائمپيسيلن ڏيڻ شروع ڪجي. (جن علائقن ۾ تائيفائيڊ تي کلورام فينيڪول اثر نه ڪندي هجي اتي سڄو علاج ائمپي سلين يا ڪوٽراءِ موڪسازول سان ڪرڻ گهرجي).

وچ ۽ ڏکڻ آمريڪا جي ڪن علائقن ۾ تائيفائيڊ تي کلورام فينيڪول ۽ ائمپي سلين اثر نٿي ڪري، تنهنڪري ٽراءِ موڪسازول استعمال ڪرڻ گهرجي (ڏسو ص. 358).

جڏهن کلورام فينيڪول انفڪشن بچاءُ کاتي تڏهن عام طور تي وڌيڪ اثرائتي ۽ گهٽ خطرناڪ ثابت ٿئي ٿي. سواءِ انهن چند حالتن جي جڏهن ڪو فرد دوا ڳهي نه سگهندو هجي. ڪوشش ڪري کلورام فينيڪول جي انفڪشن نه هٽڻ گهرجي.

وزن: کلورام فينيڪول (50 کان 100 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو) 250 م گ ڪئپسول يا 125 م گ، 5 م ل مڪسچر ۾

روزانو وات رستي چار دفعا.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 500 کان 750 م گ (2 کان 3 ڪئپسول).

تائيفائيڊ، پيرٽونائيس ۽ ٻين خطرناڪ قسمن جي انفڪشن جي حالت ۾ وڏا وزن ڏيڻ گهرجن (روزانو 3 ڪئپسول 4 دفعا يعني 12 ڪئپسول روز).

ٻار 8 کان 12 سال: 250 م گ (1 ڪئپسول يا مڪسچر جا 2 ننڍا ڇمچا)

ٻار 3 کان 7 سال: 125 م گ (1/2 ڪئپسول يا 1 ننڍو ڇمچو)

ڊاڪسي سائيڪلن، ٽيٽرا سائيڪلن جو هڪ مهانگو قسمر آهي جيڪو روزانو 4 دفعا بچاءُ ٻه دفعا وٺڻو پوي ٿو. جيڪڏهن ملي سگهي ته انهن بيمارين لاءِ استعمال ڪرائي سگهجي ٿي، جن لاءِ ٽيٽرا سائيڪلن ڏجي ٿي. ڊاڪسي سائيڪلن کاڌي يا کير سان گڏ به استعمال ڪري سگهجي ٿي. هن جا اهي ئي خطرا ۽ احتياطي ٿي سگهن ٿا جيڪي ٽيٽرا سائيڪلن جا ٿي سگهن ٿا (ڏسو ص. 356).

وزن: ڊاڪسي سائيڪلن جا

- 100 م گ جون گوريون

ڊاڪسي سائيڪلن روزانو ٻه دفعا وات رستي ڏيڻ گهرجي

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 100 م گ (هڪ گوري)

ٻار 8 کان 12 سال: 50 م گ (1/2 گوري)

ٻار 8 سالن کان ننڍا: ڊاڪسي سائيڪلن نه ڏيڻ گهرجي.

کلورام فينيڪول - Chloramphenicol

ڪن سنگين / گنپير قسمر جي انفڪشنن

لاءِ اينٽي بايوٽڪ

کلورام فينيڪول (کلورو مائيستين)

نالو:

عام طور تي هيٺئين صورت ۾ ملي ٿي:

250 م گ ڪئپسول	قيمت	مقدار
125 م گ 5 م ل مڪسچر ۾	قيمت	مقدار
1000 م گ انفڪشن جي وائل ۾	قيمت	مقدار

هيءَ براد اسپيڪٽرم اينٽي بايوٽڪ ڪيترن گهڻن قسمن جي بئڪٽيريا کي ناس ڪري سگهي ٿي. سستي آهي پر هن جي استعمال ۾ ڪجهه خطرو ٿئي ٿو. تنهنڪري هن جو محدود استعمال ڪرڻ گهرجي.

کلورام فينيڪول رڳو تائيفائيڊ ۽ گهڻن سنگين قسمن جي انفڪشنن لاءِ جيڪي سلفا، پينسلين، ٽيٽرا سائيڪلن يا ايمپيسيلن سان چٽي نه سگهن لاءِ استعمال ڪرڻ گهرجي. جڏهن ته، مومار بيمارين جهڙوڪ: گردن توڙ، پيرٽونائيس، آنڊن جا گهرا زخ، سڀيٽي سيميا يا وير جي سخت بخار وارين حالتن ۾ کلورام فينيڪول رڳو تڏهن استعمال ڪري سگهجي ٿي جڏهن گهٽ خطرناڪ دوائون (جهڙوڪ سيفيلواسپورن) ملي نه سگهن.

ائمپي سلين به ايترو ئي سٺو بلڪ بهتر اثر ڏيکاري ٿي جهڙي کلورام فينيڪول ۽ ان کان وڌيڪ سلامتيءَ واري آهي. بدقسمتيءَ سان جيئن ته ايمپيسيلن هڪ مهانگي دوا آهي، تنهنڪري ڪن حالتن ۾ ان بچاءُ کلورام فينيڪول لازمي طور استعمال ڪرڻي پوي ٿي.

خبردار: سلفا دوائون استعمال ڪرڻ جي حالت ۾ جام پائي روزانو گهٽ ۾ گهٽ پائيءَ جا 8 گلاس ضرور پيئجن ته جيئن بڪين کي نقصان پهچڻ کان بچائي سگهجي.

جيڪڏهن سلفا دوا کائڻ سان ڳاڙها نشان، قلوڪٽا، خارش، سندن جو سور، بخار، چيلهه جي هيٺئين حصي ۾ سور ٿي پوي يا پيشاب ۾ رت اچي ته هڪدم دوا کائڻ بند ڪري پائي پيئڻ شروع ڪجي.

سوڪهڙي ۾ ورتل فرد يا هڪ سال کان ننڍيءَ عمر جي ٻار کي ڪڏهن به سلفا دوا نه ڏيڻ گهرجي.

نوٽ: سني فائدي لاءِ ضروري ٿئي ٿو ته سلفا دوائون صحيح وزن ۾ واپرائجن جو انهن جو اهڙو وزن ٿئي ٿو. دوا گهربل وزن ۾، پر گهڻي نه کائو!

وزن: سلفا ڊائزين، سلفي سوڪسازول، سلفا ڊيمايڊين يا ٽريل سلفا (200 م گ / في ڪلو گرام جي حساب سان روزانو) گوريون 500 م گ يا 500 م گ جو مڪسچر 5 م ل ۾.

روزانو چار وزن - **جهجهو پائي پيئڻ گهرجي!**

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ ۽ 10 سالن کان وڏي عمر جا ٻار: 3 کان 4 گ (6 کان 8 گوريون) پهرين وزن طور.

پوءِ 1 گ (2 گوريون) باقي وزن لاءِ

ٻار 6 کان 10 سال: 750 م گ (1 1/2 گوري يا ننڍو ڇمچو) هر وزن لاءِ

ٻار 1 کان 5 سال: 500 م گ (1 گوري يا 1 ننڍو ڇمچو) هر وزن لاءِ

ٻارا 1 سال کان ننڍا: ڪين ڪڏهن به سلفا دوائون نه ڏيڻ گهرجن.

جيڪڏهن ٻيو چارو نه هجي ته هڪ سال کان گهٽ عمر جي ٻارڙن جي سلامتيءَ واري وزن لاءِ ڏسو ايندڙ صفحو.

ڪوٽراءِ موڪسازول (سلفا ميتوڪسازول، ٽراءِ ميتو پرم سان گڏ)

(عام برانڊ نالا: بئڪٽرم، سپيٽران)

نالو

عام طور تي هيٺئين وزن ۾ ملي ٿي:

100 م گ سلفا ميٿاڪسازول گوريون

20 م گ ٽراءِ ميتو پرم سان گڏ..... قيمت _____ مقدار

400 م گ سلفا ميٿاڪسازول گوريون

80 م گ ٽراءِ ميتو پرم سان گڏ..... قيمت _____ مقدار

200 م گ سلفا ميٿاڪسازول مڪسچر،

40 م گ ٽراءِ ميتو پرم 5 م ل سميت..... قيمت _____ مقدار

نوٽ: هي دوا بتيءَ طاقت/ وزن وارين گورين ۾ پڻ ملي ٿي. (بئڪٽرم ڊي ايس ۽ سپيٽران ڊي ايس) جنهن ۾ 800 م گ، سلفا ميتوڪسازول ۽ 160 م گ ٽراءِ ميتو پرم ٿئي ٿي. گوريون بتيءَ طاقت واريون ملن ته مٿي ٻڌايل وزن جو اڌ استعمال ڪرڻ گهرجي.

گاڏڙ دوا ڪيترن گهڻن قسمن جي بئڪٽيريا کي ماري ٿي ته، اڻمپي سلين جي پيٽ ۾ وڌيڪ سستي پڻ ملي ٿي.

ٻارڙا 1 مهيني کان ٻه سال: 12 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان (1/2 م ل مڪسچر يا ڪئپسول جو 1/20 حصو) ان حساب سان 5 ڪلو وزن جي ٻار کي، 60 م گ يا مڪسچر جو 1/2 ننڍو ڇمچو يا ڪئپسول جو 1/4 حصو ڏيڻو پوندو. 4 وزن جو مقصد ٿيو ته 5 ڪلو وزن واري ٻار کي هڪ ڪئپسول يا مڪسچر جا 2 ننڍا ڇمچا روزانو ڏيڻا پوندا.

ٻار نوان ڄاول: هڪ عام اصول مطابق نون ڄمندڙن کي ڪلورام فينيڪول نه ڏيڻ گهرجي. پر جي ٻيو ڪو چارو نه هجي ته پوءِ ڪلورام فينيڪول 5 م گ (1/4 م ل يا مڪسچر جا 5 ڦڙا) وزن جي في ڪلوگرام جي حساب سان ڏيڻ گهرجن. ائين 3 ڪلوگرام وزن واري ٻار کي 15 م گ (مڪسچر جا 15 ڦڙا) روزانو 4 دفعا يا ڪئپسول جو 1/4 حصو ڏيڻ گهرجي، ان کان وڌيڪ وزن ۾ نه ڏيڻ گهرجي.

سلفا (Sulfas) يا سلفونومايڊ (Sulfonamides) عام قسمن جي انفڪشنن لاءِ سستيون دوائون

(سلفاڊائزين، سلفي سو آڪسازول، سلفاڊيمايڊين يا 'ٽريل سلفا')

نالو

عام طور تي هيٺئين وزن ۾ ملي سگهي ٿي:

500 م گ گوريون

500 م گ مڪسچر 5 م ل ۾

سلفا يا سلفونومايڊ دوائون ڪيترن قسمن جي بئڪٽيريا کي ختم ڪن ٿيون، ٻين ڪيترن ائٽي بايوٽڪن جي پيٽ ۾ ڪمزور ٿين ۽ ائلرجي (خارش) ۽ ٻيا مسئلا پيدا ڪن ٿيون. جيئن ته اهي سستيون ۽ وات رستي استعمال ڪري سگهجن ٿيون، تنهنڪري اڃان به ڪارائتيون سمجهيون وڃن ٿيون.

سلفا دوائن جو وڏو ۽ اهم استعمال پيشاب سرشتي جي انفڪشنن لاءِ ڪيو وڃي ٿو. جڏهن ته اهي ڪن جي ڪن قسمن جي انفڪشنن، ڦروڙيون (impetigo) ۽ ڇمڙيءَ جي پونءَ پيدا ڪندڙ انفڪشنن لاءِ به استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

سڀ سلفا دوائون، نه ته ساڳئي طرح سان ۽ نه ئي ساڳئي وزن ۾ ڏجن ٿيون. جيڪڏهن توهان وٽ مٿي ذڪر ڪيل دوائن بجاءِ سلفوناميڊ موجود آهي ته اها ڏيڻ کان اڳ انجي صحيح استعمال ۽ وزن ڏانهن ڌيان ڏجي. سلفا ٽائزول به هڪ اهڙي سلفا دوا آهي جنهن جو مٿي ذڪر ڪيو ويو آهي. جيتوڻيڪ گهڻي سستي آهي، پر انجي استعمال نه ڪرڻ جي صلاح ڏني ويندي آهي جو ڪيترا سائيڊ افڪٽ/ اگرا اثر پيدا ڪري سگهي ٿي.

هاڻ، سلفا دوائون دستن لاءِ ايتريون فائديمند ثابت نٿيون ٿين جيتريون اڳ ٿينديون هيون. جو دستن جي روڱي جيوڙن ۾ هن دوا لاءِ مزاحمت پيدا ٿي چڪي آهي، ان کانسواءِ جنهن فرد کي دستن سبب سوڪهڙو ٿيو هجي، تنهنڪي سلفا دوائون ڏيڻ سان سندس بڪيون خطرناڪ حد تائين تباهه ٿي سگهن ٿيون.

خبردار: جيڪي عورتون حمل جي آخري 3 مهينن ۾ هجن ۽ 8 هفتن کان گهٽ عمر جي ابهمن کي يا جيڪو فرد سلفا جي ڪنهن به قسم جي دوا لاءِ حساس هجي تنهنڪي ڪوٽرا موڪسازول نه ڏيڻ گهرجي.

ڪوٽرا موڪسازول هيٺين بيمارين جي علاج لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿي:

- بروسيلوسس
- ڪن جا انفڪشن
- دستن سان گڏرت ۽ بخار - (شگيلا)
- ڦروڙيون (Impetigo)
- ساه سرشتي جا انفڪشن

وزن: ڪوٽرا موڪسازول جا

اهم ڳالهه: روزانو 2 وزن 5 کان 7 ڏينهن تائين: پاڻي جام پيئجي، تائيفائيڊ لاءِ 14 ڏينهن ڪائجي

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏا ٻار: 800 م گ سلفاميٿوڪسازول گوريون، 160 ٽراءِ ميٿوپريم سان گڏ روزانو 2 دفعا

8 هفتن کان 12 سالن جي عمر جا ٻار: شربت (ملي لترس ۾، وزن لاءِ ڏسو ص. 61): 1/2 م ل/ في ڪلوگرام وزن جي حساب سان روزانو 2 دفعا

400 م گ سلفاميٿوڪسازول گوريون 80 م گ ٽراءِ ميٿوپريم گوريون سان گڏ:

ٻار 9 کان 12 سال: روزانو 2 گوريون 2 دفعا

ٻار 4 کان 8 سال: روزانو 1 گوري 2 دفعا

ٻار 9 مهينن کان 3 سال: روزانو 1/2 گوري 2 دفعا

ابهه 2 کان 8 مهينا: روزانو 1/4 گوري 2 دفعا

ائڊس جي وائرس (HIV) ۾ مبتلا فرد دست، نمونيا ۽ ٻين انفڪشنن کان بچڻ لاءِ روزانو 2 دفعا ڪوٽرا موڪسازول استعمال ڪري سگهن ٿا. جڏهن ته ائڊس جي وائرس ۾ مبتلا ٻار ڪوٽرا موڪسازول ٻارن وارو وزن واپرائين. ائڊس جي وائرس ۾ مبتلا فرد جي مٿئين بيمارين کان بچيل رهڻ سبب اهي ڊگهي ڄمار ماڻي ۽ صحتمند زندگي گذاري سگهندا.

ائڊس جي وائرس ۾ مبتلا فرد جڏهن نمونيا جو شڪار ٿين تڏهن کين ڪوٽرا موڪسازول جو روزانو 3 دفعا ٻيڻو وزن 21 ڏينهن تائين وٺڻ گهرجي. جڏهن ته ائڊس جي وائرس ۾ مبتلا اهڙا فرد جڏهن نمونيا کانسواءِ سوريءَ ۽ ٻين علامتن ۾ مبتلا تڏهن دوا جو ساڳيو مٿي ڏسيل وزن وٺڻ گهرجي.

جينتامائيسن

جينتامائيسن، انجڪشن رستي لڳندڙ ائنتي بايوٽڪ دوا آهي ۽ رڳو گڻيپير انفڪشن جي حالت ۾ هنن جي وڃي ٿي. جينتامائيسن ڪنهن تجربتي ڪار هيلٿ ورڪر کي تڏهن هٿڻ گهرجن جڏهن پيون، بي مضر / آهاجيڪار دوائون دستياب نه هجن. هن دوا جي غلط استعمال سان ٻوڙاڻپ ٿي سگهي ٿي ۽ بڪين کي سنگين هاجو رسي سگهي ٿو. جيئن ته هيءَ دوا تمام گهڻي خطرناڪ ٿئي ٿي، ان سبب ان جو وزن نٿو ڏجي. توهانجي بهتريءَ ۽ سلامتيءَ لاءِ توهانکي صلاح ڏجي ته انفڪشن جي علاج لاءِ صفحي 351 کان 360 تائين ڏنل دوائن جي لسٽ مان ڪا به دوا استعمال ڪريو.

سيفلوسپورنس - Cephalosporins

هي نيون ۽ طاقتور ائنتي بايو ٽاڪ دوائون ڪيترن مختلف قسمن جي بئڪٽيريا لاءِ موثر ثابت ٿين ٿيون. گهڻيون مهانگيون آهن ۽ عام جام ملي نٿيون سگهن. تنهنڪري اسان هن ڪتاب ۾ ان دوا کي اهميت نه ڏني آهي. جڏهن ته عام طور تي ٻين ڪيترن ائنتي بايوٽڪ دوائن جي ڀيٽ ۾ انهن جا خطرا ۽ اگر اثر / سائيڊ افڪٽ گهٽ ٿي سگهن ٿا. ملي سگهن ته ڪن سنگين بيمارين جي علاج لاءِ ڪارائتيون ثابت ٿي سگهن ٿيون.

هنن جا ڪيترا مختلف قسم آهن جهڙوڪ: سيفازولن (ائنسيف)، سيفاليڪسن (ڪيفليس)، سيفراڊين (ويلوسيف)، سيفورازين (سيفٽن)، سيفوڪسٽن (ميفاكسن)، سيفٽري ايڪسون (روسيفن)، سيفو تازائيم (ڪلفوران) ۽ سيفتازيڊائيم (فور ٽام، ٽئڪسيڊائيم تازيسيف). مختلف قسمن جون سيفلوسپورنس نمونيا، پيشاب سرشتي جي انفڪشن، تائيفائيڊ، آڊن يا نهائين ۽ هڏي جي انفڪشنن ۽ گردن توڙي لاءِ استعمال ڪري سگهجن ٿيون. جڏهن ته ڪي جهڙوڪ: سيفٽري آڪسون جنسي وچڙندڙ بيمارين مثلاً؛ شنڪرائڊ، نون جاول ٻارن جي اکين جي انفڪشن يا پرميل جنهن ۾ پينسلين لاءِ مزاحمت هجي لاءِ ڪارائتيون ثابت ٿي سگهن ٿيون.

هنن دوائن جي استعمال ڪرڻ کان اڳ انهن جي وزن ۽ پيدا ٿيندڙ ممڪن سائيڊ افڪٽن لاءِ صلاح ڪجي. هي دوائون انهن هلڪين قلڪين بيمارين لاءِ استعمال نه ڪجن جن جو سستين ائنتي بايوٽڪ دوائن سان علاج ڪري سگهجي ٿو.

پرميل (Gonorrhea) ۽ ڪلامائيڊيا (Chlamydia) لاءِ دوائون

ڪلامائيڊيا، لاءِ ڪا به هيٺئين هڪ دوا استعمال ڪريو:

ڊاڪسي سائيڪلن (ص. 356): 100 م گ وات رستي روزانو 2 دفعا، 7 ڏينهن تائين.

يا

ائيزٿرو مائيسن هڪ گرام وات رستي هڪ دفعو.

يا

ايماکسي سلين 500 م گ وات رستي، روزانو 3 دفعا 7 ڏينهن تائين

يا

ارٿرو مائيسن (ص. 355): 500 م گ وات رستي روزانو 4 دفعا، 7 ڏينهن تائين. ارٿرو مائيسن سدائين مانيءَ سان گڏ استعمال ڪجي.

يا

آفلاڪ ساسن 400 م گ وات رستي روزانو 2 دفعا 7 ڏينهن تائين

يا

ٽيٽرا سائيڪلن (ص. 365): 500 م گ وات رستي روزانو 4 دفعا 7 ڏينهن تائين.

ڊاڪسي سائيڪلن، ٽيٽراسائيڪلن يا آفلاڪ ساسن حامله ۽ ٽيچ ڌارائيندڙ عورتن کي استعمال نه ڪرڻ گهرجن. ان بدران ڳورهاريون ۽ ٽيچ ڌارائيندڙ ائيزٿرو مائيسن، ارٿرو مائيسن يا ايماکسي سلين استعمال ڪري سگهن ٿيون.

پرميل ۽ ڪلامائيڊيا جون شروعاتي نشانيون هڪ جھڙيون ته اهي ٻئي بيماريون ساڳئي وقت ٿي پون ٿيون (ڏسو ص 236). جيئن ته ڪلامائيڊيا جي تپاس ڪرائڻ ڏکي يا مهانگي ٿي سگهي ٿي تنهنڪري بهتر اهو ئي سمجهيو وڃي ٿو ته ٻنهي بيمارين جو ساڳئي وقت علاج شروع ڪجي.

پرميل لاءِ هيٺين مان ڪا به هڪ دوا استعمال ڪجي:

سيفٽري ائڪسون 125 م گ جي هڪ انجڪشن رڳو هڪ دفعو

يا

سيفيزائير 400 م گ هڪ دفعو وات رستي

يا

اسپيڪٽينو مائيسن 2 گ هڪ انجڪشن رڳو هڪ دفعو

يا

ڳورھاري عورتن يا اهي جيڪي ٻارڙن کي ٽيچ ڌارائيندڙ هجن تنکي اسپيڪٽينو مائيسن استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

سلهه (Tuberculosis) جون دوائون

2. آسوناٽيڙڊ، رفاپيسن ۽ اٽامبيوٽال وڌيڪ 9 مهينن لاءِ ڏجن.
3. آسوناٽيڙڊ، رفاپيسن، اسٽريپٽو مائيسن ۽ پاٽرازينامائيد گڏائي 2 مهينن لاءِ ڏجن. پوءِ آسوناٽيڙڊ سان اٽامبيوٽال، اسٽريپٽو مائيسن گڏائي يا ممڪن ٿي سگهي ته ٽاءِ ايسيتازون 6 مهينن لاءِ ڏجي. هن علاج ڏيڻ جو فائدو سستائپ آهي جو رفاپيسن جي گهٽ گهرج پوي ٿي.
4. جيڪڏهن رفاپيسن نه ملي سگهي يا گهڻي مهانگي هجي ته آسوناٽيڙڊ، اٽامبيوٽال ۽ اسٽريپٽو مائيسن 2 مهينن لاءِ ڏجن يا تيسٽائين، جيسٽائين بلغم جي تپاس ناڪاري نٿي اچي. ان کانپوءِ وڌيڪ 2 مهينن تائين اسٽريپٽو مائيسن ته آئي اين ايج ۽ اٽامبيوٽال هڪ سال تائين ڏجي.
5. سلهه ۾ مبتلا گورهاري عورتن کي ڪنهن تجربڪار ڊاڪٽر جي صلاح سان علاج ڪرائڻ کپي. نه ته، ڪين آسوناٽيڙڊ ۽ اٽامبيوٽال يا رفاپيسن يا ٽاءِ سينازون 18 مهينن تائين ڏجي. روزانو، وٽامن بي 6 (پائريڊاڪسن) جا 50 م گ به ڏيڻ گهرجن. حمل دوران پاٽرازينامائيد يا اسٽريپٽو مائيسن نه ڏيڻ گهرجي.

آسوناٽيڙڊ (INH)

نالو _____ قيمت _____ مقدار _____
 عام طور تي: 100 يا 300 م گ گورين ۾ ملي ٿي
 هيءُ سلهه جي علاج جي هڪ وڏي ۾ وڏي بنيادي دوا آهي. علاج لاءِ گهٽ ۾ گهٽ سلهه جي هڪ وڌيڪ دوا سان گڏ ضرور ڏيڻ گهرجي. جڏهن ته سلهه جي اڳواٽ بچاءُ لاءِ اڪيلي به ڏني سگهجي ٿي.

خطرا ۽ احتياط:

ورلي، آسوناٽيڙڊ جي استعمال سبب رت جي پوٽائي ته هٿن ۽ پيرن ۾ تنڻي/اعصابي سور، مشڪن جو مروڻجڻ يا دورا به پئجي سگهن ٿا خاص طور تي انهن فردن ۾ جيڪي اڻپورو کاڌو کائيندڙ آهن. اهڙين تڪليفن کي ختم ڪرڻ لاءِ عام طور تي پائريڊاڪسائين (وٽامن بي 6) جون 50 م گ گوريون روزانو ڪارائتيون پون ٿيون (ص. 394).

ورلي آسوناٽيڙڊ جيري کي چيهو رسائي ٿي. جن فردن ۾ هيپٽائيسس جون نشانيون (چمڙي ۽ اکين جو پيلو رنگ، خارس، بڪ مري وڃڻ ۽ پيٽ ۾ سور ڏسو ص. 172) پيدا ٿين تنڪي آسوناٽيڙڊ جو استعمال بند ڪرڻ گهرجي.

آسوناٽيڙڊ جو وزن، 5 کان 10 م گ في ڪلوگرام روزانو:

100 م گ جون گوريون استعمال ڪجن

آسوناٽيڙڊ روزانو هڪ دفعو ڏجي.

وزن هيٺئين طرح سان ڏجي:

بالغ: 300 م گ (3 گوريون)

ٻار: 50 م گ (1/2 گوري) في 5 ڪ گ ٻار جي وزن جي حساب سان

جڏهن ٻار سلهه ۾ گهڻو مبتلا يا ڪين تي بيءَ سبب گردن توڙ به هجي تنڪي مٿين دوا تيسٽائين بيٺي وزن ۾ ڏني رهجي جيسٽائين سندن حالت ۾ بهتري نٿي اچي.

سلهه جي علاج لاءِ تمام ضروري ٿئي ٿو ته هڪ ئي وقت 4 يا 5 دوائون گڏي کائجن. رڳو هڪ دوا کائڻ سان سلهه جي بئڪٽيريا ۾ اهڙي مزاحمت پيدا ٿئي ٿي جو انجو علاج ڪرڻ ڏکيو ٿي پوي ٿو.

سلهه جو ڊگهي عرصي، عام طور تي 6 کان 9 مهينن تائين يا ان کان وڌيڪ عرصي تائين علاج ڪرڻ ضروري ٿئي ٿو. علاج ڪيتري ڊگهي عرصي لاءِ ڪجي ٿو، ان جو مدار ملندڙ دوائن جي جوڙجڪ تي ٿئي ٿو. جيئن، سلهه وري نه ٿي سگهي، ٻين کي وڇڙائي نه سگهجي ۽ سلهه جي جيوڙن ۾ مزاحمت پيدا نه ٿي سگهي، ان لاءِ انتهائي ضروري ٿئي ٿو ته سلهه جو مڪمل ۽ ڊگهي عرصي تائين علاج ڪجي.

مزاحمت پيدا ٿيڻ جو مقصد آهي ته سلهه جون بهترين ۽ سستيون دوائون، سلهه لاءِ اثرائتيون ثابت نٿيون ٿين. اهڙي سلهه جنهن ۾ گهڻين دوائن لاءِ مزاحمت (MDR) پيدا ٿي هجي ان جو علاج مهانگو ٿئي ٿو جڏهن ته سلهه جي جن جيوڙن ۾ دوائن لاءِ شديد مزاحمت پيدا ٿئي ٿي (XRD) انجو علاج ڪرڻ ناممڪن ٿئي ٿو.

سرڪاري اسپتالن مان، سلهه / تي بيءَ جون دوائون مفت ۾ يا سستيون ملن ٿيون ته اتي سلهه جي تپاس به ڪئي وڃي ٿي.

سلهه جي اثرائتي علاج لاءِ مقامي ماهرن سان صلاح ڪرڻ ضروري ٿئي ٿي. چاڪاڻ ته جڏهن بئڪٽيريا ۾ مزاحمت پيدا ٿئي ٿي، تڏهن علاج لاءِ نون دوائون ڏجن ٿيون. ڪن پروگرامن هيٺ اهڙيون دوائون وڏي وزن ۾ ۽ هفتي ۾ رڳو 2 دفعا ڏجن ٿيون.

سلهه جي علاج لاءِ هميشه آسوناٽيڙڊ (INH) استعمال ڪرڻ گهرجي. رفاپيسن، جيئن ته هڪ تمام اثرائتي دوا آهي تنهنڪري جڏهن به ممڪن ٿي سگهي اها ضرور استعمال ڪجي. خاص طور تي تيسٽائين جيسٽائين بلغم جي تپاس ناڪاري نٿي اچي. اٽامبيوٽال ۽ اسٽريپٽو مائيسن به عام طور تي سلهه جي علاج لاءِ استعمال ڪجن ٿيون. پاٽرازينامائيد سان گڏ آسوناٽيڙڊ ۽ رفاپيسن استعمال ڪرڻ سان علاج جو وقت گهٽجي وڃي ٿو. ٽاءِ ايسيتازون جيتوڻيڪ هڪ سستي دوا آهي پر ايترا گهڻا اگرا اثر پيدا ڪري ٿي جو ڪيترا ماڻهو جيڪي انڊس جي وائرس ۾ مبتلا به ٿين اها استعمال ڪري نٿا سگهن.

دوائن کائڻ سان خارس ٿي پوي، چمڙي ۽ اکيون پيليون ٿي وڃن (سائي ٿي پوي) يا پيٽ ۾ سور پوي ته هيلٿ ورڪر سان ملجي جو ممڪن آهي ته، دوائن جي وزن يا دوائن ۾ تبديلي ڪرڻي پوي. جسمر تي ڦوڪڻا ٿي پون ته تيسٽائين دوا کائڻ بند ڪري ڇڏجي جيسٽائين هيلٿ ورڪر سان نٿو ملجي. سلهه جي دوائن خاص طور تي آسوناٽيڙڊ کائڻ دوران الڪوحل (شراب) واپرائڻ کان پرهيز ڪجي.

علاج لاءِ بهترين دوائن جي چونڊ

علاج لاءِ هيٺ سفارش ڪيل دوائن مان جيڪي دستياب ۽ خريد ڪري سگهجن ۽ توهانجي علائقي ۾ استعمال ڪرايون وينديون هجن انهن مان ڪي به دوائون گڏي استعمال ڪجن:

1. آسوناٽيڙڊ، رفاپيسن، اٽامبيوٽال ۽ پاٽرازينامائيد 2 مهينن تائين گڏي ڏجن. پوءِ رڳو پاٽرازينامائيد بند ڪرائي باقي رفاپيسن، اٽامبيوٽال ۽ آسوناٽيڙڊ 4 مهينن تائين ڏجن.

پائرازينامائيڊ

نالو _____ قيمت _____ مقدار _____
 عام طور تي: 500 م گ گورين جي صورت ۾ ملي ٿي.

خطرا ۽ احتياط:

گورهارين عورتن کي پائرازينامائيڊ استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

اگر اثر: سنڌ سجائي منجهن سور پيدا ڪري، بک ماري ڇڏي،
 الٽيون ۽ اوڪارا ڪرائي ٿي، پيشاب ڪرڻ ۾ سور ٿئي ٿو ۽ سائائي ۽
 بخار به ٿي سگهي ٿو.

وزن: پائرازينامائيڊ 20 کان 30 م گ / في ڪلوگرام روزانو.

روزانو هڪ وزن، سلهه جي ٻين دوائن سان گڏي 2 مهينن تائين ڏجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 1500 کان 2000 م گ (3 يا 4 گوريون)
 ٻار 8 کان 12 سال: 1000 م گ (2 گوريون)
 ٻار 3 کان 7 سال: 500 م گ (1 گوري)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 250 م گ (1/2 گوري)

ايٿامبيوٽال (عام برانڊ نالو: ميامبيوٽال)

نالو _____ قيمت _____ مقدار _____
 100 يا 400 م گ گورين جي صورت ۾ ملي ٿي.

خطرا ۽ احتياط:

جيڪڏهن ڊگهي عرصي تائين وڏي وزن ۾ واپرائجي ته اک جو
 سور يا انکي نقصان پهچائي سگهي ٿي. جيڪڏهن اک جو مسئلو
 يا ديد ۾ گهٽ پيدا ٿئي ته دوا کائڻ بند ڪري ڇڏجي اٿامبيوٽال جو
 استعمال بند ڪرڻ سان اک جي تڪليف عام طور تي آهستي آهستي
 پاڻهي نڪي ٿي وڃي ٿي.

وزن: پهريان ٻه مهينا 25 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان
 روزانو، پوءِ 15 م گ / في ڪلوگرام جي حساب سان.

روزانو هڪ دفعو ڏجي.

پهرئين ٻن مهينن لاءِ دوا جو وزن هيٺين طرح سان ڏجي:

بالغ: 1200 م گ (400 م گ جون 3 يا 100 م گ جون 12 گوريون)
 ٻار: في ڪلوگرام وزن جي حساب 15 م گ جڏهن ته ٽي ٻي سبب
 گردن توڙي حالت ۾ 25 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان ڏجي.

پهرئين ٻن مهينن کانپوءِ:

بالغ: 800 م گ (400 م گ جون 2 يا 100 م گ جون 8 گوريون)
 ٻار: 15 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان

سلهه ۾ مبتلا مريضن جي گهر پاتين کي، سلهه کان پاڻ بچائڻ لاءِ
 عام طور تي اها ئي صلاح ڏني ويندي آهي ته اهي آئسونايزڊ جو
 مٿي ٻڌايل وزن 6 کان 9 مهينن تائين واپرائين.

رفامپيسن

نالو _____ قيمت _____ مقدار _____
 عام طور تي 150 يا 300 م گ گورين يا ڪئپسول ۾ ملي ٿي.

هيءَ هڪ مهانگي پر سلهه جي جيوڙن کي ناس ڪرڻ لاءِ هڪ
 طاقتور دوا آهي. هيءَ اڪيلي ناهي استعمال ڪبي، نه ته ٽي ٻي لاءِ بي
 اثر ثابت ٿي وڃي ٿي. جڏهن آئسونايزڊ سان گڏ گهٽ ۾ گهٽ سلهه
 جي هڪ وڌيڪ دوا سان گڏائي ڏني وڃي ته علاج جي وقت ۾ ڪيترا
 مهينا گهٽائي اچي ٿي.

(رفامپيسن ڪوڙهه جي علاج لاءِ پڻ استعمال ڪجي ٿي ڏسو ص. 364).

اهو به ضروري ٿئي ٿو ته، رfamپيسن بنا ڪنهن وڻيءَ جي لاڳيتي
 ڪاٺي رهجي. تنهنڪري دوا ختم ٿيڻ کان اڳهر وڌيڪ وڻي رکجي.

خطرا ۽ احتياط:

رفامپيسن، جيري کي سخت نقصان پهچائي سگهي ٿي. تنهنڪري
 جيري جي تڪليف ۾ مبتلا حامله يا گورهاري عورت کي هيءَ دوا
 ڊاڪٽر جي نظرداريءَ هيٺ وٺڻ گهرجي.

اگر اثر / سائيڊ افڪٽ: رfamپيسن کائڻ سان پيشاب، گهٽها،
 ڪرتي، پڪ، بلغم ۽ پگهر جو رنگ ڳاڙهو - نارنگي ٿي وڃي ٿو.
 ورلي بخار ڪري، بک ماري يا وڏائي ڇڏي ٿي، اوڪارا ۽ الٽيون،
 واٽڙاڻپ، چمڙي تي نشان ۽ ماهواريءَ جا مسئلا پيدا ڪري وڃي ٿي.

حمل روڪ گورين جو اثر گهٽائي ڇڏي ٿي، تنهنڪري حمل روڪ
 گوريون کائيندڙ عورتن کي گورين جي وزن وڌائڻ لاءِ طبي صلاح
 وٺڻ گهرجي. يا حمل روڪڻ جو ڪو ٻيو طريقو جهڙوڪ: ڦوڪڻو، آءِ
 يو ڊي يا ڊايا فرام استعمال ڪرڻ گهرجي.

وزن. سلهه لاءِ (10 م گ / في ڪلوگرام / روزانو):

150 يا 300 م گ گوريون يا ڪئپسول

رفامپيسن روزانو، هڪ دفعو، کاڌي کائڻ کان 1 ڪلاڪ اڳ يا
 کاڌي کائڻ جي 2 ڪلاڪن کانپوءِ وٺڻ گهرجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 600 م گ (300 م گ جون 2 گوريون يا 150 م گ جون 4 گوريون)
 ٻار 8 کان 12 سال: 450 م گ
 ٻار 3 کان 7 سال: 300 م گ
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 150 م گ

ٽاءِ ايسيتازون

نالو: _____ قيمت: _____ لاءِ: _____

ٽاءِ ايسيتازون 50 مرگ گورين جي صورت ۾ ملي ٿي (ورلي 100 مرگ يا 133 مرگ آئسونائزڊ سان گڏ به ملي ٿي)

اگر اثر: ممڪن آهي ته چمڙي تي ڳاڙها نشان، الٽي، غشي يا بڪ ماري ڇڏي. ايج آءِ وي/ ائڊس جي مريضن کي هيءَ دوا بنهه استعمال نه ڪرڻ گهرجي. ڇاڪاڻ ته سخت، ورلي موتمار ائلرجي پيدا ڪري ٿي ۽ چمڙي لهي وڃي ٿي.

وزن: ٽاءِ ايسيتازون (2.5 مرگ في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو):

- 50 مرگ گوريون صرف ٽاءِ ايسيتازون جون، آئسونائزڊ سان گڏ يا نجيون.

روزانو هڪ دفعو ڏيڻ گهرجي

هر وزن هيٺئين ريت ڏيڻ گهرجي:

بالغ: 3 گوريون (150 مرگ)
 ٻار 8 کان 12 سال: 2 گوريون (100 مرگ)
 ٻار 3 کان 7 سال: 1 گوري (50 مرگ)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 1/2 گوري (25 مرگ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 500 مرگ هر مرل انجيكشن هٿ لاءِ ملي ٿي.

اسٽريپٽو مائيسن سلهه جي علاج لاءِ ايجان تائين هڪ تمام اثرائتي دوا آهي. ريفامپسن کان ڪجهه گهٽ اثرائتي پر ان کان گهڻي سستي آهي.

خطرا ۽ احتياط:

وڏو ۽ وڏو ڌيان سان درست وزن ۾ ڏجي. ڇو ته، اسٽريپٽو مائيسن جو گهڻو وزن ڊگهي عرصي تائين ڏيڻ سان ٻوڙاڻپ پيدا ڪري سگهي ٿو. جيڪڏهن ڪن وڃڻ شروع ڪن يا ٻوڙاڻپ ٿيڻ محسوس ڪجي ته دوا ڪاٽڻ بند ڪري هيلٿ ورڪر سان صلاح ڪجي.

اسٽريپٽو مائيسن، ڳورهارين عورتن ۽ بڪين جي تڪليفن ۾ مبتلا فردن کي استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

وزن: 15 مرگ في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو.

- پاڻيءَ جو وائل يا پاڻوڊر پاڻيءَ ۾ ملائڻ لاءِ، اسٽريپٽو مائيسن جو 1 مرگ پاڻيءَ جي 2 مرل ۾ هٿڻ.

سلهه جي علاج لاءِ:

گهڻيءَ گنڀير حالت ۾، 1 انجيكشن روزانو، 3 کان 8 هفتن تائين

هلڪين حالتن ۾، 1 انجيكشن، هفتي ۾ 2 يا 3 دفعا 2 مهينن تائين.

هر انجيكشن هيٺئين وزن ۾ هٿجي:

بالغ: 1 ڪلوگرام (يا 2 مرل)

بالغ 50 سالن کان مٿي: 500 مرگ (1 مرل)

ٻار 8 کان 12 سال: 750 مرگ (1 1/2 مرل)

ٻار 3 کان 7 سال: 500 مرگ (1 مرل)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 250 مرگ (1/2 مرل)

نوان ڄاول: 20 مرگ في ڪلوگرام جي حساب سان. جيڪڏهن ڪنهن ٻار جو وزن 3 ڪگ آهي ته ڪيس 60 مرگ (1/8 مرل) ڏيڻا پوندا.

سلهه کانسواءِ ٻين بيمارين لاءِ اسٽريپٽو مائيسن جو استعمال

هنگامي حالتن ۾ ڪن سنگين انفڪشنن جو اسٽريپٽو مائيسن ۽ پينسلين جو گڏيل استعمال ڪري سگهجي ٿو (ڏسو پينسلين جو اسٽريپٽو مائيسن سان گڏ استعمال ص. 354). جڏهن ته سلهه کانسواءِ باقي انفڪشنن لاءِ اسٽريپٽو مائيسن جو تمام محدود استعمال ڪرڻ گهرجي. ڇاڪاڻ ته، اسٽريپٽو مائيسن جو ٻين بيمارين لاءِ عام استعمال ڪرڻ سان سلهه جي جيوڙن ۾ مزاحمت پيدا ٿئي ٿي جنهن سبب انهن جو علاج ڪرڻ ڏکيو ٿي پوي ٿو.

ڪوڙهه (Leprosy) جون دوائون:

ڪوڙهه جي علاج شروع ڪرڻ کان اڳهر اهو ضرور ڏسجي ته ان فرد کي ڪوڙهه جي ٻن قسمن مان ڪهڙو قسم آهي. جيڪڏهن چمڙيءَ تي هلڪي رنگ جا نشان ۽ انهن ۾ حس موجود ناهي ۽ ڪي ڳوڙهيون به موجود ناهن يا چمڙي ٿلهي ٿي ويل ناهي ته اهڙو فرد ڪوڙهه جي **ٽيوبو ڪيولائيڊ** (Tuberculoid) قسم ۾ مبتلا ٿي سگهي ٿو. جنهن لاءِ رڳو ٻه دوائون ڏنيون وڃن ٿيون. پر جيڪڏهن ڳوڙهيون موجود آهن ته هو ڪوڙهه جي **ليپروماتوس** (Lepromatous) قسم ۾ مبتلا آهي ۽ انلاءِ 3 دوائون جو استعمال ڪرڻ بهتر سمجهيو وڃي ٿو. ڪوڙهه جي علاج لاءِ دوائون ڪنهن تجربڪار هيلٿ ورڪر يا ڊاڪٽر جي صلاح سان سرڪاري رٿا موجب وٺڻ گهرجن.

عام طور تي ڪوڙهه جو گهٽ ۾ گهٽ 6 مهينن تائين ضرور علاج ڪيو وڃي ٿو ته ورلي، سڄي عمر دوائون کائڻيون پون ٿيون. ڪوڙهه پيدا ڪندڙ بڪٽيريا (بئسائلي) ۾ دوائن لاءِ مزاحمت پيدا نه ٿيڻ لاءِ ضروري آهي ته اهڙيون دوائون بنا وٺي استعمال ڪجن. تنهنڪري دوائون ختم ٿيڻ کان اڳهر وڌيڪ وٺي رکجن.

روزانو هڪ گوري کاڌجي.

بالغ: 100 م گ (100 م گ جي 1 گوري)
 ٻار 13 کان 18 سال: 50 م گ (100 م گ گوريءَ جو 1/2 يعني 50 م گ)
 ٻار 6 کان 12 سال: 25 م گ (100 م گ گوريءَ جو 1/4 حصو)
 ٻار 2 کان 5 سال: 25 م گ (100 م گ گوريءَ جو 1/4 حصو) هفتي ۾
 رڳو 3 ڀيرا.

رفامپيسن

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 150 ۽ 300 م گ گورين يا ڪئپسولن جي صورت ۾ ملي ٿي.

تمام مهانگي دوا آهي جڏهن ته ڪوڙهه جي علاج لاءِ ٿورڙي مقدار ۾ ڏيڻي پوي ٿي. ائين جملي خرچ گهڻو نٿو اچي. هن دوا جي اثرن ۽ خطرن لاءِ ڏسو ص 362. رفايمپيسن، ڪنهن تجربڪار هيلٿ ورڪر يا ڊاڪٽر جي صلاح سان وٺڻ گهرجي.

وزن: ڪوڙهه لاءِ رفايمپيسن (10 کان 20 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان)

- 300 م گ واريون گوريون استعمال ڪجن.

ڪوڙهه جي علاج لاءِ مهيني ۾ رڳو هڪ دفعو رفايمپيسن ڏجي. کاڌي کاڌ کان 1 ڪلاڪ اڳ يا 2 ڪلاڪ پوءِ وٺجي.

ماهوار وزن هيٺئين طرح سان ڏجي:

بالغ: 600 م گ (300 م گ جون 2 گوريون)
 ٻار: 8 کان 12 سال: 450 م گ (300 م گ 1 1/2 گوري)
 ٻار 3 کان 7 سال: 300 م گ (300 م گ جي 1 گوري)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 150 م گ (300 م گ گوريءَ جو 1/2)

ڪلوفازيمائين (لئمپرين)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 50 ۽ 100 م گ ڪئپسول جي صورت ۾ ملي ٿي.

ڪلوفازيمائين پڻ هڪ مهانگي دوا آهي. جيتوڻيڪ ريفارمپن جي ڀيٽ ۾ ڪوڙهه جي بئڪٽيريا مارڻ ۾ گهٽ اثرائتي آهي پر تنهن هوندي به ان جو فائدو هي آهي ته ڪنهن حد تائين 'ليپرا رد عمل' پيدا ٿيڻ نٿي ڏئي، خاص طور تي انهن فردن ۾ جيڪي ليپرو مٽس ڪوڙهه جو شڪار هجن ٿا.

ڪوڙهه جي ٽيوبر ڪيولائڊ قسم لاءِ هيٺيون ٻئي دوائون گهٽ ۾ گهٽ 6 مهينن تائين لاڳيتو استعمال ڪجن.

ڊئپسون روزانو

رفامپيسن هر مهيني

ليپرومٽس ڪوڙهه لاءِ هيٺيون سڀ دوائون 2 کان 5 سالن تائين استعمال ڪجن:

ڊئپسون روزانو

ڪلوفازيمائين روزانو ۽ مهيني ۾ هڪ دفعو ان جو هڪ وڏو وزن

رفامپيسن هر مهيني

نوٽ: جڏهن ڊئپسون ٻين دوائن سان گڏ واپرائجي تڏهن ڪوڙهه جلد ڇڏي وڃي ٿو. جڏهن ته وري رڳو ڊئپسون ئي ملي سگهندي آهي. جڏهن اڪيلي ورتي وڃي تڏهن پڻ سٺو فائدو ٿئي ٿو پر گهڻو آهستي. تنهنڪري ضروري ٿئي ٿو ته علاج ٻن سالن تائين لاڳيتو جاري رکجي ۽ وري ليپرومٽس ڪوڙهه جي حالت ۾ ته سڄي عمر کاڌي پوي ٿي.

ورلي، ڪوڙهه جون دوائون کاڌ سان اهڙي فرد ۾ هڪ سنگين قسم جو مسئلو به پيدا ٿي سگهي ٿو، جنهنڪي 'ليپرا رد عمل' سڏجي ٿو. جنهن سبب ممڪن آهي ته ڪي ڳوڙهيون ۽ سوزشي هنڌ پيدا ٿي پون، بخار ٿئي ۽ تنهن سڄي ۽ حساس ٿي وڃن. ان کانسواءِ سنڌن جو سور، لمف نوڊ ۽ خصيا ڏکڻا، هٿ، پير سڄي وڃن يا اکيون ڳاڙهيون ۽ ڏکندڙ به ٿي سگهن ٿيون، جنهن سبب اڳتي هلي نظر هلي وڃي ٿي.

سخت ليپرا رد عمل پيدا ٿيڻ جي حالت ۾، (تنهن جو سور، سن ٿيڻ يا ڪمزوري، اکين جو ساڙو يا خصين جو ڏکڻ) به بهتر سمجهيو وڃي ٿو ته ڪوڙهه جي دوا استعمال ڪبي رهجي ته ان سان گڏ سوزش گهٽائيندڙ دوا (ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ) به استعمال ڪجي. جيئن ته، ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ ڪي سنگين مسئلا پيدا ڪري سگهي ٿي. تنهنڪري ان لاءِ ڪنهن تجربڪار کان صلاح وٺجي.

ڊئپسون (ڊاءِ امينو ڊائيفينائل سلفون، ڊي ڊي ايس)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 50 ۽ 100 م گ گورين جي صورت ۾ ملي ٿي.

ڊئپسون وري، رت جي ڪوٽ يا چمڙي تي ڳاڙها نشان پيدا ڪري وڃي ٿي جيڪي سنگين به ٿي سگهن ٿا. جيڪڏهن چمڙي لهن جي حالت سنگين ٿي وڃي ته دوا کاڌ بند ڪري ڇڏجي.

احتياط: ڊي ڊي ايس هڪ خطرناڪ دوا آهي، تنهنڪري ٻارن جي پهچ کان پري رکجي.

وزن: ڊي ڊي ايس روزانو 2 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان

- 100 م گ جون گوريون استعمال ڪجن.

2. **بچاء:** ملٿريا جا پٿراسائيت جيڪي ممڪن آهن ته رت ۾ موجود هجن، انهن جي نقصان پهچائڻ کان اڳ اڀاءُ وٺڻ. اهڙا علائقا جتي ملٿريا عام ٿئي ٿي اتي خاص طور تي بارڙن کي، جيڪي ڪن ٻين سببن ڪري ڪمزور يا بيمار هجن، تن لاءِ بچاءُ جا اڀاءُ وٺڻ. ساڳيا اڀاءُ انهن فردن لاءِ پڻ وٺجن جيڪي ملٿريا وارن هنڌن تي وڃن ٿا ۽ منجهن ملٿريا لاءِ قدرتي بچاءُ نٿو هجي. اهڙين حالتن ۾ عام طور تي هفتيوار دوائون ڏجن ٿيون. ملٿريا جي بچاءُ جا اڀاءُ وٺڻ سان گڏ انهن صلاحتن تي به ضرور عمل ڪجي جيڪي ص. 187 تي مڃڻ جي چڪن کان پاڻ بچائڻ لاءِ ڏنيون ويون آهن.

ملٿريا جون ڪي دوائون ملٿريا ختم ڪرڻ لاءِ ته ڪي ملٿريا جي اڳواٽ بچاءُ لاءِ ورتيون وڃن ٿيون. ڪي ٻنهي مقصدن لاءِ استعمال ڪجن ٿيون.

ملٿريا جي وڌيڪ سنگين قسمن جي علاج لاءِ گاڏڙ دوائون استعمال ڪجن، ڇو ته اهڙيون ڪيتريون عام دوائون ملٿريا لاءِ بي اثر ٿي ويون آهن. جيئن ته سب سهارا آفريڪا، ايشيا جي ڪيترن ملڪن ۽ ڏکڻ آمريڪا ۾ **ڪلوروڪوئين** لاءِ مزاحمت پيدا ٿي چڪي آهي. تنهنڪري ملٿريا جي شديد حملن لاءِ عام طور تي **ڪوئنين** (ص. 366) ۽ **فئسپيڊار** (ص. 368) يا **ڪوئنين ۽ ڊاڪسي سائيڪلن** (356) استعمال ڪئي وڃي ٿي.

جڏهن ڪلورو ڪوئنين اثر نه ڪندي هجي تڏهن **ميفلوڪوئين** ۽ **پروڪوئينل** به اهڙيون ٻيون 2 دوائون آهن جيڪي ملٿريا جي علاج ۽ بچاءُ لاءِ استعمال ڪيون وڃن ٿيون. وري، ملٿريا جي، ڪنهن ٻيءَ دوا جي علاج ڪرڻ کانپوءِ پريمائوڪوئين استعمال ڪرائي وڃي ٿي ته جيئن ملٿريا وري اٿلي نه سگهي.

ڊاڪسي سائيڪلن به اهڙي دوا آهي جيڪا وري، ملٿريا جي علاج ۽ بچاءُ لاءِ استعمال ڪئي وڃي ٿي (ڏسو ص. 368). اهڙي هڪ ٻي نئين دوا آرٽي ميسينين متعارف ڪرائي وئي آهي جيڪا سڄي ايشيا ۾ عام جام ٿيندڙ ٻوٽي مان ٺاهي وڃي ٿي. پر اها دوا اڃان مهانگي ۽ گهڻن هنڌن تي ملي نٿي سگهي.

آرٽي ميسينين (Artemisinin) (آرتيسوننٽ، آرٽي ميٿر، آرٽي موئل)

آرٽي ميسينين ڪٽنب سان واسطو رکندڙ هر دوا، ملٿريا جي علاج لاءِ ڪتب ايندڙ ڪنهن به ٻيءَ دوا جهڙوڪ: ميفلوڪوئين ۽ فئسپيڊار سان گڏ استعمال ڪرڻ گهرجي ته جيئن دماغي ملٿريا (Falciparum) جو اهڙن علائقن ۾ علاج ٿي سگهي جتي ٻيون دوائون بي اثر ثابت ٿيون.

آرٽي ميسينين سان ڪهڙيون دوائون استعمال ڪجن ان جو مدار هن ڳالهه تي آهي ته اهڙي علائقي ۾ ڪهڙين دوائن لاءِ ملٿريا ۾ مزاحمت موجود آهي يا بي اثر ثابت ٿيون آهن. عام طور تي اهڙيون دوائون 3 ڏينهن لاءِ استعمال ڪجن ٿيون. جڏهن ته انجو وڌيڪ مدار مزاحمت تي به آهي، ته اهو ڪيترو گهٽ يا وڌو آهي. انلاءِ وڌيڪ هيلٿ ورڪر يا وزارت صحت سان صلاح ڪجي ته توهانجي علائقي ۾ ڪهڙيون دوائون تجويز ڪيون وڃن ٿيون.

آرتيسوننٽ، حمل جي شروعاتي 3 مهينن دوران استعمال نه ڪرڻ گهرجن. جڏهن ته، 3 مهينن کانپوءِ استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

اگرا اثر: چمڙي، جو رنگ ڳاڙهو - واڱڻائي ڪري ڇڏي ٿي. جيڪا هڪ عارضِي تڪليف آهي ۽ دوا کائڻ بند ڪرڻ کانپوءِ 1 کان 2 سالن اندر ختم ٿي وڃي ٿي. پيٽ يا هاضمي جي تڪليف پيدا ڪري سگهي ٿي. ڳورهارِي عورتن کي ٺاهي ڏني ويندي.

وزن: ڪلوفازيمائين جو روزانو 1 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان 50 ملي گرام جا ڪئپسول استعمال ڪرڻ

ڪلوفازيمائين جو هڪ وزن روزانو ته ٻيو وڏو وزن مهيني ۾ هڪ دفعو ڏيڻ گهرجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 50 م گ (50 م گ جو هڪ ڪئپسول)
 ٻار: 8 کان 12 سال: 37 م گ (50 م گ ڪئپسول جو 3/4 حصو)
 ٻار 3 کان 7 سال: 25 م گ (50 م گ ڪئپسول جو 1/2)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 12 م گ (50 م گ ڪئپسول جو 1/4 حصو)

ماهوار وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 300 م گ (50 م گ جا 6 ڪئپسول)
 ٻار: 8 کان 12 سال: 225 م گ (50 م گ جا 4 1/2 ڪئپسول)
 ٻار 3 کان 7 سال: 150 م گ (50 م گ جا 3 ڪئپسول)
 ٻار 3 سالن کان ننڍا: 75 م گ (50 م گ جو 1 1/2 ڪئپسول)

نوٽ: لپيرا جي رد عمل روڪڻ لاءِ ڪلوفازيمائين جو روزانو وڏو وزن به ڏئي سگهجي ٿو انلاءِ بهتر ڪنهن تجربڪار هيلٿ ورڪر يا ڊاڪٽر جي صلاح سان ڏيڻ آهي.

ملٿريا (Malaria) جون دوائون

ملٿريا جي علاج لاءِ ڪيتريون دوائون ڏني سگهجن ٿيون. بدقسمتيءَ سان، دنيا جي ڪيترن علائقن ۾ اهڙين بهترين دوائن ۾ ملٿريا پٿراسائيت جي هڪ خطرناڪ قسم فالسيپٿرم لاءِ مزاحمت پيدا ٿي چڪي آهي. تنهنڪري **ضروري سمجهيو وڃي ٿو ته، پنهنجي هيلٿ ورڪر، هيلٿ ڊپارٽمينٽ يا هيلٿ سينٽر مان اها معلومات حاصل ڪجي ته توهانجي علائقي ۾ ملٿريا جون ڪهڙيون دوائون اثرائتيون ثابت ٿين ٿيون.**

اهر ڳالهه: جن فردن ۾ ملٿريا لاءِ اميوٽي/قدرتي بچاءُ پيدا نٿو ٿئي اهي ملٿريا سبب ترت مري سگهن ٿا. تنهنڪري بارڙا ۽ اهڙا فرد جيڪي ملٿريا وارن هنڌن تي ويندڙ هجن تنکي ملٿريا ٿيڻ جي حالت ۾ هڪدم علاج ڪرڻ گهرجي.

ملٿريا جون دوائون ٻن طريقن سان استعمال ڪري سگهجن ٿيون:

1. **علاج:** جيڪو فرد ملٿريا سبب بيمار ٿي پيو هجي، تنهنڪي روزانو، چند ڏينهن لاءِ ملٿريا جي دوا ڪارائتي آهي.

کلورو کوئین سلفیٽ (عام برانڊ نالو: نیوا کوئین)

نالو: _____ قیمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 200 مرگ گورین (150 مرگ کلورو کوئین) ۾ ملي ٿي.

وزن: کلورو کوئین سیلفٽ گوریون
 - 200 مرگ گورین ۾ ملي ٿي

ملٿريا جي شدید حملي جي علاج لاءِ

پهرين وزن طور:

بالغ: 4 گوریون (800 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 3 گوریون (600 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 2 گوریون (400 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1 گوري (200 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/2 گوري (100 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/4 گوري (50 مرگ)

پهرئين وزن جي 6 ڪلاڪن، 1 ڏينهن ۽ 2 ڏينهن ڏيڻ کانپوءِ
 هيٺيون وزن ڏجي.

بالغ: 2 گوریون (400 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 1 1/2 گوري (300 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 1 گوري (200 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1/2 گوري (100 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (50 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/8 گوري (25 مرگ)

ملٿريا جي بچاء لاءِ:

ملٿريا وارن علائقن / هنڌن تي وڃڻ کان هفتو اڳ ۽ اهو علائقو
 ڇڏڻ کانپوءِ 4 هفتن تائين هر هفتي هڪ دفعو هيٺيون وزن واپرائجي.

بالغ: 2 گوریون (400 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 1 1/2 گوري (300 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 1 گوري (200 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1/2 گوري (100 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (50 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/8 گوري (25 مرگ)

کوئین سلفیٽ يا کوئین باء سلفیٽ

نالو: _____ قیمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 300 مرگ يا 650 مرگ گورین ۾ ملي ٿي.

کوئین رستي رڳو مزاحمتي ملٿريا (جڏهن بيء دوا رستي ملٿريا
 جو علاج ٿي نه سگهي) ۽ ملٿريا جي سخت قسم يا دماغي ملٿريا جو
 علاج ڪيو وڃي ٿو. بهتر، گورین جي صورت ۾ ڪنهن ائنتي
 بايوٽڪ، جهڙوڪ: ٽيٽراسائيڪلن (ص. 356)، ڊاڪسي سائيڪلن
 (ص. 357 - 356) يا ڪلائنڊامائيڪسن (ص. 365) سان گڏ ڪارائتو گهرجي.
 ڳورهارين يا ڊڪ ڌارائيندڙ ۽ 8 سالن کان ننڍي عمر جي ٻارن کي رڳو
 ٽيٽرا سائيڪلن يا ڊاڪسي سائيڪلن تڏهن استعمال ڪرڻ گهرجي،
 جڏهن ٻيو ڪجهه نه ملي سگهي.

کلورو کوئین - Chloroquine

کلورو کوئین ٻن قسمن ۾ ملي ٿي: کلورو کوئین فاسفیٽ ۽
 کلورو کوئین سلفیٽ. ٻنهي جا مختلف وزن ٿين ٿا تنهنڪري ڏيڻ
 وقت محتاط رهجي ته توهان وٽ کلورو کوئین جو ڪهڙو قسم آهي
 ۽ دوا جو گوريءَ ۾ ڪيترو مقدار آهي.

دنیا جي ڪيترن علائقن ۾ ملٿريا لاءِ اڪيلي کلورو کوئین بي اثر
 ثابت ٿئي ٿي تنهنڪري ٻين دوائن سان گڏ استعمال ڪجي.

ان لاءِ هيلٿ ورڪر کان پڇجي ته توهانجي علائقي ۾ ڪهڙي سنو اثر
 ڪري ٿي. ڳورهارين ۽ ٽچ ڌارائيندڙ عورتن کي ملٿريا جي علاج ۽
 بچاء لاءِ ڏئي سگهجي ٿي.

کلورو کوئین فاسفیٽ عام برانڊ نالا: (آرال، ريسوچن، ايولو ڪلور)

نالو: _____ قیمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 250 مرگ (150 مرگ کلورو کوئین) يا 500 مرگ (300
 مرگ کلورو کوئین) گورین ۾ ملي ٿي.

وزن: کلورو کوئین فاسفیٽ جون 250 مرگ گوریون استعمال
 ڪيون وڃن ٿيون.

ملٿريا جي شدید حملي جي صورت ۾ علاج لاءِ:

پهرين وزن طور:

بالغ: 4 گوریون (1000 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 3 گوریون (750 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 2 گوریون (500 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1 گوري (250 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/2 گوري (125 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/4 گوري (63 مرگ)

پهرين وزن جي 6 ڪلاڪن، 1 ڏينهن ۽ 2 ڏينهن ڏيڻ کانپوءِ
 هيٺيون وزن ڏيڻ گهرجي:

بالغ: 2 گوریون (500 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 1 1/2 گوري (375 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 1 گوري (250 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1/2 گوري (125 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (63 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/8 گوري (32 مرگ)

ملٿريا جي بچاء لاءِ (اهڙن علائقن ۾ جتي کلورو کوئین اثرائتي

ثابت ٿيندي هجي:

اهڙي علائقن / هنڌن تي وڃڻ کان 1 هفتو اڳ ۽ اهو علائقو ڇڏڻ
 کانپوءِ 4 هفتن تائين هر هفتي هڪ دفعو هيٺيون وزن واپرائجي.

بالغ: 2 گوریون (500 مرگ)
 ٻار 10 کان 15 سال: 1 1/2 گوري (375 مرگ)
 ٻار 6 کان 9 سال: 1 گوري (250 مرگ)
 ٻار 3 کان 5 سال: 1 1/2 گوري (125 مرگ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (63 مرگ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/8 گوري (32 مرگ)

ڪوئنين ڏيڻ سان الٽي ٿيندي هجي ته پروميٿازين جهڙي ڪا دوا ڏيڻ سان فائدو ٿئي ٿو.

اگرا اثر: ورلي، ڪوئنين ڏيڻ سان چمڙي پگهرجي وڃي ٿي. ڪن وڃڻ لڳن ٿا يا ٻڏڻ جي حس متاثر ۽ نظر ۾ گڙبڙ ٿي سگهي ٿي. غشي، اوڪارا، النيون ۽ دست به ٿي سگهن ٿا.

وزن: جڏهن ڪوئنين ملٽريا جي سخت حالت ۾ علاج لاءِ ڏجي.

300 م گ گوريون استعمال ڪجن

روزانو 3 دفعا، 3 ڏينهن تائين ڏيڻ گهرجي

بالغ: 2 گوريون (600 م گ)

ٻار 10 کان 15 سال: 1 1/2 گوري (450 م گ)

ٻار 6 کان 9 سال: 1 گوري (300 م گ)

ٻار 3 کان 5 سال: 1/2 گوري (150 م گ)

ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (75 م گ)

ابهري 1 سال کان ننڍا: 1/8 گوري (38 م گ)

نوٽ: دنيا جي ڪن علائقن جهڙوڪ: ڏکڻ اوڀر ايشيا جي ماڻهن لاءِ ڪوئنين جو 7 ڏينهن تائين استعمال ڪرڻ ضروري ٿئي ٿو.

ڪوئنين يا ڪلوروڪوئين جي انجڪشن ڪڏهن هڻڻ گهرجي:

ڪوئنين يا ڪلوروڪوئين جي انجڪشن رڳو انتهائي مجبوريءَ جي حالت ۾ هڻڻ گهرجي. جنهن فرد ۾ ملٽريا جون نشانيون ظاهر ٿين يا ڪنهن اهڙي هنڌ جو رهواسي هجي جتي گهڻي ملٽريا ٿيندي هجي، الٽي ڪندو هجي، ڳڙبڙيون پوندون هجنس يا گردن ٽوڙڻ جون ڪي نشانيون ظاهر ڪندو هجي (ڏسو ص. 185) تڏهن ممڪن آهي ته ڪيس دماغي ملٽريا هجي. تنهنڪي هڪدم ڪوئنين جي انجڪشن هڻڻ گهرجي (يا جيڪڏهن ٻي ڪا دوا ملي نه سگهي ته ڪيس ڪلورو ڪوئين جي انجڪشن هڻجي). وڏي ڌڪي ڪڍي ته جيئن ڪيس دوا جو صحيح وزن ڏئي سگهجي. وڌيڪ طبي مدد حاصل ڪجي.

ڪوئنين ڊاءِ هائبرو ڪلورائيڊ جي انجڪشن 300 م گ 2 م ل ۾:

ڪوئنين جي انجڪشن تمام آهستي هڻڻ گهرجي ۽ رڳ ۾ ته بنهه نه هڻجي جو ائين ڪرڻ سان اها دل لاءِ خطرناڪ ثابت ٿي سگهي ٿي. ٻارن جي حالت ۾ وڏي ڌڪي ڪڍي. دوا جو اڌ وزن، آهستي آهستي هر هڪ ٻنڊ ۾ هڻجي. ماس ۾ دوا داخل ڪرڻ کان اڳ ۾ پلنجر ڪي ٻاهر ڇڪي ڏسجي جيڪڏهن ان ۾ رت ايندي هجي ته ڪڍي ٻئي هنڌ هڻجي. 12 ڪلاڪن کانپوءِ ساڳيو وزن وري هڻجي.

بالغ: 600 م گ (2 م ل جا 2 ائمپول)

ٻار: 0.07 م ل (1/15 م ل يا 10 م گ) في ڪلوگرام جي حساب سان. (هڪ سال جي عمر جو ٻار جنهن جو وزن 10 ڪلوگرام هجي تنهنڪي 0.70 م ل لڳندا).

ڪلورو ڪوئين انجڪشن 200 م گ 5 م ل ۾:

دوا جو وزن رڳو هڪ دفعو هڻجي (هر هڪ ٻنڊ ۾ دوا جو 1/2 وزن هڻجي):

بالغ: 200 م گ (5 م ل جو سڄو امپيول)

ٻار: 0.1 م ل (1/10 م ل) في ڪ گ جي حساب سان هڻجي. (هڪ سال

جي عمر جو ٻار جنهن جو وزن 10 ڪ گ هجي تنهنڪي 1 م ل لڳندا)

بهتر ٿي نه ٿئي ته هڪ ڏينهن کانپوءِ دوا جو ساڳيو وزن ورجائجي.

ميفلوڪوئين (عام برانڊ نالو: لارٽر)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 250 م گ گوريون ۾ ملي ٿي.

جڏهن ڪلوروڪوئين بي اثر ثابت ٿيندي هجي تڏهن ميفلوڪوئين ملٽريا جي شديد حملن ۽ بچاء لاءِ اثرائتي ٿئي ٿي.

احتياط ۽ اگرا اثر: مرگهي يا ڪنهن دماغي بيماريءَ واري فرد کي ميفلوڪوئين استعمال نه ڪرڻ گهرجي. ڳورهارو عورتن کي تڏهن وٺڻ گهرجي جڏهن ٻي ڪا دوا ملي نه سگهي. دل جي تڪليف ۾ مبتلا فردن کي ميفلوڪوئين استعمال ڪرڻ کان اڳ ڪنهن تجربڪار کان صلاح وٺڻ گهرجي. هيءَ دوا ٻيٽ پري ماني ڪاٺ کانپوءِ استعمال ڪرڻ گهرجي. ورلي، ميفلوڪوئين واپرائيندڙ فرد جو سپاءِ عجيب، واٽو ۽ پريشان ته دورا پئجي ۽ بيهوش به ٿي سگهي ٿو. جيڪڏهن اهڙي ڪا نشاني پيدا ٿئي ته ميفلوڪوئين هڪدم استعمال ڪرڻ بند ڪري ڇڏجي. هن دوا جا ٻيا اگرا اثر آهن: غشي، ٻيٽ جي خرابي، مٿي جو سور ۽ ديد جا مسئلا. دوا جي وڏي وزن ۽ گهڻي استعمال سبب اگرا اثر به اوترا گهڻا ۽ شديد پيدا ٿين ٿا.

وزن: ميفلوڪوئين جو ملٽريا جي شديد حملي جي علاج لاءِ:

رڳو هڪ دفعو ڏجي، 6 ڪلاڪن کانپوءِ ٻيو هلڪو وزن ڏجي

بالغ: پهريائين 3 گوريون، پوءِ 2 گوريون (ڪل 1250 م گ)

ٻار 12 کان 15 سال: پهريائين 2 1/2 گوريون پوءِ 1/2 گوري (ڪل 1000 م گ)

ٻار 8 کان 11 سال: پهريائين 2 گوريون پوءِ 1 گوري (ڪل 750 م گ)

ٻار 5 کان 7 سال: پهريائين 1 گوري پوءِ 1 وڌيڪ گوري (ڪل 500 م گ)

ٻار 1 کان 4 سال: پهريائين 1/2 گوري پوءِ 1/2 گوري وڌيڪ (ڪل 250 م گ)

ابهري 1 سال کان ننڍا: پهريائين 1/4 گوري پوءِ 1/4 وڌيڪ گوري (ڪل 125 م گ)

ملٽريا جي بچاء لاءِ:

ملٽريا وارو علائقو ڇڏڻ کانپوءِ هفتي ۾ 1 دفعو 4 هفتن تائين لڳاتار.

بالغ: 1 گوري (250 م گ)

ٻار 45 ڪلوگرام کان وٺي: 1 گوري (250 م گ)

ٻار 31 کان 45 ڪلوگرام: 3/4 گوري (188 م گ)

ٻار 20 کان 30 ڪلوگرام: 1/2 گوري (125 م گ)

ٻار 15 کان 19 ڪلوگرام: 1/4 گوري (63 م گ)

ٻار 15 ڪلوگرامن کان گهٽ وٺي: نه ڏيڻ گهرجي.

پريماڪوئين

نالو: قيمت: مقدار:

عام طور تي: پريماڪوئين فاسفيٽ گوري 26.3 م گ ۾ ملي ٿي، جنهن ۾ بنيادي / بيس 15 م گ پريماڪوئين جا ٿين ٿا.

عام طور تي پريماڪوئين، ملٽريا جي علاج لاءِ ڪنهن به ٻيءَ دوا جهڙوڪ: ڪلورو ڪوئين وغيره جي استعمال کانپوءِ ان سبب ڏني وڃي ٿي ته جيئن ڪن قسمن جي ملٽريا وري نه ٿي سگهي. ملٽريا جي شديد حملي ۾ پريماڪوئين اثرائتي ثابت ٿئي ٿي.

پريماڪوئين گورهار ي ۽ ڍڪ ڌارائيندڙ عورتن لاءِ سلامتيءَ واري ناهي تنهنڪري استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

اگر اثر: ڪن فردن خاص طور تي ڪاريءَ چمڙيءَ وارن ۾ هيءَ دوا رت جي پوٺائي پيدا ڪري ٿي. وڌيڪ مقامي ماهرن سان صلاح ڪجي.

وزن: پريماڪوئين جو

روزانو هڪ گوري 14 ڏينهن تائين ڏجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 1 گوري (15 م گ بيس واري)
 ٻار 8 کان 12 سال: 1/2 گوري (7 م گ بيس واري)
 ٻار 3 کان 7 سال: 1/4 گوري (4 م گ بيس واري)

اميبييا (Amebas) ۽ جيارڊيا (Giardia) جي علاج لاءِ

جڏهن اميبييا سبب دست يا سوري ٿي پوي ته عام طور تي هر هر پيٽان ويهجي ٿو ته ان سان گڏ لعاب ۽ ورلي رت به اچي ٿي. عام طور تي پيٽ ۾ وڪڙ به پون ٿا ته هڪو بخار به ٿي سگهي ٿو. اميبيائي سوريءَ جو بهترين علاج ميٽرو نيدازول سان گڏ ڊائلوڪسائائيڊ فيورويٽ يا ٽيٽرا سائيڪلن ڏيڻ آهي. جڏهن ميٽرو نيدازول دستياب نه هجي يا ڪن حالتن ۾ جڏهن اميبييا سبب زخمي ٿي پيا هجن تڏهن ورلي ڪلورو ڪوئين به ڏني وڃي ٿي. آئيوڊو ڪوئينل به بي هڪ اهڙي دوا آهي جيڪا اميبيائي سوريءَ جي علاج لاءِ ڏني وڃي ٿي. جڏهن ته ان جا خطرناڪ اگر اثر پيدا ٿي سگهن ٿا.

آنڊي ۾ موجود اميبييا جي جيوڙن کي ختم ڪرڻ لاءِ تمام ڊگهي (2 کان 3 هفتن تائين) ۽ مهانگي علاج ڏيڻ جي گهرج ٿئي ٿي. عام طور تي اهوئي معقول سمجهيو وڃي ٿو ته، جڏهن اهڙي فرد ۾ اميبييا بيماريءَ جون نشانيون ختم ٿي وڃن تڏهن دوائون ڪارائتو بند ڪري ڇڏجن ته جيئن جسم باقي رهجي ويل چند اميبيائي جيوڙن لاءِ پنهنجو بچاءُ پاڻ ڪري سگهي. اهڙي ڳالهه خاص طور تي انهن علائقن ۾ ڪرڻ گهرجي جتي اميبييا سبب وري وري انفڪشن ٿيڻ جا وڌيڪ امڪان ٿي سگهن ٿا.

جيارڊيا سبب ٿيندڙ دست عام طور تي پيلا پر لعاب ۽ رت يا شڏن کانسواءِ ٿين ٿا. ان لاءِ عام طور تي ميٽرو نيدازول استعمال ڪئي وڃي ٿي. جڏهن ته ڪيونا ڪرائين وڌيڪ سستي آهي.

پائريميٿامائين، سلفاڊاڪسين سان گڏ (فئسيڊار)

نالو: قيمت: مقدار:

هڪ گوري ۾ 25 م گ پائريميٿامائين ۽ 500 م گ سلفا ڊاڪسين ٿئي ٿي.

فئسيڊار مزاحمتي ملٽريا جي علاج لاءِ استعمال ڪئي وڃي ٿي. گورهار ي عورت کي ڏني وڃي.

احتياط: جيڪڏهن ڪنهن فرد کي ڪڏهن سلفا دوائن سبب ردعمل ٿيو هجي ته کيس فئسيڊار ڪڏهن به استعمال نه ڪرڻ گهرجي. جيڪڏهن دوا کائڻ سان ڳاڙها نشان يا خارش ٿي پوي ته جهجهو پاڻي پيئجي ۽ وري ڪڏهن به استعمال نه ڪجي.

وزن: ملٽريا جي شديد حملي جي علاج لاءِ

رڳو هڪ دفعو ڏجي:

بالغ: 3 گوريون
 ٻار 9 کان 14 سال: 2 گوريون
 ٻار 4 کان 8 سال: 1 گوري
 ٻار 1 کان 3 سال: 1/2 گوري
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/4 گوري

پروگوانل (پاليوڊرن)

نالو: قيمت: مقدار:

عام طور تي 100 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

ملٽريا جي جنهن قسم تي ڪلورو ڪوئين اثر نه ڪندي هجي، تڏهن پروگوانل سان گڏ ڪلورو ڪوئين استعمال ڪجي ٿي. ملٽريا جي شديد حملن جي علاج لاءِ پروگوانل استعمال ٿئي ڪئي وڃي.

گورهار ي عورتن لاءِ سلامتي واري ناهي.

وزن: بچاءُ لاءِ

پروگوانل دوا روزانو، ملٽريا واري علائقي ۾ داخل ٿيڻ جي پهرين ڏينهن کان کائڻ شروع ڪجي ۽ اهو علائقو ڇڏڻ کانپوءِ 28 ڏينهن تائين واپرائبي رهجي.

بالغ: 2 گوريون (200 م گ)
 ٻار 9 کان 14 سال: 1/2 گوري (150 م گ)
 ٻار 3 کان 8 سال: 1 گوري (100 م گ)
 ٻار 1 کان 2 سال: 1/2 گوري (50 م گ)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 1/4 گوري (25 م گ)

نالو:

عام طور تي:

200، 250 يا 500 م گ گورين ۾ ملي ٿي. قيمت _____ مقدار _____
 يوني، جا شافه 500 م گ جي صورت ۾ ملن ٿا. قيمت _____ مقدار _____

ميٽرو نيڊازول، آنڊي جي اميبيا ۽ جيارڊيا ۽ ڪن قسمن جي بئڪٽيريائي انفڪشنن ته ورلي انهن دستن لاءِ به جيڪي براد اسپيڪٽرم ائنتي بايوٽڪن (جهڙوڪ ائمپي سلين) ڪاٺ سبب ٿي پون ٿا تن لاءِ ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي. فرج جي ٽراءِ ڪوموناس يا ڪن قسمن جي بئڪٽيريا سبب ٿيندڙ انفڪشن ۽ واري (guinea worm) جي مرض ۾ به ڪارائتي ثابت ٿي سگهي ٿي.

احتياط: ميٽرونيڊازول جي استعمال دوران الڪوهل واپرائڻ نه گهرجي، نه ته سخت اوڪارا ٿي سگهن ٿا.

خبردار: ميٽرونيڊازول جي استعمال سبب ٻارن ۾ ڄائي جمر جا نقص پيدا ٿي سگهن ٿا. تنهنڪري جيتري قدر ممڪن ٿي سگهي ڳورهارو عورتن کي خاص طور تي حمل جي پهرئين 3 مهينن دوران هيءَ دوا استعمال نه ڪرڻ گهرجي. ڊڪ ڌارائيندڙ عورتن کي، دوا جي وڏي وزن استعمال ڪرڻ کانپوءِ 24 ڪلاڪن تائين ٽچ نه پيارڻ گهرجي. جيري جي تڪليف ۾ مبتلا فردن کي به ميٽرونيڊازول استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

وزن: جيارڊيا انفڪشن لاءِ

ميٽرونيڊازول روزانو، 3 دفعا 5 ڏينهن تائين ڏيڻ گهرجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 250 م گ (ا گوري)

ٻار 8 کان 12 سال: 250 م گ (1 گوري)

ٻار 3 کان 7 سال: 125 م گ (1/2 گوري)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 62 م گ (1/4 گوري)

6 مهينا يا ان کان به وڌيڪ عرصو هلندڙ جيارڊيا جي تڪليف لاءِ وزن: بالغ: ميٽرونيڊازول 750 م گ روزانو 3 دفعا 10 ڏينهن تائين. ان سان گڏ ڪوئينا ڪرائين (ص. 370) به ڏجي.

واري (Guinea Worm) جي بيماري لاءِ وزن:

جيارڊيا جي علاج جيترو وزن روزانو 3 دفعا، 10 ڏينهن تائين ڏجي.

وزن: فرج جي ٽرائڪوموناس انفڪشن لاءِ:

اهڙيءَ عورت کي هڪ ئي دفعي 8 گوريون (2 گرام) ونڻ گهرجن يا جيڪڏهن انفڪشن ايترو شديد ناهي ته هوءَ روزانو 2 دفعا 2 گوريون (500 گرام) 10 ڏينهن تائين يونيءَ ۾ شافه طور استعمال ڪري سگهي ٿي. عام طور تي اهڙيءَ عورت سان گڏ سندس مرد جو به ساڳئي وقت ٽرائڪوموناس جو علاج ڪرڻ گهرجي (اهڙي مرد جو علاج ضرور ڪرڻ گهرجي پوءِ ڀلي ته منجهس ان بيماري جون نشانيون پيدا نه ٿينديون هجن، نه ته هو، اهو انفڪشن وري عورت کي وڇڙائيندو رهندو).

وزن: معدي جي السر لاءِ

ميٽرونيڊازول روزانو 3 دفعا 7 ڏينهن تائين

هر وزن 400 م گ

فرج جي بئڪٽيريائي انفڪشن لاءِ وزن:

اهڙي عورت کي روزانو، ميٽرونيڊازول جون ٻه گوريون (500 م گ) 5 ڏينهن تائين ونڻ گهرجن. جيڪڏهن انفڪشن اٽلي پوي ته ٻنهي، مرد ۽ عورت کي ساڳئي وقت، ساڳيو علاج ڪرڻ گهرجي.

وزن: اميبيائي سوريءَ لاءِ روزانو 25 کان 50 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان) 250 م گ جون گوريون استعمال ڪرڻ

ميٽرونيڊازول روزانو، 3 دفعا 5 کان 10 ڏينهن تائين ڏيڻ گهرجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي.

بالغ: 750 م گ (3 گوريون)

ٻار 8 کان 12 سال: 500 م گ (2 گوريون)

ٻار 4 کان 7 سال: 375 م گ (1 1/2 گوري)

ٻار 2 کان 3 سال: 250 م گ (1 گوري)

2 سالن کان ننڍا: 80 کان 125 م گ (1/3 کان 1/2 گوري)

اميبيائي سوريءَ جي حالت ۾ ميٽرونيڊازول سان گڏ ڊائلوڙائائيڊ يا ٽيٽرا سائيڪلن به ونڻ گهرجي.

ڊائلوڙائائيڊ فيورويٽ (فيورامائيڊ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 500 م گ گورين ۽ 125 م گ 5 م ل شربت ۾ ملي ٿي.

اگر اثر: ورلي گئس، پيٽ ۾ سور يا اوڪارا پيدا ڪري ٿي.

ڊائلوڙائائيڊ فيورويٽ جو وزن (20 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو)

- 500 م گ جي گورين ۾ ملي ٿي

روزانو، 3 دفعا (ڪاڏي سان گڏ) 10 ڏينهن تائين استعمال ڪجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 1 گوري (500 م گ)

ٻار 8 کان 12 سال: 1/2 گوري (250 م گ)

ٻار 3 کان 7 سال: 1/4 گوري (125 م گ)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 1/8 گوري (62 م گ) يا گهٽ، ٻار جي وزن آهر.

ڪلوروڪوئين جڏهن اميبيا سبب جيري جاقت ٿي پيا هجن تڏهن ڪلوروڪوئين 250 م گ گوريون، ڪلوروڪوئين فاسفيٽ 200 م گ يا ڪلوروڪوئين سلفيٽ هيٺئين طرح استعمال ڪجي:

بالغ: 3 يا 4 گوريون روزانو 2 دفعا، 2 ڏينهن تائين ۽ پوءِ 1 يا 2 گوريون روزانو 3 هفتن تائين.

ٻارن کي گهٽ وزن ۾ سندن عمر يا وزن آهر ڏجي (ڏسو ص. 366).

فرج (Vaginal) جي انفیکشن لاءِ

کيونائين (مپاکرائين) (عام برانڊ نالو: ائتابرائين)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 100 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

فرج مان پاڻي جو وهڻ، خارس ۽ بي آرامي ڪيترن مختلف قسمن جي انفیکشن سبب ٿي سگهي ٿي، جن ۾ وڏي وڏي عام قسم آهن: ٽرائڪوموناس، بيسٽ (ڪنڊڊا، مونيلياسس) ۽ بئڪٽيريا. فرج کي صاف رکڻ ۽ سرڪي ۽ پاڻي جي ڊوش رستي اهڙن ڪيترن انفیکشن کي ختم ڪري سگهجي ٿو. جڏهن ته ان لاءِ ڪن مخصوص قسم جي دوائن جو هيٺ ذڪر ڪجي ٿو.

کيونائين جيتوڻيڪ جيارڊيا، ملٿريا ۽ پٽيدار ڪينٽن (Tape worm) جي علاج لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿي، پر انهن مان ڪنهن لاءِ به سٺي دوا ناهي. رڳو ان سبب استعمال ٿئي ٿي جو سستي آهي. کيونائين عام طور تي مٿي جو سور، غشي ۽ الٽي ڪرائي ٿي.

وزن: جيارڊيا جي علاج لاءِ

کيونائين روزانو 3 دفعا هڪ هفتي تائين ڏجي.

وزن: جيارڊيا جي اهڙي تڪليف جيڪا 6 مهينا يا ان کان وڌيڪ وقت هلي تڏهن ڪوئنا ڪرائين روزانو 3 دفعا 2 کان 3 هفتن تائين ڏجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 100 م گ جي هڪ گوري

ٻار 10 سالن کان ننڍا: 50 م گ (1/2 گوري)

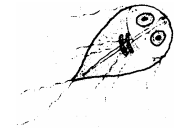
ڊوش ڪرڻ لاءِ سفيد سرڪو (صفائي لاءِ)

قيمت: _____ مقدار: _____

سفيد سرڪي جا 2 يا 3 وڏا چمچا هڪ لٽر اوپاريل پاڻي ۾ ملائي، فرج جو ائين ڊوش (صفائي) ڪجي جيئن ص 241 تي ڏيکاريل آهي. روزانو، 1 کان 3 دفعا هڪ هفتي تائين لاڳيتو ڊوش ڪيو رهجي. ان کانپوءِ هر ٻئي ڏينهن ڪجي. فرج جي بئڪٽيريائي انفیکشن لاءِ هن قسم جو ڊوش خاص طور تي سٺو فائديمند ٿئي ٿو.

پٽيدار ڪينٽن

جيارڊيا

وزن: پٽيدار ڪينٽن (tapeworm) جي علاج لاءِ

(کيونائين ڏيڻ کان اڌ ڪلاڪ اڳ ڪا به ائني هسٽامن جهڙوڪ پروميٽازين ڏجي ته جيئن الٽي نه ٿي سگهي)

صرف هڪ وڏو وزن ڏجي.

بالغ: 1 گرام (10 گوريون)

ٻار 8 کان 12 سال: 600 م گ (6 گوريون)

ٻار 3 کان 7 سال: 400 م گ (4 گوريون)

ميٽرو نيدازول جون گوريون کائي سگهجن ٿيون ته فرج ۾ شافه

طور (ڏسو ص 369) به استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

فرج جي ٽراڻ ڪوموناس ۽ بئڪٽيريائي انفیکشن لاءِ (جيڪڏهن سرڪي ۽ پاڻي جي صفائي سان فائدو نه ٿي سگهي ته بئڪٽيريائي انفیکشن لاءِ رڳو ميٽرو نيدازول استعمال ڪجي)

خبردار! هيٺيون دوائون بنهر استعمال نه ڪجن!

هٿبرو آڪسي ڪوئيٽولائينس (ڪليو ڪيونول، آيوڊو ڪيونول، ڊاءِ آيوڊوهٿيرو آڪسي ڪوئيٽولائين، هالڪيونال، براكسي ڪوئيٽولائين).

عام برانڊ نالا: ڊائيوڊوڪوئيٽين، اميڪلائين، فلوراڪوئيٽين، انٽيرو ڪوئيٽول، ڪلورامين، نيويمن، ڪيوگائيل، انٽيرو - وايوفارم ۽ ٻيا ڪيترا برانڊ

ماضي ۾ دستن جي علاج لاءِ اهي دوائون عام استعمال ٿينديون رهيون آهن. جڏهن ته هاڻ خبر پئي آهي ته اهي وري دائمي اڌ رنگو، نائينائپ ته موت جو به ڪارڻ بنجن ٿيون تنهنڪري اهي خطرناڪ دوائون استعمال نه ڪجن (ڏسو ص. 51).

نياسٽن يا ميڪونازول گوريون، ڪريم ۽ شافه (ڏسو ص 373):

بيست انفیکشن (ڪنڊڊا، مونيلياسس) لاءِ

جينشن وايوليت (ڪرسٽل وايوليت) 1% ڳار (ڏسو ص. 371):

قيمت: _____ مقدار: _____

فرج ۽ گرپ ناليءَ (Vulva) جي بيسٽ (ڪنڊڊا ۽ مونيلياسس) ۽ ٻين انفیکشن لاءِ

روزانو، ٽن هفتن تائين جينشن وايوليت مڪبي رهجي.

3. ڏي، (tenia) ۽ فنگس جي انفڪشنن لاءِ روزانو 3 يا 4 دفعا ساڳئي قسم جي ملر يا گندرف ۽ سرڪي جو لوشن هٿڻ گهرجي (ڏسو ص. 205).

4. ملي ۽ سخت قسم جي بڦي لاءِ ساڳئي قسم جي ملر استعمال ڪري سگهجي ٿي يا ڪوپريءَ تي گندرف جو پاڻوڊر پرڪي سگهجي ٿو.

جينشنن وايوليت (ڪرسٽل وايوليت)

عام طور تي گهرن نيرن قلمن جي صورت ۾ ملي ٿو.

قيمت: _____ مقدار: _____

جينشنن وايوليت چمڙيءَ جي ڪن قسمن جي انفڪشنن جنهن ۾ قلوڪٿا (impetigo) ۽ پونندار زخمر به اچي وڃن ٿا، ختم ڪرڻ ۾ ڪارائتو ثابت ٿئي ٿو. بيسٽ انفڪشنن (ڪئنڊيڊا، مونيلياسس)، وات اٿڻ، فرج يا چمڙيءَ جي گهنجن جي پڇي پوڻ ۾ به فائيدو ڏئي ٿو.

ان لاءِ جينشنن وايوليت جو هڪ ننڍو چمچو، اڌ لٽر پاڻيءَ ۾ ملائبو ته 2 سيڪڙو ڳار ٺهندو اهو پوءِ چمڙيءَ، وات يا فرج کي مڪي ڇڏجي.

اٺنئي بايوٽڪ ملمون

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

اهي مهانگيرن دوائون آهن ۽ جينشنن وايوليت جي پيٽ ۾ وڌيڪ اثرائتون نٿيون ٿين. جيئن ته، انهن جي استعمال سبب نه ته چمڙي ۽ نه ئي ڪپڙا رنگ سبب خراب ٿين ٿا تنهنڪري چمڙيءَ جي هلڪن ڦلڪن انفڪشنن جهڙوڪ: قلوڪٿن لاءِ استعمال ۾ اچن ٿيون. سٺي اٺنئي بايوٽڪ اها سمجهي وڃي ٿي جنهن ۾ نيومائيسن / پاليمائيسڪس جي ملاوت به هجي (جهڙوڪ: نيو اسپورن يا پالي اسپورن). ان لاءِ تيترا سائڪلن جي ملر به استعمال ڪري سگهجي ٿي.

ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ ملر يا لوشن

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

جيتن جي چڪن پائڻ، ڪن زهريلن ٻوٽن ۽ اهڙن ٻين شين جي ڇهڻ سبب چمڙيءَ جي پيدا ٿيندڙ سخت خارس يا پاڻيءَ وهڻ جي صورت ۾ هن قسم جون دوائون استعمال ڪري سگهجن ٿيون. شديد ملي (ڏسو ص. 216) ۽ خارس (psoriasis) (ص 216) جي علاج لاءِ به اثرائتيون ٿين ٿيون. روزانو 3 يا 4 دفعا استعمال ڪجن. ڊگهي عرصي لاءِ يا چمڙيءَ جي گهڻي حصي تي استعمال نه ڪجن.

پيٽروليم جيلي (پيٽروليم وٽرلين)

قيمت: _____ مقدار: _____

هيٺ ڏنل بيمارين جي علاج لاءِ تيار ٿيندڙ ملمن ۽ ملر پٽين لاءِ ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي:

اسڪئبيز (ڏسو ص. 199 ۽ 373)
ڏي (ص. 372)

سيڪين (Pin worm) سبب پيدا ٿيندڙ خارس (ص. 141)
سڙي پوڻ (ص. 96 ۽ 97)
سڀني جا زخمر (ص. 91)

فرج جي بئڪٽيريائي انفڪشنن جي علاج لاءِ.

پوويڊن آيوڊين جا ٻه وڏا چمچا هڪ لٽر اوباريل ۾ ننهن سوسڙي گرم پاڻيءَ ۾ ملائجن جيئن صفحي 241 تي ڏيکاريل آهي، روزانو هڪ دفعو 10 کان 14 ڏينهن تائين ڊوش ڪبو رهجي.

چمڙيءَ جون تڪليفون

جيڪڏهن وقت به وقت، صابن سان هٿ ڌوئبا ۽ وهنجبو رهجي ته چمڙيءَ ۽ پيٽ جي ڪيترن قسمن جي انفڪشنن کان بچي سگهجي ٿو. وقت ۽ زخمر به ڍڪڻ يا مٿن پٽين ٻڌڻ کان اڳڙ ڏيان سان، صابن ۽ اوباريل ٿڌي پاڻيءَ سان ڌوئڻ گهرجن.

بڦي (Dandruff)، ملي (Seborrhea/cradle cap)، نون ڄاول ٻارڙن جي مٿي جي ڏي (cradle cap)، موهيڙن، هلڪا قلوڪٿا (Impetigo)، هلڪي ڏي (ringworm) ۽ چمڙي يا ڪوپريءَ جي فنڪسي انفڪشنن کي ختم ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته رڳو، اهڙن هنڌن کي وقت به وقت صابن ۽ پاڻيءَ سان مهتي صاف رکجي. ان مقصد لاءِ بهتر ڪو اهڙو صابن استعمال ڪرڻ آهي جنهن ۾ ڪا اٺنئي سيپٽڪ جهڙوڪ پوويڊن آيوڊين (بيٽاڊين) هجي پر بيٽاڊين جيئن ته ماس گرائيندڙ ٿئي ٿي تنهنڪري کليل چمڙيءَ تي استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

سلفر/ گندرف

عام طور تي پيلي پاڻوڊر ۾ ملي ٿو.

قيمت: _____ مقدار: _____

چمڙيءَ جي ڪيترن قسمن جي مڪن/ لوشنن ۽ ملمن ۾ به ملي ٿو.

چمڙيءَ جي ڪيترن تڪليفن کي گهٽائڻ ۾ ڪارائتو ثابت ٿئي ٿو.

1. چچڙن، جڙن وغيره کان بچڻ ۽ انهن کي پڇائڻ لاءِ گندرف استعمال ڪري سگهجي ٿو. بنين ٻارن ۽ بيلن وغيره ۾ وڃڻ کان اڳ جتي ان قسم جا جيت عام ٿين ٿا سڄيءَ چمڙيءَ، خاص طور تي تنگن يا مرن، ڪرائين، چيله ۽ ڪنڌ تي گندرف مڪي ڇڏجي.

2. اسڪئبيز خارس جي علاج، چمڙيءَ ۾ لڪي ويندڙ جڙن، ننڍڙا چچڙ جيڪي چمڙيءَ تي يا منجهس گهڙي وڃن ٿا، تن کان بچاءُ لاءِ ملر ٺاهجي. گندرف جي 1 حصي کي پيٽروليم (وٽرلين) جي 10 حصن ۾ ملائي، اها چمڙيءَ تي مڪي ڇڏجي (ڏسو ص. 200)

سيلينير سلفائيڊ (سيلسن، ايكسيل)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي لوشن جي صورت ۾ ملي ٿي، جنهن ۾ 1 يا 2.5 سيڪڙو سيلينير سلفائيڊ ٿئي ٿي.

جن لوشن ۾ سيلينير سلفائيڊ ٿئي اهي چٽيءَ جي علاج لاءِ کارائتا ثابت ٿين ٿا. لوشن متاثر حصي تي هڻي 30 منٽن کانپوءِ ڏوئي ڇڏجي. روزانو هڪ هفتي تائين استعمال ڪجي.

ڏڍ ۽ ٻين قسمن جي فنگسي انفڪشن لاءِ

ڪيترن قسمن جي فنگسي انفڪشن مان جان ڇڏائڻ ڏکي ٿي پوي ٿي، تنهنڪري مڪمل علاج لاءِ ضروري ٿئي ٿو ته بظاهر اهڙي تڪليف ختم ٿي وڃڻ کانپوءِ به اهي دوائون ڪيترن ڏينهن يا هفتن تائين استعمال ڪيون رهجن. ان لاءِ وهندو رهڻ ۽ صفائي رکڻ به ضروري ٿئي ٿي.

انڊيسالينڪ، بينزواڪ يا سئلسائيڪ ائسڊ واريون ملمون

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 جن ملن ۾ هنن قسمن جا تيزاب ٿين تن رستي چمڙيءَ ۽ ڪوپري جي ڏڍ (Tinea) ۽ چمڙيءَ جي ٻين قسمن جي فنگسي بيمارين جي علاج لاءِ استعمال ڪري سگهجن ٿيون. عام طور تي انهن ۾ گندرف مليل ٿئي ٿو يا ملائي سگهجي ٿو. سئلسائيڪ ائسڊ ۽ گندرف واريون ملمون مٿي (seborrhea) لاءِ به استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

وائٽ فيلڊس ملر ۾ سئلسائيڪ ۽ بينزواڪ ائسڊ جي ملاوت ٿئي ٿي، ڪيترن قسمن جي فنگسي انفڪشن لاءِ جنهن ۾ چٽي (tenia versicolor) به اچي وڃي ٿي. ڪارائتي ٿئي ٿي. روزانو 2 دفعا، 2 کان 4 هفتن تائين استعمال ڪجي.

جيڪڏهن اهڙيون ملمون ۽ لوشن پاڻ ناهجن ته سستا پون ٿا. ان لاءِ سئلسائيڪ ائسڊ جا 3 حصا يا بينزواڪ ائسڊ جا 6 حصا وٺڻ، پيٽروليم، معدني تيل، چرٻي جي 100 حصن يا 40 سيڪڙو الڪوهل (يا روم rum) جي 100 حصن سان ملائي روزانو، 3 يا 4 دفعا چمڙيءَ تي مالش ڪبي رهجي.

گندرف ۽ سرڪو

گندرف جا 5 حصا سرڪي جي 100 حصن سان ملائي هڻڻ سان چمڙيءَ جون فنگسي بيماريون ختم ٿي وڃن ٿا. اهڙو ڳار چمڙي تي هڻي خشڪ ٿيڻ لاءِ ڇڏي ڏجي. ساڳئي طرح سان گندرف جو 1 حصو چرٻيءَ جي 10 حصن سان ملائي، اهڙي ملر به ناهي سگهجي ٿي.

ٽايوسلفيت 'هائپو'

سفيد قلمن جي صورت ۾ فوتو گرافيءَ جو سامان وڪڻندڙن وٽان 'هائپو' نالي سان ملي ٿو. قيمت _____ مقدار _____

چمڙيءَ جي چٽيءَ جي علاج لاءِ استعمال ٿئي ٿي (ڏسو ص. 206)

'هائپو' جو هڪ وڏو چمچو، پاڻيءَ جي اڌ ڪوپ ۾ ڳاري، ڪپهه يا ڪپڙي سان چمڙيءَ تي مڪي ڇڏيو. پوءِ ڪپهه جو پهو سرڪي مان ٻوڙي چمڙي کي مهيتو. ائين روزانو ٻه دفعا تيسٽائين ڪندا رهو، جيستائين نشان لهي نه وڃن ساڳئي ڳالهه هر 2 هفتن کانپوءِ به ورجائيندا رهو ته جيئن ساڳئي تڪليف وري ٿي نه سگهي.

ٽولنائفٽ (ٽيناڪٽن)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 1 سيڪڙي ٽولنائفٽ ڪريم، پاڻوڊر ۽ ڳار جي صورت ۾ ملي ٿو.

پيرن، ڇڏن، ڪوپريءَ، هٿن ۽ جسر تي ڏڍ سبب پيدا ٿيندڙ فنگسي بيماريءَ لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿو. روزانو 2 دفعا 2 هفتن تائين تيسٽائين هڻجي جيستائين علامتون ختم نه ٿي وڃن.

گريسيوفلون

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 250 يا 500 م گ گورين يا ڪئپسول جي صورت ۾ ملي ٿي.

تمام سنهن ڌرن جي صورت ۾ ملندڙ دوا بهتر آهي.

هيءَ هڪ تمام مهانگي دوا آهي تنهنڪري چمڙيءَ جي رڳو سنگين فنگسي بيمارين ۽ ڪوپريءَ جي گهري ڏڍ (tinea) لاءِ استعمال ڪرڻ گهرجي. جيتوڻيڪ نهن جي فنگسي بيماريءَ لاءِ به استعمال ڪئي وڃي ٿي پر اثر ڪرڻ ۾ مهينا وٺي ٿي ۽ سدائين اثرائتي به ثابت ٿي نٿي سگهي. ڳورهاراي عورتن کي گريسيوفلون وٺڻ نه گهرجي.

وزن: روزانو 15 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان وٺڻ گهرجي:

- 250 م گ ڪئپسول ۾ دوا، تمام سنهن ڌرن جي صورت ۾ ٿئي ٿي.

روزانو هڪ دفعو، گهٽ ۾ گهٽ هڪ مهيني تائين کائجي

بالغ: 500 کان 1000 م گ (2 کان 4 ڪئپسول)

ٻار 8 کان 12 سال: 250 کان 500 م گ (1 کان 2 ڪئپسول)

ٻار 3 کان 7 سال: 125 کان 250 م گ (1/2 کان 1 ڪئپسول)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 125 م گ (1/2 ڪئپسول)

نياسٽن يا مائڪونزول

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: ڳار، پاڻوڊر، فرج جي گورين، ملر ۽ ڪريمر جي صورت ۾ ملي ٿي.

بيسٽ جي انفڪشن سبب جڏهن (ڪئنبڊيا، مونيلياسس) وات اٿلي، فرج يا چمڙي پڇي پوي تڏهن ڏجي ٿي. نياسٽن رڳو بيسٽ سبب پيدا ٿيندڙ انفڪشن لاءِ ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي. جڏهن ته مائڪونزول ٻين قسمن جي فنڪسي بيمارين لاءِ به ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي.

وزن: نياسٽن ۽ مائڪونزول جو ٻارن ۽ وڏن کي ساڳيو وزن ڏنو وڃي ٿو.

وات پڇي / اٿلي پوڻ: هن ڳار جو هڪ 1 م ل، گهٽ کان اڳهر گهٽ ۾ گهٽ 1 منٽ لاءِ وات ۾ جهلجي. ائين روزانو 3 يا 4 دفعا ڪرڻ گهرجي.

چمڙي جي بيسٽ بيماريءَ / انفڪشن: جيترو ٿي سگهي چمڙي خشڪ رکجي ۽ نياسٽن يا مائڪونزول جو پاڻوڊر يا ملر روزانو 3 يا 4 دفعا هڻجي.

فرج يا گرپ ناليءَ ۾ بيسٽ جو انفڪشن: فرج ۾ روزانو ٻه دفعا ڪريمر هڻجي يا فرج اندر هر رات هڪ گوري رکي ڇڏجي. ائين 10 کان 14 ڏينهن تائين ڪجي.

اسڪئبيز خارس (Scabies) ۽ جوئن (Lice) لاءِ:

جيتمار دوائون (Insecticides)

گاما بينزين هيگزاڪلورائيڊ (لنڊئين) (عام برانڊ نالا: ڪويل، گئيمزئن)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

انسانن جي استعمال لاءِ ملندڙ دوا مهانگي ته ڏورن واري سستي ملي ٿي جيڪا انسانن لاءِ به ايتري ڪارائتي ثابت ٿي سگهي ٿي. رڍن ۽ مينهن وغيره لاءِ ملندڙ لنڊئين گهڻي سستي آهي. پر جيئن ته اها 15 سيڪڙي ڳار ۾ ملي ٿي، تنهنڪري انسانن جي استعمال ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته اها پاڻي رستي ڇڏي ڪري 1 سيڪڙو ڪئي وڃي. لنڊئين، 15 سيڪڙي جو 1 حصو پاڻيءَ يا وٽزلين جي 15 حصن سان ملائي اسڪئبيز خارس لاءِ ائين استعمال ڪجي جيئن صفحي 199 تي ٻڌايو ويو آهي. جڏهن ته جوئن جي استعمال لاءِ ڏسو صفحو 200.

احتياط: لنڊئين هڪ زهر هجڻ سبب ان جا ڪيترائي خطرناڪ اثر پيدا ٿي سگهن ٿا. خاص طور تي ٻارڙن کي دورا پئجي سگهن ٿا. تنهنڪري ڏسيل وزن کان وڌيڪ استعمال نه ڪرڻ گهرجي، اها دوا رڳو هڪ دفعو هڻجي پر جيڪڏهن ضرورت محسوس ڪجي ته وري ايندڙ هفتي هڻجي.

بينزائيل بينزوئيٽ، ڪريمر يا لوشن

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

ائين استعمال ڪجي جيئن گاما بينزين هيگزاڪلورائيڊ (لنڊئين) ڪريمر يا لوشن استعمال ڪجي ٿو.

سلفر/ گندرف پئٽروليمر جيلي (وٽزلين) يا چرپيءَ ۾

جيڪڏهن مٿيون دوائون ملي نه سگهن ته پوءِ اسڪئبيز لاءِ هيءَ دوا استعمال ڪجي.

گندرف جو 1 حصو، وٽزلين، معدني تيل يا چرپيءَ جي 15 حصن ۾ ملائي، گندرف جي 5 سيڪڙو ڪريمر ٺاهجي.

پائريٿرس، پائپرونايل سان گڏ (RID)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي پائريٿرس ۽ پائپرو نائيل بوٽا آڪسائيڊ ڳار جي صورت ۾ ملي ٿي.

سڀني قسمن جي جوئن لاءِ سنو اثر ڏيکاري ٿي ۽ گاما بينزين هيگزا ڪلورائيڊ (لنڊئين) جي پيٽ ۾ وڌيڪ سلامتي واري آهي. هن دوا ۾ پاڻي ملائڻ کانسواءِ، اها سنئين سڌي خشڪ وارن ۾ ايتري وڌي وڃي ٿي، جيئن اهي ٿر ٿي وڃن (پرون ۽ پنٿين لاءِ استعمال نه ڪجي). 10 منٽ ڇڏي وڌيڪ نه پوءِ گرم پاڻي، صابن يا شيمپوءَ سان وار ڌوئي صاف ڪجن. هڪ هفتي کانپوءِ وري استعمال ڪجي. هر دفعي دوا هڻڻ کانپوءِ ڪپڙا ۽ بستري جون چادرون تبديل ڪري ڇڏجن. ليڪن کان بچڻ لاءِ ڏسو ص. 200.

ڪروٽامين (يورڪس)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

هيءَ دوا عام طور تي ڪريمر يا لوشن جي صورت ۾ ملي ٿي جنهن ۾ 10 سيڪڙو ڪروٽامين ٿئي ٿي.

ڪروٽامين رڳو اسڪئبيز جي علاج لاءِ استعمال ڪئي وڃي ٿي ۽ نه ڪي جوئن لاءِ. وهنجي پوءِ کاڌيءَ کانوڻي پير جي آڱرين تائين هنڌي وڃي ٿي، چمڙيءَ جا وڪڙ، گهنج ۽ وٿين ۾ به هڻڻي پوي ٿي. ضروري سمجهجي ته ساڳيو عمل ٻئي ڏينهن به ورجائي سگهجي ٿو. دوا هڻڻ جي ٻن ڏينهن کانپوءِ وهنجي ڪريمر يا لوشن ڌوئي جسر صاف ڪري ڇڏجي، ساڳئي وقت ڪپڙا ۽ بستري جون چادرون وغيره به مٽائي ڇڏجن.

پوڊو فائيلن

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي ڳار ۾ ملي ٿي جنهن ۾ 10 کان 25 سيڪڙو پوڊو فائيلن ۽ بينزوائن مليل هجي ٿي.

پيٽ جي ڪينئن کان تمام گهڻي عرصي تائين رڳو دوائن رستي بچي نٿو سگهجي. پر ان لاءِ صحت ۽ صفائي جي اصولن تي به ضرور عمل ڪرڻ گهرجي. سڀاڻپ انهن سمجهي وڃي ٿي ته جڏهن گهر ۾ ڪنهن هڪ ڀاتيءَ کي پيٽ ۾ ڪينئن هجن ته سڄي ڪٽنب جو علاج ڪجي.

هيءَ دوا جنسي عضون جي هسن کي سڪائڻ لاءِ استعمال ڪئي وڃي ٿي. جيئن ته چمڙيءَ لاءِ تمام گهڻي ڪرائيندڙ ٿئي ٿي تنهنڪري تمام خبرداريءَ سان رڳو هسن تي هڻڻ گهرجي. هڻڻ کان اڳ هسي جي چوگرد واري چمڙيءَ کي پينٽروليمر جيلي (وئزلين) يا اهڙي ڪنهن سڻي مواد جو مک ڏئي ڇڏجي. پوءِ صرف هسي تي دوا هڻي انکي خشڪ ٿيڻ لاءِ ڇڏي ڏجي. (اٺين خاص طور تي جسر جي انهن حصن لاءِ ضروري ڪجي جتي صحتمند چمڙي هسي سان ڇهندي هجي جهڙوڪ آلت جو کوپو). 4 کان 6 ڪلاڪ رکي پوءِ اهو حصو چڱيءَ طرح ڌوئي ڇڏجي. هڪ هفتي کانپوءِ ساڳيو علاج ورجائي سگهجي ٿو. عام طور تي ڪيترن هفتن تائين علاج ڪرڻ جي ضرورت ٿئي ٿي.

ميبيندازول (ورماڪس) ڪيترن مختلف قسمن جي ڪينئن لاءِ:

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي 100 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

هيءَ دوا ڪيترن مختلف قسمن جي ڪينئن جهڙوڪ: هڪ ورم، وپ ورم، رائونڊ ورم، پن ورم (ٿريڊ ورم) ڪانسوا، اسٽرانگيلاوئڊس لاءِ به موثر ثابت ٿئي ٿي. جڏهن هڪ کان وڌيڪ قسمن جا ڪينئن موجود هجن تڏهن پڻ سٺو اثر ڏيکاري ٿي ته تراءَ ڪينوسس لاءِ به موثر ثابت ٿئي ٿي. جڏهن گهڻا ڪينئن هجن تڏهن دوا، پيٽ ۾ ڪجهه سور يا دست به ڪري وڃي ٿي. هن دوا جا عام طور تي سائيد افيڪٽ / آگرا اثر پيدا نٿا ٿين.

احتياط: جيڪڏهن چمڙيءَ جي سخت جلن ۽ ساڙو ٿي پوي ته اها دوا وري نه هڻجي. جن هسن مان رت وهندي هجي تن تي نه هڻجي. ڳورهاري ۽ ڍڪ ڌارائيندڙ عورتن کي پوڊو فائيلن دوا استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

احتياط: ڳورهاري عورتن ۽ 2 سالن کان ننڍيءَ عمر جي ٻارن کي ميبيندازول نه ڏيڻ گهرجي.

وزن: 100 م گ جون گورين

ٻارن ۽ بالغن کي هن دوا جو ساڳيو وزن ڏيڻ گهرجي

پن ورم لاءِ: روزانو هڪ گوري 3 هفتن تائين ڏيڻ گهرجي.

ٽراءِ ڪلورو ائسيٽڪ ائسڊ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 شفاف پاڻي جي صورت ۾ ملي ٿي.

رائونڊ ورم (ائسڪٽرس)، وپ ورم (ٽراءِ ڪيوسس) هڪ ورم ۽ اسٽرانگيلاوئڊس لاءِ روزانو 1 گوري 2 دفعا (صبح ۽ شام) 3 ڏينهن تائين ڏيڻ (ڪل 6 گوريون) گهرجي.

ٽراءِ ڪيوسس لاءِ: روزانو 2 وزن 10 کان 15 ڏينهن تائين.

جيڪڏهن پوڊو فائيلن نه ملي سگهي ته هسن سسائڻ لاءِ ان بجاءِ ٽراءِ ڪلورو ائسيٽڪ ائسڊ به استعمال ڪري سگهجي ٿي. جيئن ته انهن دوائن سان صحتمند چمڙي به ڳري وڃي ٿي تنهنڪري اهي دوائون ڌيان سان استعمال ڪرڻ گهرجن. ان لاءِ هسي جي چوگرد واري چمڙيءَ کي وئزلين يا اهڙي ڪنهن سڻي مک سان ڍڪي ڇڏجي. وڏي يا ٿلهي هسي جا مردار حصا ڪرڙي لاهي پوءِ ڪنهن ڏند کوٽڻيءَ/ ٿٽ پڪ سان تيزاب ذري هسي تي هڻي، ڪاٺيءَ جي چهنب سان سڄي هسي تي ڦهلائي ڇڏجي. ائين ڪنهن هسي کي ختم ڪرڻ لاءِ ڪيترائي دفعا عام طور تي هر هفتي ڪرڻو پويٿو.

البيندازول (زيٽيل) مختلف قسمن جي ڪينئن لاءِ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي: 200 ۽ 400 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

هيءَ دوا به ميبيندازول جهڙي پر ان کان وڌيڪ مهانگي آهي. هڪ ورم، وپ ورم، اسٽرانگيلاوئڊس، رائونڊ ورم ۽ پن ورم کي ختم ڪري ٿي. سائيد افيڪٽ تمام گهٽ اٿس.

احتياط: هي تيزاب چمڙيءَ کي سخت ساڙي وڃي ٿو. تنهنڪري هٿن ۽ صحتمند چمڙيءَ جو بچاءُ ڪجي. پر جي تيزاب لڳي پوي ته هڪدم هٿ ڌوئي صاف ڪري ڇڏجن.

احتياط: ڳورهاري عورتن ۽ 2 سالن کان گهٽ عمر جي ٻارن کي البيندازول نه ڏيڻ گهرجي.

وزن: البيندازول جون 200 م گ جون گوريون استعمال ڪجن.

تائيندازول: ڪيترن مختلف قسمن جي ڪينئن لاءِ

ٻارن ۽ وڏن کي ساڳيو وزن ڏجي.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

پن ورم، رائونڊ ورم (ائسڪٽرس) وپ ورم (ٽرائڪيوس) ۽ هڪ ورم لاءِ: هڪ ئي وزن 400 م گ (2 گوريون) ڏجن.

عام طور تي: 500 م گ گورين يا 1 م گ 5 م ل مڪسچر ۾ ملي ٿي.

اسٽرانگيلاوئڊس لاءِ: 400 م گ (2 گوريون) روزانو ٻه دفعا 3 ڏينهن تائين ۽ هفتي ڪانپوءِ ساڳيو وزن ورجائڻ گهرجي.

جيئن ته ميبيندازول يا البيندازول جي ڀيٽ ۾ تائيندازول جا وڌيڪ آڱرا اثر پيدا ٿين ٿا تنهنڪري تڏهن استعمال ڪجي جڏهن اهي ٻئي دوائون ملي نه سگهن. يا ان قسم جي ڪينئن لاءِ استعمال ڪرڻ گهرجي جيڪي انڊي ۾ نه هجن.

ٽراءِ ڪينوسس لاءِ: 200 م گ کان 400 م گ روزانو 3 دفعا 14 ڏينهن تائين

پهرازين، رائونڊ ورم (ائسڪٽرس) ۽ پن ورم (ٿريڊ ورم، انتيروبيس) لاءِ

هيءَ دوا هڪ ورم، وپ ورم (ٽراءِ ڪيوس) ڪانسواڊ اسٽرانگيلاوئڊس جهڙن ڪينئن لاءِ استعمال ڪري سگهجي ٿي ته رائونڊ ورم ۽ پن ورم لاءِ به اثراتي ٿئي ٿي، پيپرازين جا آڱرا اثر تمام گهٽ ٿين ٿا. واري جي علاج ۾ مددگار ته ٽراءِ ڪينوسس لاءِ به فائديمند ثابت ٿي سگهي ٿي.

نالو: _____

پيپرازين سٽريٽ، ٽارٽرٽ، هائڊرٽ، انڊيميٽ يا فاسفيٽ جي صورت ۾ ملي ٿي.

عام طور تي:

500 م گ گورين _____ قيمت: _____ مقدار: _____
500 م گ، 5 م ل جي مڪسچر ۾ ملي ٿي _____ قيمت: _____ مقدار: _____

احتياط: تائيندازول جي استعمال سبب ممڪن آهي ته رائونڊ ورم (ائسڪٽرس) نڙيءَ ڏانهن مٿي هلڻ شروع ڪن، جنهن سبب ساهه کڻڻ گهٽجي سگهي ٿو. تنهنڪري جڏهن شڪ هجي ته ٻين قسمن جي ڪينئن ڪانسواڊ رائونڊ ورم به موجود آهن ته سڀ کان آڳر ان جو پيپرازين سان ۽ پوءِ تائيندازول سان علاج ڪجي.

رائونڊ ورم جي علاج لاءِ ٻن ڏينهن تائين هڪ وڏو وزن ڏنو وڃي ٿو. پن ورم جي لاءِ، روزانو هڪ هفتي تائين هلڪا وزن ڏجن ٿا. هن دوا جا ٿورڙا ڪي آڱرا اثر پيدا ٿين ٿا.

وزن: پيرا زين جو رائونڊ ورم (ائسڪٽرس) لاءِ روزانو 75 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان.

آڱرا اثر: تائيندازول عام طور تي سائٽي، بيمار هجڻ جو احساس ڏياري ته ورلي التي به ڪرائي ٿي.

- 500 م گ گوريون يا 500 م گ جو مڪسچر 5 م ل ۾ -

وزن: تائيندازول روزانو 25 م گ في ڪ گ جي حساب سان ڏجي:

روزانو هڪ دفعو ٻن ڏينهن لاءِ

- 500 م گ گوريون يا 1 گرام جو 5 م ل مڪسچر ملي ٿو

بالغ: 3500 م گ (7 گوريون يا 7 ننڍا ڇمچا)

ٻار 8 کان 12 سال: 2500 م گ (5 گوريون يا 5 ننڍا ڇمچا)

ٻار 3 کان 7 سال: 1500 م گ (3 گوريون يا 3 ننڍا ڇمچا)

ٻار 1 کان 3 سال: 1000 م گ (2 گوريون يا 2 ننڍا ڇمچا)

ابهرا 1 سال کان ننڍا: 500 م گ (1 گوري يا 1 ننڍو ڇمچو)

روزانو ٻه دفعا 3 ڏينهن تائين ڏيڻ گهرجي. گورين ڇٻاڙڻ گهرجن.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

وزن: پيپرازين جو پن ورم (انتيروبيس) لاءِ روزانو 40 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان.

روزانو 2 وزن هڪ هفتي لاءِ

بالغ: 1500 م گ (3 گوريون يا 1 1/2 ننڍو ڇمچو)

ٻار 8 کان 12 سال: 1000 م گ (2 گوريون يا 1 ننڍو ڇمچو)

ٻار 3 کان 7 سال: 500 م گ (1 گوري يا 1/2 ننڍو ڇمچو)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 250 م گ (1/2 گوري يا 1/4 ننڍو ڇمچو)

بالغ: 1000 م گ (2 گوريون يا 2 ننڍا ڇمچا)

ٻار 8 کان 12 سال: 750 م گ (1 1/2 گوري يا 1 1/2 ننڍو ڇمچو)

ٻار 3 کان 7 سال: 500 م گ (1 گوري يا 1 ننڍو ڇمچو)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 250 م گ (1/2 گوري يا 1/2 ننڍو ڇمچو)

وزن: نڪلوسامائيد جون 500 م گ گوريون

هڪ گوري چڱي طرح سان چٻاڙي ڳهي ڇڏجي. دوا کائڻ کان اڳهر يا دوا کائڻ کان ٻه ڪلاڪ پوءِ کاڌو نه کائجي. ان کانپوءِ جلاب وٺڻ سان، بيت مان ٽيپ ورم خارج ٿيڻ ۾ سهولت ٿئي ٿي.

بالغ ۽ 8 سالن کان وڌيڪ عمر جا: 2 گرام (4 گوريون)
ٻار 2 کان 8 سال: 1 گرام (2 گوريون)
ٻار 2 سالن کان ننڍا: 500 م گ (1 گوري)

پرازِيڪيوئنٽيل (بلٽري سائيڊ، ڊرانسٽ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 150 م گ ۽ 600 م گ گوريون ۾ ملي ٿي.

پرازِيڪيوئنٽيل پٽيدار ڪينٽن جي ڪيترن قسمن جي علاج لاءِ اثرائتي ثابت ٿئي ٿي پر نڪلوسامائيد کان وڌيڪ مهانگي آهي.

احتياط: گورھاري عورتون ۽ 4 سالن کان ننڍي عمر جي ٻارن کي پرازِيڪيوئنٽيل استعمال نه ڪرڻ گھرجي. ڍڪ ڌارائيندڙ عورتن کي هيءَ دوا استعمال ڪرڻ کانپوءِ 72 ڪلاڪن تائين ٻار کي ٽيچ نه ڏيڻ گھرجي (ان لاءِ ٽيچ ڪڍي ڇڏي).

اگر اثر: پرازِيڪيوئنٽيل ساڻائي، غشي، مٿي جو سور، بڪ مري وڃڻ جهڙا اثر پيدا ڪري ٿي، جڏهن اها پٽيدار ڪينٽن جي علاج لاءِ گھٽ وزن ۾ ڏجي ته اهڙا اگر اثر وري ڪي پيدا ٿين ٿا.

وزن: ڪيترن قسمن جا پٽيدار ڪينٽن جن ۾ بيف ٽيپ ورم (Beef Tape worm) ۽ پورڪ ٽيپ ورم (Pork Tape worm) به اچي وڃن ٿا تن لاءِ: (10 کان 20 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان):

- 600 م گ جون گوريون استعمال ڪجن.

رڳو هڪ دفعو ڏجي.

بالغ: 600 م گ (1 گوري)
ٻار 8 کان 12 سال: 300 م گ (1/4 گوري)
ٻار 4 کان 7 سال: 150 م گ (1/2 گوري)

ڊوارف ٽيپ ورم (*H. nana*) جي علاج لاءِ هن دوا جو هڪ وڏو وزن ڏيڻو پوي ٿو.

دوا جو وزن رڳو هڪ دفعو ڏجي ٿو.

بالغ: 1500 م گ (2 1/2 گوريون)
ٻار 8 کان 12 سال: 600 کان 1200 م گ (1 کان 2 گوريون)
ٻار 4 کان 7 سال: 300 کان 600 م گ (1/2 کان 1 گوري)

ڪوئيٽا ڪرائين (مپيڪرائين- آٽابرائين) ٽيپ ورم جي علاج لاءِ ڏسو
ص. 370.

پائرنٽيل: (ائٽي منٽ، ڪوٻرائٽرل، هيلميڪس، پن - ايڪس)

نالو: _____

پاموئيٽ يا امبوٽنٽ جي نالي سان ملي ٿي.

عام طور تي:

250 م گ گوريون يا _____ قيمت: _____ مقدار: _____
250 م گ 5 م ل جي مڪسچر ۾ ملي ٿي. _____ قيمت: _____ مقدار: _____

پن ورم، هڪ ورم ۽ رائونڊ ورم (ائسڪئرس) لاءِ موثر پر مهانگي دوا آهي، پائرنٽيل وري الٽي، غشي يا مٿي جو سور پيدا ڪري ٿي.

وزن: 10 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان

- 250 م گ جون گوريون.

هڪ ورم ۽ رائونڊ ورم لاءِ هڪ دفعو ڏجي. جڏهن ته پن ورم لاءِ 2 هفتن کانپوءِ ٻيو وزن ڏجي.

تراءِ ڪينوسس لاءِ، روزانو 1 دفعو 5 ڏينهن تائين ڏجي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 750 م گ (3 گوريون)
ٻار 10 کان 14 سال: 500 م گ (2 گوريون)
ٻار 6 کان 9 سال: 250 م گ (1 گوري)
ٻار 2 کان 5 سال: 125 م گ (1/2 گوري)
ٻار 1 سال کان ننڍا: 62 م گ (1/4 گوري)

پٽيدار ڪينٽن / ٽيپ ورم لاءِ

پٽيدار ڪينٽن جا ڪيترائي قسم ٿين ٿا. نڪلوسامائيد ڪيترن قسمن جي پٽيدار ڪينٽن لاءِ بهترين ۽ ان کانپوءِ پرازِيڪيوئنٽيل بهتر دوا آهي.

نڪلو سامائيد (يوميسان) پٽيدار ڪينٽن لاءِ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 500 م گ چٻاڙجندڙ گوريون جي صورت ۾ ملي ٿي.

نڪلوسامائيد، آئڊن جي ڪيترن قسمن جي ٽيپ ورم لاءِ بهترين دوا آهي. جڏهن ته آئڊن کان ٻاهر موجود ٽيپ ورم جي سست (cysts) لاءِ اثرائتي ثابت نٿي ٿئي.

شستو سوميائيسيس - Schistosomiasis

(بلد فلوكس، بلهارزيا)

ميٽري فونٽ، ميٽري فونٽ (بلارسل)

ميٽري فونٽ گهڻي سستي دوا آهي جيڪا شستو سوميائيسيس جي ان قسم (ش. هيمنٽويير) لاءِ ڏني سگهجي ٿي، جنهن سبب پيشاب ۾ رت اچي ٿي. ڳورهارين عورتن کي هيءَ دوا استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

- 100 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

وزن: شستو سوميائيسيس لاءِ (ميٽري فونٽ 7.5 کان 10 م گ في ڪلو گرام جي حساب سان ڏجي):

- 100 م گ گوريون.

3 وزن 2 هفتن جي وٽي سان ڏجن.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 400 کان 600 م گ (4 کان 6 گوريون)

ٻار 6 کان 12 سال: 300 م گ (3 گوريون)

ٻار 3 کان 5 سال: 100 م گ (1 گوري)

آڪسامني ڪوئين (وئسل، مئسل)

نالو: _____

عام طور تي: 250 م گ ڪئپسول. قيمت _____ مقدار _____

250 م گ 5 م ل شربت قيمت _____ مقدار _____

آڪسامني ڪوئين، پيشاب ۾ رت آڻيندڙ شستو سوميائيسيس لاءِ استعمال ٿئي ٿي ۽ اهو قسم (ش. مئسنونائي) ڏکڻ ۽ وچ آمريڪا ۾ ٿئي ٿو. (آفريڪا ۾ ٿيندڙ ش. مئسنونائي لاءِ ٿوري بجاءِ وڏو وزن ڏيڻو پوي ٿو، ان لاءِ ڪنهن مقامي ماهر سان صلاح ڪجي). هيءَ دوا ماني ڪاڻڻ کانپوءِ استعمال ڪرڻ بهتر سمجهي وڃي ٿي.

احتياط: ڳورهارين عورتن کي آڪسامني ڪوئين نه وٺڻ گهرجي. جو غشي، ننڊا ڪڙاڻپ ۽ ورلي جهڻڪا به پيدا ڪري سگهي ٿي. مرگهيءَ جي مريضن کي تڏهن وٺڻ گهرجي جڏهن هو مرگهيءَ جي دوا به استعمال ڪندڙ هجن.

وزن: بالغ: روزانو 15 م گ في ڪلوگرام

ٻار: روزانو ٻه دفعا 10 م گ/ في ڪلوگرام

- 250 م گ ڪئپسول

رڳو هڪ ڏينهن ڏيڻ گهرجي.

بالغ: 750 کان 1000 م گ (3 کان 4 ڪئپسول جو هڪ ئي وزن.

ٻارن لاءِ: هيٺيون وزن هڪ ڏينهن ۾ ٻه دفعا ڏيڻ گهرجي:

ٻار 8 کان 12 سال: 250 م گ (1 ڪئپسول)

ٻار 4 کان 7 سال: 125 م گ (1/2 ڪئپسول)

ٻار 1 کان 3 سال: 63 م گ (1/4 ڪئپسول)

دنيا جي مختلف حصن ۾، ڪيترن قسمن جا شستو سوميائيسيس ٿين ٿا، جن لاءِ مختلف قسمن جي علاج ڏيڻ جي ضرورت پوي ٿي. جڏهن ته پرازيڪيوئٽيل دوا سڀني قسمن جي شستو سوميائيسيس لاءِ اثرائتي ثابت ٿئي ٿي. ميٽريفونٽ ۽ آڪسام نيڪوئين رڳو ڪن قسمن جي شستو سوميائيسيس لاءِ اثرائتي ٿئي ٿي. دوائون ڪنهن تجربيڪار هيلٿ ورڪر جي صلاح سان ڏيڻ گهرجن.

پرازيڪيوئٽيل (بلٽريسايد، ڊرونسٽ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 150 يا 600 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

احتياط: ڳورهارين عورت کي پرازيڪيوئٽيل استعمال نه ڪرڻ گهرجي. ڍڪ ڏيندڙ عورتن کي هن دوا جي استعمال دوران ۽ دوا جي استعمال کان 72 ڪلاڪن کانپوءِ ٻارڙي کي ٽچ نه ڏيڻ گهرجي (ٽچ ڪڍي ڦٽي ڪري ڇڏجي). 4 سالن کان گهٽ عمر جي ٻارڙن کي به پرازيڪيوئٽيل نه ڏيڻ گهرجي.

اگر اثر: پرازيڪيوئٽيل اڪثر مٿي جو سور، غشي پيدا ڪري ۽ بڪ ماري ڇڏي ٿي. جيڪڏهن اهڙا اثر پيدا ٿين ته دوا ڪاڻڻ بند ڪري ڇڏجي. اگر اثر گهٽائڻ لاءِ بهتر ٿئي ٿو ته پرازيڪيوئٽيل پيٽ پري ماني ڪاڻڻ کانپوءِ استعمال ڪجي.

وزن: شستو سوميائيسيس لاءِ پرازيڪيوئٽيل جا 40 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان استعمال ڪرڻ گهرجي: 600 م گ جون گوريون استعمال ڪجن.

جڏهن شستوسوميائيسيس (*S. hematobium*) سبب پيشاب ۾ رت ايندي هجي تڏهن دوا جو رڳو هڪڙو وزن ڏجي:

بالغ: 2400 کان 3000 م گ (4 کان 5 گوريون)

ٻار 8 کان 12 سال: 1200 کان 1800 م گ (2 يا 3 گوريون)

ٻار 4 کان 7 سال: 600 م گ (1 گوري)

هن دوا جي هڪڙي ئي وزن سان شستو سوميائيسيس جي قسم ش. مئسنونائي (*S. mansoni*) جو به علاج ڪري سگهجي ٿو، جنهن سبب پيشاب ۾ رت اچي ٿي ۽ اهو قسم اوڀر، وچ آفريڪا ۽ ڏکڻ آمريڪا ۾ ٿئي ٿو. جڏهن ته اڀرندي ايشيا ۾، شستو سوميائيسيس سبب پيشاب ايندڙ رت ش. جئپونيڪم (*S. japonicum*) لاءِ هڪ وڏو وزن ڏنو وڃي ٿو (60 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان):

هڪ ڏينهن ۾ ڏجي:

بالغ: 3600 کان 4200 م گ (6 کان 7 گوريون)

ٻار 8 کان 12 سال: 1800 کان 2400 م گ (3 يا 4 گوريون)

ٻار 4 کان 7 سال: 900 م گ (1 1/2 گوري)

(هن دوا جا پيشاب ٿيندڙ اگر اثر گهٽائڻ لاءِ، دوا جو وڏو وزن، تن نئين وزن ۾ هڪ ئي ڏينهن وٺي سگهجي ٿو).

1 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان روزانو 3 دفعا، 13 وڌيڪ ڏينهن لاءِ استعمال ڪجي (مثال طور: جنهن فرد جو وزن 60 ڪ گ آهي اهو پهرئين ڏينهن 30 م گ جو رڳو هڪ وزن؛ 60 م گ جا ٻه وزن (30 م گ جو هر هڪ وزن) ٻئي ڏينهن تي ۽ 60 م گ جا 3 وزن روزانو 14 ڏينهن لاءِ وٺندو). دوا ماني ڪاٺ ڪاٺيو ڪاٺ گهرجي.

ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين سخت قسم جي ائلرڙي پيدا ڪري سگهي ٿي، جنهنڪي هيلٿ ورڪر ڪنهن حد تائين ائنتي هسٽامين يا ڪارٽيڪو اسٽيروائڊ ڏئي گهٽائي سگهي ٿو.

اگرا اثر: ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين وري مٿي جو سور، ساٿائي، ڪمزوري، بڪ ختم، ٻيٽ جي خرابي، ڪنگهه، ڇاتيءَ جو سور، مشڪن يا سندن جو سور، بخار ۽ چمڙيءَ تي ڳاڙها نشان پيدا ڪري سگهي ٿي.

سورامن (نيفورائيد، باير 205، ائنٽريپول، جرمنن)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

هيءَ دوا، ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين جي ٻيٽ ۾ بالغ ڪينئن کي مارڻ ۾ وڌيڪ طاقتور آهي، تنهنڪري ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين جي علاج کانپوءِ تڏهن استعمال ڪرڻ گهرجي جڏهن رد عمل جهڙوڪر ختم ٿي چڪا هجن. سورامن وري، بڪين کي زهر ڪري ڇڏي ٿي. جيڪڏهن پيرن جي سوج يا پيشاب جون ڪي هاجيڪار نشانين پيدا ٿين ته هيءَ دوا استعمال ڪرڻ بند ڪري ڇڏجي. بڪين جي تڪليف ۾ مبتلا فردن کي هيءَ دوا نه وٺڻ گهرجي.

سورامن هميشه رڳ رستي ۽ ڪنهن تجربڪار هيلٿ ورڪر جي نظرداريءَ هيٺ ڏيڻ گهرجي. وڏن لاءِ سورامن جو 1 گرام، 10 م ل ڊسٽل واٽر ۾ ملائي، هفتي ۾ هڪ دفعو، 5 کان 7 هفتن تائين هڻڻ گهرجي. شروعات ۾، دوا جو آزمائشي هلڪو وزن 200 م گ ڏئي ڏسجي. ائلرڙي ٿئي ته، ائنتي هسٽامين دوائن رستي ختم ڪجي.

اڪين لاءِ

اڪين جي ائنتي بايوٽڪ ملر
(جڏهن اڪيون اٿي پون)

اڪين جون ڪارائتيون ملمون: آڪسي ٽيٽرا سائيڪلن يا ڪلور ٽيٽرا سائيڪلن.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

رور بلائينڊيس

آنڪوسرڪيائيسس (Onchocerciasis)

رور بلائينڊيس (River Blindness) جي علاج جي بهترين دوا، آٽور ميڪٽن آهي. هيءَ نئين دوا، ڪينئن جي بچڻ کي آهستي آهستي ماري ٿي ۽ بين علاجن جيان خطرناڪ اثر به پيدا نٿي ڪري. جيڪڏهن آٽور ميڪٽن نه ملي سگهي ته پوءِ ڪو تجربڪار هيلٿ ورڪر اڳڀر ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين ۽ پوءِ سورامن به ڏئي سگهي ٿو.

آٽور ميڪٽن (ميڪٽي زان)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 6 م گ گورين جي صورت ۾ ملي ٿي.

دوا جي صحيح وزن ڏيڻ لاءِ ممڪن ٿي سگهي ته اهڙي فرد جو وزن ڪري پوءِ ڪيس هڪڙو وزن ڏجي. جڏهن ته ٻئي وزن ڏيڻ جي 6 مهينن کان 1 سال پوءِ ضرورت محسوس ٿئي ٿي.

احتياط: جنهن ٻار جو وزن 15 ڪلوگرامن کان گهٽ (يا جيڪي 5 سالن کان ننڍي، عمر جا هجن)، ڳورهارو ۽ ڍڪ ڌارائيندڙ عورتن، گردن ٽوڙ يا اهڙي ڪنهن ٻيءَ سنگين بيماريءَ ۾ مبتلا فردن کي هيءَ دوا نه ڏيڻ گهرجي.

وزن: رڳو هڪ دفعو ڏجي

بالغ: گهڻا وزن دار 64 ڪلوگرامن کان مٿي: 2 گوريون (12 م گ).
عام رواجي بالغ 45 کان 63 ڪلوگرام: 1 1/2 گوري (9 م گ).
بالغ هلڪي وزن وارا ۽ نوجوان (26 کان 44 ڪ گ): 1 گوري (6 م گ).
ٻار (15 کان 25 ڪ گ): 1/2 گوري (3 م گ).

ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين (هيٽرازان، بئوسائيد)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 50 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

ڊاءِ ايتائيل ڪارباٽرڙين، ڪينئن جي بچڻ کي ماري ٿي ۽ نه ڪي بالغ ڪينئن کي. هيءَ دوا ڪنهن تجربڪار هيلٿ ورڪر جي صلاح سان استعمال ڪرڻ گهرجي.

اڪين کي شديد نقصان پهچڻ کان بچڻ لاءِ ضروري آهي ته، دوا ڏيڻ جي شروعات هلڪي وزن سان هيٺئين طرح سان ڪجي:

پهرئين ڏينهن: 1/2 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان رڳو 1 دفعو
ٻئي ڏينهن: 1/2 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان 2 دفعا
ٽئين ڏينهن: 1 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان 3 دفعا

انسپرين هڪ تمام ڪارائتي ۽ سستي سور ماريندڙ دوا آهي. سور گهٽائڻ، بخار لاهڻ ۽ سوزش گهٽائڻ ۾ مددگار ثابت ٿئي ٿي ته ڪنهن حد تائين ڪنگهه گهٽائيندڙ ۽ خارس ختم ڪندڙ به آهي.

اهڙيون ڪيتريون مختلف دوائون جيڪي عام سور، سنڌن جي سور ۽ ليس زڪام لاءِ ملن ٿيون، تن ۾ انسپرين ٿئي ٿي. اهي انسپرين جي پيٽ ۾ نه رڳو وڌيڪ مهانگيون ته گهڻيون اثرائتيون به ثابت ٿيون ٿين.

خطرا ۽ احتياط:

1. معدي جي سور يا بدهاضمي جي صورت ۾ انسپرين استعمال نه ڪجي. جيئن ته انسپرين هڪ تيزاب آهي، تنهنڪري انجي استعمال سان رهندو اهڙي تڪليف بدتر ٿي سگهي ٿي، ساڳئي سبب، جن فردن کي معدي جي السر هجي تنکي به انسپرين بنهه استعمال نه ڪرڻ گهرجي.

2. ڪن فردن ۾ معدي جو سور يا اڱاري پيدا ڪري ٿي جن کان بچڻ لاءِ انسپرين کير، ٿورڙي مٺي، سوڍا يا جهجهي پاڻي يا کاڌي سان گڏ استعمال ڪرڻ گهرجي.

3. سوکھڙي جي شڪار فرد کي انسپرين جي 1 گوريءَ کان وڌيڪ تيسٽائين نه ڏجي جيستائين هو چڱيءَ طرح سان پيشاب ڪرڻ شروع نه ڪري.

4. 12 سالن کان ننڍي عمر ۽ خاص طور تي ابھمن (انهن لاءِ انسپرينو فوٽين سلامتيءَ واري ٿئي ٿي) کي يا دم جي مريض کي انسپرين نه ڏيڻ گهرجي (ان سبب ڪين دم جو دورو پئجي سگهي ٿو).

5. انسپرين ٻارن جي پهچ کان پري رکجي. انسپرين جو وڏو مقدار سنڌن لاءِ زهر ثابت ٿي سگهي ٿو.

6. ڳورھاري عورتن کي نه ڏجي

وزن سور ۽ بخار لاءِ:

– 300 م گ جون گوريون (5 گرين)

هر 4 – 6 ڪلاڪ کانپوءِ (يا روزانو 4 کان 6 دفعا)، جڏهن ته، ٻارن کي روزانو 4 دفعا کان وڌيڪ نه ڏيڻ گهرجي.

بالغ: 1 يا 2 گوريون (300 کان 600 م گ)

ٻار 8 کان 12 سال: 1 گوري (300 م گ)

ٻار 3 کان 7 سال: 1/2 گوري (150 م گ)

ٻار 1 کان 2 سال: 1/4 گوري (75 م گ)

(ماھواريءَ جي سخت سور، سنڌن جي سخت سوچ يا بخار جي حالت ۾ ٻيڻو وزن ڏئي سگھجي ٿو. يا روزانو 100 م گ في ڪلوگرام جي حساب سان. جيڪڏهن ڪن وڃڻ لڳن ته وزن گهٽائي ڇڏجي).

جڏهن بئڪٽيريا جي انفڪشن ۽ ڪڪرن (Trachoma) سبب اکيون ڳاڙهيون ٿي ويون هجن تڏهن اکين جون اهي ملامون استعمال ڪري سگھجن ٿيون. ڪڪرن جي مڪمل علاج لاءِ ٽيٽرا سائيڪلن (ص 356) يا ارٿرو مائيسن (ص 355) دوائون به ڪاڻڻ گهرجي.

فائدي ٿيڻ لاءِ ضروري ٿئي ٿو ته ملام چير اندر وڌي وڃي، نه ڪي اک ۾ ٻاهر. روزانو 3 يا 4 دفعا وجهڻ گهرجي.

ڪنهن نئين ڄاول ٻار کي، ڄمڻ کانپوءِ پرميل ۽ ڪلئمايڊيا جي بيماريءَ کان بچاءُ لاءِ 1% ٽيٽرا سائيڪلن يا 0.5% کان 1% ارٿرو مائيسن ملام وجهڻ گهرجي. (نون ڄاول ٻارڙن ۽ انهن جي علاج جي طريقن لاءِ (ڏسو ص. 221). جيڪڏهن ائنتي بايوٽڪ ملامن نه ملي سگهن ته هڪ ڦڙو 2.5% پرويڊن آيوڊين يا هڪ ڦڙو 1% سلور نائٽريٽ ڳار جو هر اک ۾ وجهي سگھجي ٿو. سلور نائٽريٽ (يا اهڙيون ٻيون اکين جو 'سلور' دوائون) پرميل، نائينائپ کي ته روڪين ٿيون پر ڪلئمايڊيا سبب پيدا ٿيندڙ نائينائپ روڪي نٿيون سگھن.

احتياط: گهڻو عرصو رکيل سلور نائٽريٽ جا ڦڙا، گهاتا ٿي ويا هجن ته اهي ٻار جي اکين ۾ نه وجهڻ گهرجي نه ته، ٻار جي اکين کي ساڙي ڇڏيندا.

سور لاءِ: سور ماريندڙ دوائون (Analgesics)

نوٽ: سور ماريندڙ دوائن جا ڪيترائي قسم ٿين جن مان ڪيترا خطرناڪ (خاص طور تي جن ۾ ڊاءِ پرون ٿئي ٿي) ٿين ٿا. تنهنڪري رڳو اهي استعمال ڪجن جن لاءِ پڪ هجي ته اهي نسبتاً سلامتي وارا آهن، جهڙوڪ: انسپرين، ايسيتامينوفين (پراسيتامول) يا آئيبو پروفين (ص. 380). سور ماريندڙ طاقتور دوائن لاءِ ڏسو ڪوڊين (ص. 384).

انسپرين (انسيتائيل سئليسٽڪ ائسڊ)

عام طور تي هيٺئين صورتن ۾ ملي ٿي:

300 م گ (5 گرين) گوريون قيمت _____ مقدار _____

75 م گ (1 1/4 گرين) گوريون ٻارن لاءِ

(يا ٻارن جي انسپرين) قيمت _____ مقدار _____

- 75 م گ 'بارن جي ائسپرين' جون گوريون.

بارن کي روزانو 4 دفعا ڏجي:

پارڙا 8 کان 12 سال: 4 گوريون (300 م گ)

پارڙا 3 کان 7 سال: 2 کان 3 گوريون (150 کان 225 م گ)

پارڙا 1 کان 2 سال: 1 گوري (75 م گ)

هڪ سال کان ننڍي عمر جي ٻارڙن کي ائسپرين نه ڏيڻ گهرجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي.

بالغ ۽ ٻار 12 سالن جا ۽ وڏا: 200 م گ (هڪ گوري)

ٻار 12 سالن کان ننڍا: نه ڏيڻ گهرجي.

جيڪڏهن هڪ گوريءَ سان سور يا بخار گهٽ نه ٿي سگهي ته 2 گوريون ڏئي سگهن ٿيون. 24 ڪلاڪن ۾ 6 گورين کان وڌيڪ استعمال نه ڪجن.

ارگوتامائين - ڪئفين مليل (ڪيفرگات) - اڌ مٿي جي سور لاءِ.

نالو: _____ قيمت: _____ لاءِ

عام طور تي: ارگوتامائين 1 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

وزن: ارگوتامائين - ڪيفين مليل اڌ مٿي جي سور لاءِ:

بالغ: اڌ مٿي جي پهرين نشاني ظاهر ٿيڻ سان 2 گوريون کائجن، پوءِ هر اڌ ڪلاڪ بعد هڪ گوري تيستائين کائبي رهجي جيستائين سور لهي نٿو لهي. جڏهن ته جملي 6 گورين کان مٿي نه واپرائجن.

احتياط: هن دوا جو گهڻو استعمال نه ڪرڻ گهرجي. حامله هجڻ جي حالت ۾ نه واپرائجي.

ڪوڊين: شديد سور جي حالت ۾ ڏسو ص. 384.

سور گهٽائڻ لاءِ (Analgesics)

زخم بند ڪرڻ لاءِ:

سن ڪندڙ دوائون (Anesthetics)

ليڊوڪئين (لگنوڪئين، زائلوڪئين)

2 سيڪڙو (ايبينفيرين سان گڏ يا نجي)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي، ائمپيول يا بوتل ۾ انجڪشن هٿڻ لاءِ ملي ٿي.

ڪنهن به زخم سبب کان اڳهر ليڊوڪئين زخم جي ڪنارن کي هٿڻ سان اهڙو هنڌ سڻ ٿي وڃي ٿو، جنهن سبب زخم سبب دوران، سور جو احساس نٿو ٿئي.

چمڙيءَ ۾ ۽ انجي هيٺان 1 (سينٽي ميٽر) جي وٿيءَ سان انجڪشن رستي هٿڻ گهرجي. ٻنهي هنڌن تي دوا اماڻڻ کان اڳهر انجڪشن جو پلنجر چڪي ڏسجي (ڏسو ص. 73). دوا آهستي هٿجي. چمڙي جي هر 2 م لاءِ اٽڪل، 1 م ل دوا استعمال ڪجي. (هڪ ئي وقت 20 ملي لٽرن کان وڌيڪ استعمال نه ڪجي). زخم صاف هجڻ جي حالت ۾، زخم جي پاسن تي به دوا هڻي سگهجي ٿي. پر جيڪڏهن زخم ۾ مٽي وغيره هجي ته زخم جي چوگرد چمڙيءَ ۾ (صاف ڪرڻ کانپوءِ) هٿجي. زخم ڌيان سان صاف ڪرڻ کانپوءِ بند ڪري ڇڏجي.

انسيتامينوفين (پئراسيتامول) سور ۽ بخار لاءِ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 500 م گ گورين ۽ شربت ۾ به ملي ٿي.

ننڍن ٻارن لاءِ ائسپرين جي پيٽ ۾، انسيتامينوفين (پئراسيتامول) وڌيڪ سلامتيءَ واري آهي. جيئن ته معدي جي سوزش پيدا نٿي ڪري تنهنڪري ائسپرين بجاءِ معدي جي السر وارن فردن کي به ڏئي سگهجي ٿي. ڳورهاريون عورتن به استعمال ڪري سگهن ٿيون.

وزن: انسيتامينوفين جو سور ۽ بخار لاءِ:

- 500 م گ گوريون.

روزانو 4 دفعا وات رستي استعمال ڪرائجي.

هر وزن هيٺين ريت ڏجي:

بالغ: 500 م گ کان 1 گرام (1 کان 2 گوريون)

پارڙا 8 کان 12 سال: 500 م گ (1 گوري)

پارڙا 3 کان 7 سال: 250 م گ (1/2 گوري)

پارڙا 1 کان 2 سال: 125 م گ (1/4 گوري)

ابهه 1 سال کان ننڍا: 62 م گ (1/8 گوري)

آئبو پروفين

نالو: _____ قيمت: _____ لاءِ

مشڪن جي سوچ ۽ سور، سندن جي سور، ماهواريءَ جي سور، مٿي جي سور کانوٺي بخار گهٽائڻ لاءِ ڏني وڃي ٿي. ائسپرين کان وڌيڪ مهانگي آهي.

احتياط: جن فردن کي ائسپرين ائلرجي ڪري ٿي تنکي آئبو پروفين استعمال نه ڪرڻ گهرجي. حامله عورتن کي به نه کائڻ گهرجي.

وزن: سور ۽ بخار لاءِ

- 200 م گ گوريون.

هر 4 - 6 ڪلاڪن کانپوءِ آئبو پروفين ڪارائڻ گهرجي.

آئبو پروفين هميشه کاڌي يا پاڻيءَ جي وڏي گلاس سان وٺڻ گهرجي.

تيزابي بدهاضي، اڱاري / چار اوڱرائي ۽ معدني جي السراء

اليومينر هائڊرو آڪسائيڊ يا مئگنيسيم هائڊرو آڪسائيڊ (ملڪ آف مگنيسيا)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 500 کان 750 مرگ گورين يا 300 کان 500 مرگ م ل شربت ۾ به ملي ٿي.

ورلي، ٻئي دوائون گڏيل حالت ۾ يا مئگنيسيم ٽراء سليڪيٽ سان گڏ ملن ٿيون. جڏهن ساڻن سمڙي کون به گڏائي وڃي ٿي تڏهن باڊي تي ضابطو رکي ٿي.

هن قسم جون دوائون ورلي، تيزابي بدهاضي يا اڱاري لاء يا معدني جي السراء جي علاج طور باقاعدي استعمال ڪيون وڃن ٿيون. هن قسم جون دوائون کاڌي کائڻ کان هڪ ڪلاڪ پوء ۽ سمهڻ وقت کائڻ گهرجن. جنهن لاء 2 يا 3 گوريون چٻاڙي ڇڏجن. معدني جي شديد السراء جي حالت ۾ هر ڪلاڪ کانپوء 3 کان 6 گوريون (يا هڪ ننڍو ڇمچو) وٺڻ گهرجي.

احتياط: جيڪڏهن تيزا سائيڪلن به کاڌي وڃي ٿي ته هي دوائون استعمال نه ڪرڻ گهرجن جو منجهن مئگنيسيم هجڻ سبب ورلي، دست ته اليمونيم واريون وري قبضي ڪن ٿيون.

سوڊيم باء ڪاربونيٽ (باء ڪاربونيٽ آف سوڊا، بئڪنگ سوڊا)

سفيد پاڻوڊر جي صورت ۾ ملي ٿي. قيمت: _____ مقدار: _____

اڱاري ختم ڪرڻ لاء تمام محدود استعمال ڪرڻ گهرجي. يعني تڏهن جڏهن ورلي پيٽ خراب يا تيزابي بدهاضو ٿي پوي. پراڻي بدهاضي يا معدني (پيپٽڪ) جي السراء جي حالت ۾ استعمال نه ڪرڻ گهرجي. جيتوڻيڪ شروعات ۾ فائدو ڏئي ٿي پر پوء معدني جو وڌيڪ تيزاب پيدا ڪري حالت گهڻي خراب ڪري ڇڏي ٿي. اڳئين رات جي پيٽل شراب سبب نشي جو خمار / مٿو ڳرو (Hangover) ٿيو هجي ته مني سوڊا، اهڙي اثر کي ختم ڪرڻ لاء ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي. ان مقصد لاء (نه ڪي تيزابي بدهاضي لاء) ايسٽيٽامينوفين يا ائسپيرين سان گڏ وٺي سگهجي ٿي. الڪا سيلسر، سوڊيم باء ڪاربونيٽ ۽ ائسپيرين جي گاڏڙ دوا آهي. عارضي تيزابيت ختم ڪندڙ طور سوڊيم باء ڪاربونيٽ جو اڌ ننڍو ڇمچو پاڻيء ۾ ملائي پي ڇڏجي، پر عام استعمال نه ڪجي.

ڏند صاف ڪرڻ لاء: مني سوڊا يا مني سوڊا ۽ لوڻ ملائي توت پيسٽ بڻاء استعمال ڪرڻ سان ڏند صاف ٿي وڃن ٿا. (ڏسو ص. 230)

احتياط: جنڪي دل جون ڪي ٽڪليفون يا هٿن ۽ پيرن جي سوج هجي تنڪي سوڊيم باء ڪاربونيٽ / مني سوڊا يا جن شين ۾ گهڻو لوڻ (سوڊيم) پيل هجي استعمال نه ڪرڻ گهرجن.

گهڻن زخمن کي سبب لاء لڊوڪئين ابي نيفرين سان گڏ استعمال ڪجي. ابي نيفرين سبب اهو حصو گهڻو وقت سن رهي ۽ رت هير تي ضابطو رهي ٿو. دل جي تڪليف جي حالت ۾ استعمال نه ڪجي.

جڏهن ته ويم سبب ٿيل ڌر، هٿن ۽ پيرن جي آڱرين، آلت، نڪ ۽ ڪنن جي زخمن لاء ابي نيفرين کانسواء رڳو لڊوڪئين استعمال ڪجي. اهو ان لاء ضروري آهي جو ابي نيفرين جي استعمال سبب اهڙن حصن ڏانهن رت جي وهڪ بند ٿي وڃي ٿي، جنهن سبب گهڻو نقصان ٿي سگهي ٿو.

لڊوڪئين جو ابي نيفرين سان گڏ ٻيو استعمال تڏهن ڪرڻ گهرجي جڏهن شديد نڪ هير ٿيندي هجي. اهڙيء حالت ۾ ڪپهه تي ٿورڙي دوا هڻي نڪ ۾ وجهي نڪ بند ڪري ڇڏجي. ابي نيفرين سبب نسون ڪوئجي بند ٿي وڃڻ سبب نڪ هير بند ٿي ويندي.

پيٽ جا وٽ / وڪڙ / مروڙ:

مروڙ ختم ڪندڙ دوائون (Antispasmodics)

بيلابونا (فينوبار بيٽال سان گڏ يا نج)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 8 مرگ گورين ۾ ملي ٿي.

مروڙ ختم ڪندڙ، ڪيترن قسمن جون دوائون ملن ٿيون. جن ۾ گهڻي ڀاڱي بيلابونا يا ان جهڙي ڪا دوا هجي ٿي (ائٿرو پاٿين، هايوسائمين) ۽ عام طور تي فينوباربيٽال (فينوباربيٽون). هي دوائون عام استعمال نه ڪرڻ گهرجن. پر ورلي، معدني يا پيٽ جي سور ۽ وٽن لاء ڪتب آڻجن. مثالي جي انفڪشن سبب پوندڙ سور يا پتي جي سوزش کي به مانو ڪن ٿيون. ورلي، السراء جي علاج لاء به ڪارائتيون ثابت ٿين ٿيون.

وزن: آندي جي مروڙ لاء:

- 8 مرگ بيلابونا جون گوريون

بالغ: 1 گوري روزانو 3 کان 6 ڏينهن تائين

ٻار 8 کان 12 سال: 1 گوري روزانو 2 کان 3 دفعا

ٻار 5 کان 7 سال: 1/2 گوري روزانو 2 کان 3 دفعا

5 سالن کان ننڍي عمر جي ٻارن کي هيء دوا نه ڏيڻ گهرجي.

احتياط: هي دوائون گهڻي مقدار ۾ استعمال ڪجن ته زهريليون ثابت ٿين ٿيون. ٻارن جي پهچ کان پري رکجن.

ڪاري پاڻيء (Glaucoma) جي شڪار فردن کي اهڙي ڪا به دوا استعمال نه ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ بيلابونا يا ائٿروپاٿين هجي.

سوڪهڙي لاءِ سوڪهڙو ماريندڙ پاڻيون ۽ 'نمڪول' (ORS)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 350 ۽ 850 گورين ۾ ملي ٿي:

دال يا عام رواجي کنڊ مان سوڪهڙو ختم ڪندڙ پاڻيون ٺاهڻ لاءِ
ڏسو ص. 152

ڪئلشر ڪاربونيٽ، سوڊيم باءِ ڪاربونيٽ جي ڀيٽ ۾ وڌيڪ آهستي اثر ڏيکاري ٿي. ورلي تي پوندڙ تيزابي بدهاضي يا آڱاريءَ لاءِ تمام گهڻي فائديمند ٿئي ٿي. جڏهن ته، السر جي علاج لاءِ ۽ نه ئي ڊگهي عرصي تائين استعمال ڪجي. جڏهن به تيزابي بدهاضي يا آڱاريءَ جون نشانبيون پيدا ٿين ته 850 يا 350 م گ جي هڪ گوري چٻاڙي ڇڏجي. ضرورت محسوس ڪجي ته ٻيو وزن 2 ڪلاڪن کانپوءِ وٺجي.

رٿنيٽيڊين (زئٽڪ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 150 يا 300 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

دنيا جي ڪيترن ملڪن ۾ سوڪهڙي (Dehydration) ختم ڪندڙ پاڻيون ٺاهڻ لاءِ عام رواجي کنڊ (گلوڪوس) ۽ لوڻ جون پڙيون، دوائن جي دڪانن يا هيلٿ سينٽرن تان ملن ٿيون. جيتوڻيڪ اهڙي پاڻيون ٺاهڻ لاءِ پڙيون سوليون ٿين ٿيون جڏهن ته گهر ۾ رڳو / اناج مان ٺهندڙ پاڻيون جنهن جو ذڪر ص. 152 تي ڪيو ويو آهي، دستن گهٽائڻ ۾ ايتري ئي ڪارائتي ثابت ٿي سگهي ٿي يا ان کان به بهتر. ان کانسواءِ جڏهن گهر ۾ کنڊ ۽ ٿورو لوڻ ملائي اهڙي پاڻيون ٺاهي وڃي ته اها به سٺو اثر ڏيکاري ٿي. تنهنڪري بهتر سمجهيو وڃي ٿو ته اهڙي پاڻيون گهر ۾ ٺاهي پئسو بچائي ان مان سٺو ڪاڌو کائجي. ساڳئي وقت اها ڳالهه به ذهن نشين ڪجي ته دستن ۾ ورتل ٻار کي ڍڪ به ضرور پياربو رهجي ۽ پوءِ اهڙو بيمار ٻار جيئن ئي ڪاڌي کائڻ جي طلب ڪري ته اهو به کيس ڏيڻ شروع ڪجي. سوڪهڙي ختم ڪندڙ پاڻيون سان گڏ جڏهن ڪاڌو به ڏنو وڃي ته ان سان نه رڳو سوڪهڙو اثرائتي طرح سان ختم ٿي وڃي ٿو ته بيمار وڌيڪ ڪمزور ٿيڻ کان به بچي وڃي ٿو.

رٿنيٽيڊين سور گهٽائي ۽ السر ڇٽائڻ ۾ مدد ڪري ٿي. رٿنيٽيڊين 2 انٽي بايوٽڪن، ايماسي سولين يا ٽيٽرا سائيڪلن ۽ ميٽرونيڊازول سان گڏ وٺجي. جڏهن ته، السر جي علاج ۽ بچاءَ لاءِ انهن صلاحتن تي به ضرور عمل ڪجي جن جو ذڪر ص. 128 ۽ 129 تي ڪيو ويو آهي.

وزن: رٿنيٽيڊين السر جي علاج لاءِ:

روزانو 150 م گ به دفعا يا 300 م گ رات جي مانيءَ وقت، 1 هفتي تائين.

خبردار: دنيا جي ڪيترن ملڪن ۾ او آر ايس / نمڪول جون مختلف قسمن جون پڙيون ملن ٿيون. جن جي صحيح تيارِي لاءِ پاڻيءَ جو مختلف مقدار ملائڻو پوي ٿو. تنهنڪري او آر ايس ٺاهڻ وقت اهو ضرور ڏسو ته ان لاءِ پاڻيءَ جي ڪيتري مقدار ملائڻ جي گهرج آهي. گهڻو گهٽ پاڻي ملائڻ خطرناڪ ثابت ٿي سگهي ٿو.

احتياط: جيڪڏهن توهان دستن واري ٻار کي اسپتال يا هيلٿ سينٽر وٺي وڃڻ چاهيو ٿا ته، گهر ڇڏڻ کان اڳهر کيس جهجهيون پاڻيون پياريو. ممڪن ٿي سگهي ته گهر ۾ تيار ڪيل او آر ايس ڏيوس. اهڙي ڪجهه پاڻيون (ممڪن نه هجي ته پوءِ صاف پاڻي) پاڻ سان گڏ به کڻي سگهو ته کڻو، جيئن رستي تي يا جيستائين ڊاڪٽر توهان کي تپاسڻ لاءِ سڏي تيستائين پياريندا رهوس. ٻار کي هر ايتري پاڻيون پياريندا رهو جيتري هو پي سگهندو هجي. ٻار کي ڪندو هجي ته کيس هر منت کانپوءِ ڍڪ ڍڪ ڪري پياريو. ائين ڪرڻ سان ڪجهه پاڻيون سندس جسم اندر رهندي ۽ الٽي گهٽائڻ ۾ به مددگار ثابت ٿي سگهندي.

قبضي لاءِ

قبض ڪشا (Laxatives)

وزن: ايسامر سالت جو:

هلڪي قبض ڪشا طور ايسامر سالت (لوڻ) جو هيٺ ڏسيل مقدار، پاڻيءَ جي هڪ گلاس ۾ ملائي پي ڇڏجي (بهتر خالي پيٽ پيئڻ آهي):

بالغ: 2 ننڍا ڇمچا

ٻار 6 کان 12 سال: $\frac{1}{2}$ کان 1 ڇمچو

ٻار 2 کان 6 سال: $\frac{1}{4}$ کان $\frac{1}{2}$ ننڍو ڇمچو.

2 سالن کان ننڍي عمر جي ٻارن کي نه ڏيڻ گهرجي.

خارس ختم ڪرڻ لاءِ: ايسامر لوڻ جا 8 ننڍا ڇمچا هڪ لٽر پاڻيءَ ۾ ملائي خارس واري ڇمڙيءَ تي ٽڏين پٽين جيان رکجن.

منرل آئل (معدني تيل) - قبض ڪشا طور

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

هيءَ ورلي، اهي فرد استعمال ڪن ٿا جنکي موڪا هجن ٿا ۽ ڪرفٽي سخت ۽ تڪليف سان اچي ٿي. جڏهن ته اصل ۾ هي تيل، ڪرفٽي کي نرم نٿو ڪري پر ان لاءِ هڪ مک جيان ڪم ڪري ٿو. جڏهن ته ان جي پيٽ ۾ جن کاڌن ۾ جهجهو تانڊورو / ڦوڳ ٿئي ٿو جهڙوڪ: اڻ ڇڻيل اتو ۽ لاهوري گجر اهي قبضي ختم ڪرڻ لاءِ بهتر ثابت ٿين ٿا.

وزن: قبض ڪشا طور

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏيءَ عمر جا ٻار: رات جي ماني کائڻ کان گهٽ ۾ گهٽ هڪ ڪلاڪ پوءِ 1 کان 3 وڏا ڇمچا پيئڻ گهرجن. ماني سان گڏ استعمال نه ڪجي، نه ته تيل کاڌي جون ڪي وٽامن ضايع ڪري ڇڏيندو.

احتياط: 12 سالن کان ننڍيءَ عمر جي ٻار، ڳورهاراري عورت، ڊڪ ڌارائيندڙ، ڪٽ تان اٿي نه سگهندڙ يا جيڪي گهڻي نه سگهن تنکي نه ڏيڻ گهرجي.

گلسرين سپوز ٽريز / شافه (ڊڪولٽڪس)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

گوليءَ جي شڪل جهڙيون هي گوريون مقعد ۾ ڏئي ڇڏيون آهن. اهي آڏن کي متحرڪ ڪري ڪرفٽي کي ٻاهر ڌڪي خارج ڪرائين ٿيون.

وزن: گلسرين شافه / وٽ جو

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏيءَ عمر جا ٻار: هڪ عدد شافه مقعد ۾ ڪجهه مٿي ڌڪي 15 کان 30 منٽن تائين ڇڏي ڏجي (بهتر آهي ته ڏئي سمهي پئجي). جيترو وقت مقعد ۾ وڌيڪ رهندي اوترو سٺو اثر ڏيکاريندي.

صفحي 15 تي قبض توڙي دوائن ۽ جلابن جي صحيح ۽ غلط استعمال بابت ٻڌايو ويو آهي. قبض ڪشا دوائن جو تمام گهڻو استعمال ڪيو وڃي ٿو. جڏهن ته اهي رڳو ورلي، سخت ڪرفٽيءَ کي نرم ڪرڻ لاءِ استعمال ڪرڻ گهرجن ته جيئن ان جي نيڪال دوران تڪليف محسوس (قبضي) ٿي نه سگهي. ڪنهن به اهڙي فرد کي جيڪڏهن دست يا پيٽ جو سور يا سوکڙي جو شڪار هجي ڪڏهن به قبض ڪشا دوائن نه ڏجن. 2 سالن کان ننڍي عمر جي ٻار کي به قبض ڪشا دوائن نه ڏيڻ گهرجن.

عام طور تي ڪرفٽيءَ کي نرم ڪندڙ، اهي کاڌا بهترين آهن جن ۾ تانڊورو يا ڦوڳ جامر ٿئي ٿو جهڙوڪ: لاهوري گجر، جهجهي پاڻيءَ پيئڻ (روزانو گهٽ ۾ گهٽ 8 گلاس) ۽ گهڻي ميوو کائڻ سان به قبضي ختم ٿي وڃي ٿي.

ملڪ آف مئگنيشيا (مئگنيشيم هائڊرو آڪسائيڊ)

قبض ڪشا ۽ اڱاري ختم ڪندڙ.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: کير جهڙي پاڻي ۾ ملي ٿي.

استعمال کان اڳ شيشيءَ کي چڱيءَ طرح سان لوڏي ملائجي. دوا سان گڏ ڪجهه پاڻي به پيئجي.

وزن: ملڪ آف مئگنيشيا

اڱاري ختم ڪرڻ لاءِ:

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏيءَ عمر جا: 1 کان 3 ننڍا ڇمچا روزانو 3 يا 4 دفعا ٻار 1 کان 12 سال: $\frac{1}{2}$ ننڍي ڇمچي کان 1 ننڍو ڇمچو روزانو 3 کان 4 دفعا

هلڪي قبضي توڙي لاءِ سمهڻ وقت هڪ وزن ڪارائي ڇڏجي:

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏيءَ عمر جا: 2 کان 4 وڏا ڇمچا

ٻار 6 کان 11 سال: 1 کان 2 وڏا ڇمچا

ٻار 2 کان 5 سال: $\frac{1}{3}$ کان 1 وڏو ڇمچو

2 سالن کان ننڍيءَ عمر جي ٻارن کي نه ڏيڻ گهرجي.

ايسامر سالت (مئگنيشيم سلفيٽ)

قبض ڪشا طور ۽ خارس لاءِ

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: سفيد پاڻوڊر يا قلمن جي صورت ۾ ملي ٿو.

ڪنگهه لاءِ

ڪائون پيڪٽن مليل (ڪائوپيڪٽنٽ)

ڪنگهه، جسمر جي صفائيءَ جو هڪ اهڙو طريقو آهي جنهن رستي ڦڙن ڏانهن ويندڙ هوا نليون صاف ٿينديون رهن ۽ جيوڙن ۽ لعاب کي انهن نلين رستي ڦڙن ۾ وڃڻ کان روڪين ٿيون. ڇاڪاڻ ته، ڪنگهه به جسمر جي بچاءَ جو هڪ عمل آهي. دوائون، جيڪي ڪنگهه بند ڪن يا گهٽائي ڇڏين ٿيون اهي ورلي، فائدي پهچائڻ بچاءَ وڌيڪ نقصان پهچائين ٿيون. تنهنڪري اهڙيون ڪنگهه گهٽائيندڙ (يا ڪنگهه بند ڪرائيندڙ) (suppressants) دوائون رڳو تڏهن استعمال ڪرڻ گهرجن جڏهن سڪيءَ ڪنگهه سبب اهڙو فرد نه سمهي سگهندو هجي. ڪي دوائون ڪنگهائيندڙ / بلغم نيڪاليندڙ (expectorant) سڏجن. اهي ڪنگهائي بلغم خارج ڪرائڻ ۾ مددگار ٿين ٿيون.

حقيقت ۾ ٻنهي قسمن جي شربت ڪنگهه گهٽائيندڙ ۽ بلغم خارجيندڙ جو گهرج کان وڌيڪ استعمال ڪيو وڃي ٿو. ڪنگهه جا ڪيترا عام شربت مڙيوڻي يا ڪو به فائدو نٿا ڏين جنهن سبب اهي استعمال ڪرڻ پئسي جو زيان ڪرڻ آهي.

ڪنگهه جي سڀ کان سٺي ۽ ضروري دوا پاڻي آهي. جڏهن جام پاڻي پيئو وڃي ۽ پاڻيءَ جي بخارن ۾ ساهه کنيو وڃي ته بلغم پترو ۽ ڪنگهه گهٽائڻ ۾، ڪنگهه جي ڪيترين دوائن کان وڌيڪ ڪارائتو ثابت ٿئي ٿو، ڏسو ص. 168. گهر ۾ ڪنگهه جي شربت ٺاهڻ لاءِ ڏسو ص. 169.

ڪنگهه گهٽائيندڙ دوائون: ڪوڊين

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: ڪنگهه جي شربت يا پاڻي ۾ ملي ٿي. 30 يا 60 مرگ گوريون ۾ ائسپرين يا ائسيتامينوفين مليل يا انهن کانسواءِ به ملن ٿيون.

ڪوڊين سور گهٽائڻ لاءِ هڪ طاقتور ۽ اثرائتي ڪنگهه گهٽائيندڙ دوا آهي، پر جيئن ته استعمال ڪرڻ سان هن جي عادت پئجي وڃي ٿي (نشيدار آهي) ان سبب ڏکي ملي سگهي ٿي. عام طور تي ڪنگهه جي شربت يا گورين جي شڪل ۾ ملي ٿي. وزن لاءِ، دوا سان گڏ ڏنل هدايتن تي عمل ڪجي. سور گهٽائڻ جي پيٽ ۾، ڪنگهه لاءِ گهٽ وزن ۾ واپرائڻي پوي ٿي. وڏن کي ڪنگهه هجي ته عام طور تي ڪوڊين جا 7 کان 15 مرگ ڏيڻ ڪافي ٿين ٿا. ٻارن کي سندن عمر يا وزن آهر گهٽ ڏيڻ گهرجي (ڏسو ص 62). سخت سور هجڻ جي حالت ۾ بالغ ڪوڊين جا 30 کان 60 مرگ هر 4 ڪلاڪن کانپوءِ وٺي سگهن ٿا.

احتياط: ڪوڊين جيئن ته نشيدار ۽ عادت وجهندڙ (narcotic) دوا آهي، تنهنڪري رڳو چند ڏينهن لاءِ استعمال ڪرڻ گهرجي.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: ڪير جهڙي مڪسچر ۾ ملي ٿي.

هن دوا جي استعمال ڪرڻ سان، پترا دست گهٽا (گهٽ پاڻي) ٿي گهٽ ٿڪيل ڏيندڙ ٿي پون ٿا. هن دوا جي استعمال سان نه ته دستن جو علاج ٿئي ٿو ۽ نه ئي سوکھڙو ختم يا بهتر ٿئي ٿو. هن دوا جو دستن جي علاج طور استعمال ڪرڻ ضروري نٿو ٿئي، ان سبب هن دوا جو عام استعمال ڪرڻ معنيٰ پئسو ضايع ڪرڻ آهي. شديد بيمار فردن ۽ ننڍن ٻارن کي هيءَ دوا نه ڏيڻ گهرجي. هتي دوا جي ذڪر ڪرڻ جو رڳو مقصد توهان کي انجي استعمال کان خبردار ڪرڻ آهي. انڊس جي واٽرس ۾ ميتلا فردن لاءِ ڏسو ڪاٽري موڪسازول (ص. 358).

وزن: رڳو هلڪن دستن لاءِ ڪائون سان گڏ پيڪٽن ڏيڻ گهرجي.

علاج لاءِ هن دوا جو معياري مڪسچر يعني ڪائوپيڪٽ ٺهڻ استعمال ڪرڻ گهرجي.

هر پيري دست ويهڻ کانپوءِ دوا جو هڪ وزن ڏيڻ گهرجي يا روزانو 4 کان 5 دفعا.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 2 کان 8 وڏا چمچا
ٻار 6 کان 12 سال: 1 کان 2 وڏا چمچا
ٻار 6 سالن کان ننڍا: نه ڏيڻ گهرجي

بند نڪ لاءِ

بند نڪ ڪولڻ لاءِ عام طور تي اهو ئي بهتر سمجهيو وڃي ٿو ته پاڻيءَ ۾ لوڻ ملائي، اهو سڪجي جيئن صفحي 164 تي بيان ڪيو ويو آهي. ورلي، نڪ ڪوليندڙ ڦڙا به هيٺئين ريت استعمال ڪري سگهجن ٿا.

نڪ جا ڦڙا جن ۾ ايفيدرين يا فينائيل ايفرين (نيوفرين) ٿئي. نيو سائيفرين

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

هي ڦڙا، بند يا وهندڙ نڪ جي حالت ۾ خاص طور تي اهڙو فرد استعمال ڪري سگهي ٿو جنهن کي اندرئين ڪن جو انفڪشن ٿي پيو هجي (يا گهڻو ٿيندو هجي).

وزن: نڪ ڪوليندڙ ڦڙا

جيئن صفحي 164 تي ٻڌايو ويو آهي، هر ناس ۾ 1 کان 2 ڦڙا وجهجن. ائين روزانو 4 دفعا ڪجي، 3 ڏينهن کان وڌيڪ استعمال نه ڪجن ۽ نه ئي ڦڙن وجهڻ جي عادت وجهجي.

در يا سهڪي جون دوائون

در لاءِ اسٽيروئڊ دوا جيڪا ڦڦڙن تائين، ساهه جي نليءَ جي سوزش گهٽائي ۽ در جي دورن کان بچائي ٿي.

وزن: بيڪلوميٿاسون انهيٽلر جو

ٻارن ۽ بالغن لاءِ: 50 ايمر سي جي انهيٽلر جون 2 کان 4 ڦوڪون 2 دفعا روزانو. جيڪڏهن توهان 50 ايمر سي جي انهيٽلر جا روزانو ٻه دفعا، 4 کان وڌيڪ ڦوڪون هڻندو ته اها به سستي پوندي ۽ سنو اثر ڪندي، بنسبت 250 ايمر سي جي انهيٽلر جي 1 کان 2 ڦوڪون هڻڻ جي.

بهرتر سمجهيو وڃي ٿو ته اڳر ساليوٽامول استعمال ڪجي ۽ پوءِ بيڪلوميٿاسون. ڇاڪاڻ ته، ساليوٽامول ساهه نليون کولي ڇڏي ٿي، جنهن سبب منجهن بيڪلوميٿاسون سني طرح سان جذب ٿي سگهندي.

بيڪلوميٿاسون در جو علاج ناهي پر جي روزانو استعمال ڪجي ته در جي حملن کان بچائي ٿي. 3 کان 7 ڏينهن جي استعمال کانپوءِ توهان فرق/ بهتري محسوس ڪري سگهندو.

جيڪڏهن پيٽ سان آهيو ته در تي ضابطو رکڻ ۽ علاج ڪرڻ بهتر ٿئي ٿو، بجاءِ انجي ته در جا حملا ٿيندا رهن. بيڪلوميٿاسون ٽيڇ ڌارائڻ دوران استعمال ڪري سگهجي ٿي پر انجو گهٽ ۾ گهٽ استعمال ڪجي.

جيڪڏهن وات پڇي يا ڪنڊنڊا جو انفڪشن ٿي پيو هجي (ڏسو ص. 232) ته نياسٽن يا ميڪونوزول (ڏسو ص 373) سان علاج ڪجي. هميشه اسپئسر (spacer) استعمال ڪجي ۽ هر پيري استعمال کانپوءِ گڙيون ڪري ڇڏجن.

انهيٽلر سان گڏ اسپئسر استعمال ڪجي. جيڪڏهن انهيٽلر سان اسپئسر استعمال نه ڪيو ته دوا جو گهڻو مقدار چپ ۽ تڙيءَ مان ٻاهر نڪري ويندو ۽ ڦڦڙن تائين پهچي نه سگهندو جتي وڌ ۾ وڌ دوا جو رسڻ ضروري آهي. اسپئسر رستي ڊگهي ساهه کڻڻ سان وڌيڪ دوا توهانجي ڦڦڙن تائين پهچي سگهندي جيڪڏهن انهيٽلر سان گڏ اسپئسر ملي نه سگهي ته اهڙو هينئين بن طريقن سان پنهنجو ناهي سگهجي ٿو:

1. پلاسٽڪ جي ٻن سنهن ڪپن کي موڪرن پاسن سان تيب رستي ڳنڍي ڇڏيو. انهيٽلر لاءِ ڪپ ۾ هڪ هڪ سو راخ ته ٻئي ۾ پنهنجي وات لاءِ موڪرو ڳڙو ناهيو.

2. پلاسٽڪ جي سوڍا بوتل جي تري ۾ پنهنجي وات جيترو موڪرو ڳڙو ناهيو. انهيٽلر، بوتل جي ٻئي ڇيڙي ۾ وجهو.

اڀينيفرين (اڌرينٿلائين، اڌرينٿلن)

نالو: قيمت: مقدار:

عام طور تي: 1 م گ واري 1 م ل جي ائمپيول ۾ ملي ٿي.

اڀينيفرين رڳو هينئين حالتن ۾ استعمال ڪرڻ گهرجي:

1. در جو سخت حملو جڏهن ساهه کڻڻ ۾ تڪليف ٿيندي هجي.

2. ائلر جي جو سخت ردعمل يا ائلر جيءَ سبب پيدا ٿيل سڪتو جيڪو پينسلين انجڪشن، ٽيٽنيس ائني ٽاڪسن يا ڪنهن ٻيءَ ائني ٽاڪسن (گهوڙي جي سيرم مان ٺهيل) سبب پيدا ٿيو هجي ان لاءِ ڏسو ص. 70.

در (Asthma)، جي بچاءَ ۽ صحيح علاج لاءِ ڏسو ص 167. در جي تڪليف ۾ مبتلا فردن کي در جون دوائون گهر ۾ رکڻ گهرجن. در جي پهرين نشاني ڪرڻي (Wheeze) يا چاتيءَ بند ٿيڻ، شروع ٿيڻ سان ئي هيءَ دوا وٺڻ گهرجن.

ساليوٽامول (البيوٽيرال)

نالو: قيمت: مقدار:

عام طور تي: ساهه رستي کڻڻ لاءِ 'ريسڪيو' انهيٽلر ('rescue' inhaler) ۾ ملي ٿي.

(هر ڦوڪ ڀرڻ سان 100 ايمر سي جي) (mcg) دوا ساهه ۾ وڃي ٿي، 2 م گ، 5 ملي لٽر شربت ۾ ملي ٿي.

در جي دورن کان فرحت حاصل ڪرڻ ۽ بچاءَ لاءِ

وزن: ساليوٽامول انهيٽلر جو

هلڪي سهڪي جي حالت ۾، 1 کان 2 پيرا، هر 4 - 6 ڪلاڪن کانپوءِ ٽيسٽائين ڦوڪ ڀري رهجي جيستائين سهڪو ختم ٿي نه وڃي. سهڪو گهڻو / شديد ٿي وڃي ته وڌيڪ استعمال ڪجي.

ڪسرت ڪندڙ در وارن فردن کي اڌ ڪلاڪ اڳ استعمال ڪرڻ گهرجي ۽ 15 - 30 کانپوءِ 2 ڦوڪون ڀرجن.

هنگامي حالت ۾، هر 20 منٽن کانپوءِ 2 کان 4 دفعا ڦوڪ ڀرجي.

وزن: وات رستي پاڻيئي ساليوٽامول: 2 م گ 5 م ل ۾ ملي ٿي.

بالغ: 10 م ل روزانو 3 دفعا

ٻارا 12 کان 15 سال: 5 م ل روزانو 3 دفعا

ابهري: 2.5 م ل روزانو 3 دفعا

جيڪڏهن ساليوٽامول تمام گهڻي استعمال ڪبي ته جسم ان جو هيراک ٿي ويندو، جنهن سبب گهڻي استعمال ڪرڻي پوندي ته سنو اثر به نه ڪندي. پراڻي در جي حالت ۾ ڪنٽرولر انهيٽلر (بيڪلو ميٿاسون) باقاعديءَ سان استعمال ڪرڻ ضروري ٿئي ٿي ته ساليو - ٽامول گهٽ استعمال ڪجي.

گورهار ي هجڻ جي حالت ۾، در جي دورن کان بچڻ لاءِ ان تي ضابطو ۽ انجو علاج ڪرڻ ضروري ٿئي ٿو. ڍڪ ڌارائڻ دوران ساليوٽامول استعمال ڪري سگهجي ٿي پر گهٽ ۾ گهٽ.

ساليوٽامول ڏڪڻي، پريشاني، غشي، دل جو دھڪو تيز ۽ مٿي جو سور پيدا ڪري سگهي ٿي. جڏهن ته پاڻيئي قسم پيٽ جو سور ۽ الٽي ڪرائي سگهي ٿو.

جيڪڏهن توهان کي در ۽ دل جون تڪليفون آهن ته ڪا به اهڙي 'بيٽا بلاڪر' دوا جهڙوڪ: ائني نولول، ميتوپرولول، پروپرانولول يا اولول (Olo) نالي سان ختم ٿيندڙ ڪا به دل جي دوا، ڊاڪٽر جي مرضيءَ کان سواءِ استعمال نه ڪريو.

بيڪلوميٿاسون

نالو: قيمت: مقدار:

عام طور تي: ساهه کڻڻ لاءِ 'ڪنٽرولر' انهيٽلر ۾ ملي ٿي. (50 يا 250

ايمر سي جي هر ڦوڪ لاءِ)

کلور فیني رامائين گهٽ مهانگي ۽ گهٽ گهڙ پيدا ڪندڙ آهي. جنهنڪري، ورتلي بهتر سمجهيو ويندو آهي ته خارس گهٽائڻ لاءِ ڏينهن جي وقت استعمال ڪئي وڃي. رات جي وقت ۾ پروميٽازين جو استعمال ان سبب ڪارائتو ٿئي ٿو ته نه رڳو خارس گهٽائي پر نند به ڪرائي ٿي.

ليس زڪار لاءِ استعمال نه ڪرڻ گهرجن. عام طور تي ضرورت کان وڌيڪ استعمال ڪيو وڃن ٿيون. اهي گهڻيون استعمال نه ڪرڻ گهرجن.

در لاءِ ائنتي هسٽامائين دوائون استعمال نه ڪرڻ گهرجن، ڇاڪاڻ ته، اهي بلغم کي گهٽو ڪري ۽ ساهه کڻڻ ڏکيو بڻائي ڇڏين ٿيون.

اهڙي رڳو هڪڙي ائنتي هسٽامائين، پروميٽازين بهترين سمجهي وڃي ٿي جنهن جي رڪن جي عام طور تي ضرورت محسوس ٿئي ٿي. جيئن ته اها هر وقت دستياب نٿي ٿي سگهي ان ڪري هتي ٻين ائنتي هسٽامائين دوائن جا وزن به ٻڌايا ويا آهن.

هڪ عام اصول مطابق، ائنتي هسٽامائين دوائون ڪاٺي بهتر سمجهيون وڃن ٿيون. انجڪشن رڳو ان حالت ۾، جڏهن شديد الٽي بند ڪرائڻي هجي يا ڪا ائنتي ٽاڪسن (ٽيٽنس ۽ نانگ جي چڪ وغيره) ڏيڻ کان اڳهر جڏهن، ان سبب ائلرجي جي سڪتي پيدا ٿيڻ جو خطرو هجي تڏهن ڏجي. ٻارن لاءِ عام طور تي اهو ئي بهتر سمجهيو وڃي ٿو ته کين معقد رستي ڏئي ڇڏجي.

پروميٽازين (فنرگان)

نالو:

عام طور تي: 12.5 م گ گورين ۾ ملي ٿي. قيمت _____ مقدار _____
 انجڪشن 25 م گ، 1 م ل جا امپيول. قيمت _____ مقدار _____
 12.5، 25 ۽ 50 م گ جا شافه. قيمت _____ مقدار _____

احتياط: ڳورهارين عورتن کي پروميٽازين انتهائي مجبوريءَ جي حالت ۾ استعمال ڪرڻ گهرجي.

وزن: روزانو 1 م گ في ڪ گ جي حساب سان
 12.5 م گ جون گوريون.

روزانو 2 دفعا ڪارائجن

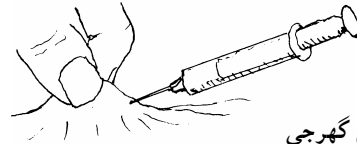
هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 25 کان 50 م گ (2 کان 4 گوريون)
 ٻار 7 کان 12 سال: 12.5 کان 25 م گ (1 کان 2 گوريون)
 ٻار 2 کان 6 سال: 6 کان 12 م گ (1/2 کان 1 گوري)
 ٻار 1 سال: 4 م گ (1/3 گوري)
 ابهر 1 سال کان ننڍا: 3 م گ (1/4 گوري)

وزن: در لاءِ اپينيفرين جو

1- م گ جو ائمپيول 1 م ل پاڻيٺ ۾ انجڪشن لاءِ.

انجڪشن هڻڻ کان اڳهر نبض ڳڻي ڏسجي ۽ پوءِ چمڙي هينيان انجڪشن هڻجي (ڏسو ص، 167):

بالغ: 1/3 م ل
 ٻار 7 کان 12 سال: 1/5 م ل
 ٻار 1 کان 6 سال: 1/10 م ل
 ٻار هڪ سال کان ننڍا: نه ڏيڻ گهرجي
 ضرورت محسوس ڪجي ته هر 1/2 ڪلاڪ کانپوءِ 3 دفعا تائين وزن ورجائي سگهجي ٿو.

وزن: ائلرجيءَ جي سڪتيءَ لاءِ:

1- م گ جو ائمپيول 1 م ل پاڻيٺ ۾.

انجڪشن مشڪ ۾ هڻڻ گهرجي:

بالغ: 1/2 م ل
 ٻار 7 کان 12 سال: 1/3 م ل
 ٻار 1 کان 6 سال: 1/4 م ل
 ٻار هڪ سال کان ننڍا: نه ڏيڻ گهرجي.

جيڪڏهن ضرورت محسوس ڪجي ته، اڌ ڪلاڪ کانپوءِ ٻيو وزن ۽ وري اڌ ڪلاڪ کانپوءِ دوا جو ٽيون وزن به ڏئي سگهجي ٿو. 3 کان وڌيڪ وزن نه ڏيڻ گهرجن. جيڪڏهن پهرين انجڪشن کانپوءِ نبض هڪ منٽ ۾ 30 دفعا کان تيز ٿي وڃي ته ٻيو وزن نه ڏيڻ گهرجي.

اپينيفرين جي استعمال ۾ احتياط ڪجي، ڏسيل وزن کان وڌيڪ

نه ڏجي.

ائلرجي جي ردعملن ۽ الٽيءَ لاءِ:

ائنتي هسٽامين (Antihistamines) دوائون

ائنتي هسٽامين دوائون، جسمر تي مختلف طريقن سان اثر ڪن ٿيون:

1. اهي، ائلرجيءَ جي ردعمل پيدا ٿيڻ کان بچائين يا انهن کي گهٽائين ٿيون جهڙوڪ: خارس ڪندڙ ڳاڙها داغ يا چمڙيءَ جون ڳوڙهيون، ڊٻڙ، ڪاهي تب (hay fever) ۽ ائلرجيءَ سبب ٿيندڙ سڪتو.
2. سفر سبب پيدا ٿيندڙ ڦيرڦير، يا الٽيءَ کي ضابطي ۾ رکن يا ان کان بچائين ٿيون.
3. عام طور تي گهڙ پيدا ڪن يا ننڊاڪڙو ڪري ڇڏين ٿيون، تنهنڪري جڏهن ائنتي هسٽامين دوائون استعمال ڪجن تڏهن ڏکين / خطرناڪ ڪمن ڪرڻ کان پرهيز ڪجي، مشينون نه هلائجن ۽ شراب / پنگ نه پيئجي يا نشو پتو نه ڪجي.

پروميٽازين (فنرگان) ۽ ڊاءِ فين هئڊرامائين (بينادرل) طاقتور ائنتي هسٽامين آهن. تمام گهڻو گهڙ يا ننڊاڪڙا پيدا ڪن ٿيون. ڊاءِ مين هائبرينيت (ڊراما مائين) به ڊائفين هئڊرامائين جهڙي آهي ۽ سفر جي ڦيرڦير لاءِ گهڻي استعمال ڪئي وڃي ٿي. جڏهن ته، سفر بجاءِ باقي سببن ڪري ٿيندڙ الٽيءَ لاءِ پروميٽازين سٺو ڪم ڪري ٿي.

- انجيكشن مشڪ ۾، 25 مرگ 1 مر ل.

- مشڪ ۾ انجيكشن هٿن لاءِ 50 مرگ هر مر ل ۾.

رڳو هڪ دفعو انجيكشن هٿجي، ضرورت محسوس ڪجي ته بي
2 کان 6 ڪلاڪن دوران هٿجي.

ڊائفين هائڊرا مائين صرف ائلر جي سڪتي لاءِ رڳو هڪ دفعو
هٿجي. جيڪڏهن ضرورت محسوس ڪجي ته 2 - 6 ڪلاڪن کانپوءِ
وري هٿجي.

انجيكشن جو 1 وزن هيٺئين ريت ڏجي.

بالغ: 25 کان 50 مرگ (1/2 کان 1 مر ل)
ٻار: 10 کان 25 مرگ قد بت آهر 1/5 کان 1/2 مر ل
ابهمر: 5 مرگ (1/10 مر ل)

بالغ: 25 کان 50 مرگ (1 کان 2 مر ل)
ٻار 7 کان 12 سال: 12.5 کان 25 مرگ (1/2 کان 1 مر ل)
ٻار 7 سالن کان ننڍا: 6 کان 12 مرگ (1/4 کان 1/2 مر ل)
ابهمر 1 سال کان ننڍا: 2.5 مرگ (0.1 مر ل)

ڪلورفينيرا مائين

- مقعد رستي 25 مرگ جا شافه استعمال ڪرڻ.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

مقعد ۾ گهڻي مٿي ڏئي ڇڏجي ۽ ضرورت محسوس ڪجي ته 4 -
6 ڪلاڪن کانپوءِ وري ڏئي ڇڏجي.

عام طور تي: 4 مرگ گورين (مختلف سائيزن جي گورين ۽ شربت ۾
پڻ) ۾ ملي ٿي.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

وزن: روزانو ڪلورفينيرا مائين جو 1 وزن 3 يا 4 دفعا وٺڻ گهرجي

بالغ ۽ 12 سالن کان مٿي عمر جا ٻار: 25 مرگ (1 شافه)
ٻار 7 کان 12 سال: 12.5 مرگ (1/2 شافه)
ٻار 2 کان 6 سال: 6 مرگ (1/4 شافه)

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 4 مرگ (1 گوري)
ٻار 12 سالن کان ننڍا: 2 مرگ (1/2 گوري)
ابهمر: 1 مرگ (1/4 گوري)

ڊائفين هائڊرا مائين (بينادرل)

نالو: _____

عام طور تي:

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

25 مرگ ۽ 50 مرگ ڪئپسولن ۾ ملي ٿي. قيمت: _____ مقدار _____

عام طور تي: 50 مرگ گورين، 12.5 مرگ شربت ته مقعد ۾ رکڻ لاءِ
شافه جي صورت ۾ به ملي ٿي.

10 مرگ يا 50 مرگ هر مر ل ۾ انجيكشن لاءِ ائمپيول

قيمت: _____ مقدار _____

عام طور تي سفر جي ڦيريءَ لاءِ جڏهن ته بين ائنتي هسٽامين جيان
ائلر جي ۽ ننڊ ڪرائيندڙ طور به استعمال ڪري سگهجي ٿي.

احتياط: نون ڄاول ٻارن ۽ ڍڪ ڏيندڙ عورتن کي ڊائفين هائڊرا مائين
نه ڏيڻ گهرجي. حمل دوران انتهائي لاچار ۽ وارين حالتن کانسواءِ نه
ڏجي.

وزن: ڊائمين هائڊرينٽ

وزن: روزانو 5 مرگ في ڪ گ جي حساب سان

روزانو 4 دفعا کائجي.

- 25 مرگ جا ڪئپسول

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي.

روزانو 3 يا 4 دفعا ڏجن:

بالغ: 50 کان 100 مرگ (1 کان 2 گوربون)
ٻار 7 کان 12 سال: 25 کان 50 مرگ (1/2 کان 1 گوري)
ٻار 2 کان 6 سال: 12 کان 25 مرگ (1/4 کان 1/2 گوري)
ٻار 2 سالن کان ننڍا: 6 کان 12 مرگ (1/8 کان 1/4 گوري)

بالغ: 25 کان 50 مرگ (1 کان 2 ڪئپسول)
ٻار 8 کان 12 سال: 25 مرگ (1 ڪئپسول)
ٻار 2 کان 7 سال: 12.5 مرگ (1/2 ڪئپسول)
ابهمر: 6 مرگ (1/4 ڪئپسول)

کانسواء به رکي سگهجن ٿيون. جڏهن ته ٻين قسمن جون ٿڌيون رکشيون پون ٿيون.

هيٺ ڪجهه اهڙا نالا ڏجن ٿا، جيڪي دنيا جي مختلف حصن ۾ ائنتي وينر وڪرو ڪن ٿا. ڪيترن ملڪن ۾ ائنتي وينر سرڪار وٽان دستياب ٿئي ٿي.

انڊيا: پاليونلنٽ ائنتي وينر (مختلف قسمن جي نانگن جي زهر لاءِ) هافڪنس انسٽيٽيوٽ بمبئي تيار ڪري ٿو.

ٽائيلينڊ: مختلف نانگن جون مخصوص ائنتي وينمون، ٿاڻي ريڊ ڪراس پاسچر سوسائٽي بئنڪاڪ تيار ڪري ٿو.

عام طور تي سرڪاري مهيا ڪري ٿي. ڪن علائقن ۾ صرف (eclipse) captivity به ملي سگهي ٿي.

عام طور تي نانگ جي ترياق / ائنتي وينر جي ڪٽ سان گڏ انجي استعمال ڪرڻ جون هدايتون به شامل ٿين ٿيون. اهي اڳواٽ ئي پڙهي سمجهي ڇڏجن. جيترو نانگ وڏو يا فرد ننڍو هوندو اوتري ائنتي وينر جي وڌيڪ مقدار ڏيڻ جي ضرورت پوندي. عام طور تي 2 يا 2 کان وڌيڪ وائلن جي ضرورت پوي ٿي. وڏو ۽ وڏو فائدي لاءِ جيترو جلد ممڪن ٿي سگهي ڪڪڙڻ کان هڪدم پوءِ ائنتي وينر هٿجي.

ائلر جي سڪتي کان بچاءَ جا ضروري اڀاءَ وٺڻ لاءِ (ڏسو ص. 70).

ائنتي ٽاڪسن / ترياق (Antitoxins)

احتياط: گهڻيون ائنتي ٽاڪسن (ترياق) گهوڙي جي سيرم مان تيار ڪيا وڃن ٿا جهڙوڪ: ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن ۽ نانگ ۽ وڇونءَ جي ڏنگ جو ترياق. انهن جي هٿ سان ائلر جيءَ جي خطرناڪ رد عمل ٿيڻ جو خطرو رهي ٿو (ائلر جيءَ جو سڪو ڏسو ص. 70). تنهنڪري گهوڙي جي سيرم ائنتي ٽاڪسن هٿ ڪان اڳهر هميشه ابي نيفرين هنگامي حالتن ۾ استعمال ڪرڻ لاءِ تيار رکجي. جيڪي فرد، ائلر جيءَ لاءِ حساس ٿين ٿا يا جنڪي اڳهر گهوڙي جي ڪنهن به قسم جي سيرم ائنتي ٽاڪسن لڳي چڪي آهي، تنڪي ائنتي ٽاڪسن هٿ ڪان 15 منٽ اڳهر ڪا به ائنتي هسٽامن جهڙوڪ: پروميٿازين (فنرگان) يا ڊاءِ فين هائڊرامائين (بينادرل) هٿن بهتر سمجهي وڃي ٿي. نانگ، جيت يا ڪنهن به قسم جي ڏنگ يا چڪ لاءِ ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن ڏيڻ گهرجي.

وڇونءَ جي ڏنگ لاءِ ائنتي ٽاڪسن يا ائنتي وينر

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي لايو فيلائيڙڊ (پائوڊر ۾) نالي سان انجڪشن ملي ٿي.

دنيا جي مختلف ملڪن ۾ وڇون جي ڏنگن لاءِ مختلف قسمن جون ائنتي وينر تيار ڪيون وڃن ٿيون. ميڪسيڪو جي بائيو ڪلون لئبارٽريون اٽلاڪرئمن (Alacramyn) ٺاهي ٿي.

وڇونءَ جي ڏنگ جي ائنتي وينر رڳو انهن علائقن ۾ استعمال ڪرڻ گهرجي جتي خطرناڪ يا موتمار قسمن جا وڇون موجود هجن ٿا. عام طور تي، ائنتي وينر جي تڏهن ضرورت پوي ٿي جڏهن ڪو ننڍو ٻار ڏنگجي پيو هجي، خاص طور تي جڏهن اهڙو ڏنگ جسمر جي مٿئين اهم حصي يا مٿي تي لڳو هجي. بهتر ٿئي ٿو ته ٻار جي ڏنگجڻ کانپوءِ جيترو جلد ممڪن ٿي سگهي ائنتي وينر هٿن گهرجي.

ڪنهن به ائنتي وينر دوا سان گڏ، ان جي هٿن جا تفصيلي طريقا به شامل ٿين ٿا، جن تي ڌيان سان عمل ڪرڻ گهرجي. عام طور تي وڏن ٻارن جي پيٽ ۾ ننڍن ٻارن کي وڌيڪ ائنتي وينر ڏيڻ جي گهرج پوي ٿي. ممڪن آهي ته ان لاءِ ڪين 2 يا 3 وائل ڏيڻا پئجي وڃن.

ڪيترا وڇون وڏن لاءِ خطرناڪ ثابت ٿين ٿا. جيئن ته ائنتي وينر جي استعمال ۾ به ڪجهه خطرو ٿئي ٿو، تنهنڪري عام طور تي وڏن کي نه هٿن بهتر سمجهي وڃي ٿي.

نانگ جي چڪ جي ائنتي وينر يا ائنتي ٽاڪسن

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: بوتلن يا ڪٽ جي صورت ۾ انجڪشن هٿن لاءِ ملي ٿي.

ائنتي وينر / ترياق يا اهڙيون دوائون جيڪي جسمر جو زهرن کان بچاءَ ڪن، دنيا جي ڪيترن حصن ۾ تيار ڪيون وڃن ٿيون. جيڪڏهن توهان ڪنهن اهڙي هنڌ جا رهواسي آهيو جتي وري، ماڻهو ڪڪجي يا ڪڪڙڻ سبب مري وڃن ٿا، اتي ڏسو ته ڪهڙي قسم جون ائنتي وينر ملي سگهن ٿيون. اهي اڳواٽ وٺي رکو. ڪجهه ائنتي وينر (ترياق) جيڪي پائوڊر يا لايو فيلائيڙڊ صورت ۾ ملن ٿيون، ريفريجرير ۾

ٽيٽنسن لاءِ ترياق (Antitoxin)

عام طور تي، ٽيٽنسن اميون گلوبولين (هيومن) 250 يونٽن جي وائل ۾ ملي ٿو.

ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن (هارس) عام طور تي 15,000، 20,000، 40,000 ۽ 50,000 يونٽن جي وائلن ۾ ملي ٿو.

ڪنهن اهڙي علائقي جا ماڻهو جتي ڪن ڪي ٽيٽنسن جي وٽڪسين لڳل ناهي، اتي دوائن جي (هيلٽ ورڪر / ڊاڪٽر) ڪٿ ۾ ٽيٽنسن جي ائنتي ٽاڪسن موجود هجڻ گهرجي. ائنتي ٽاڪسن جا 2 قسم ٿين ٿا. (1) هيومن سيرم مان ٺهيل (ٽيٽنسن اميون گلوبولين، هائپر-ٽيٽ) ٽه (2) هارس سيرم (ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن) مان ٺاهيو وڃي ٿو. جيڪڏهن دستياب هجي ته ٽيٽنسن اميون گلوبولين کي ترجيح ڏجي. ڇاڪاڻ ته، انجي استعمال سان ائلرجي جي شديد ردعمل پيدا ٿيڻ جا امڪان گهٽ هجن ٿا.

پر جي هارس سيرم ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن استعمال ڪري رهيا آهن ته ائلرجي جي ردعمل پيدا ٿيڻ لاءِ احتياط وٺي ڇڏيو. جيڪڏهن اهڙو فرد دم يا ڪنهن ائلرجي ۾ ورتل آهي يا کيس اڳ ڪنهن به قسم جي گهوڙي جي سيرم جي ائنتي ٽاڪسن لڳي چڪي آهي ته کيس ائنتي هسٽامين جهڙوڪ: پروسٽيٽازين جي هڪ انجڪشن، ائنتي ٽاڪسن هٿ ڪان 15 منٽ اڳ هٿ ڪهڙجي.

پر جي ڪنهن فرد کي ٽيٽنسن جي وٽڪسين جو مڪمل ڪورس مليل ناهي ۽ کيس اهڙو شديد زخم رسيو آهي، جنهن سبب ممڪن آهي ته کيس ٽيٽنسن ٿي پوي (ڏسو ص. 89) ته ان کان اڳ جو منجهس ٽيٽنسن جون ڪي نشانيون ظاهر ٿين کيس ٽيٽنسن اميون گلوبولين جا 250 يونٽ (1 وائل) هٿ ڪهڙجي. ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن جي حالت ۾ 1,500 کان 3,000 يونٽ هٿجن. ننڍن ٻارن کي ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن جا 750 يونٽ هٿ ڪهڙجن.

پر جي ڪنهن فرد ۾ ٽيٽنسن جون نشانيون ظاهر ٿين ٿيون ته کيس ٽيٽنسن اميون گلوبولين جا 5,000 يونٽ يا ٽيٽنسن ائنتي ٽاڪسن جا 50,000 يونٽ هٿ ڪهڙجن. اهڙو وزن جسر جي مختلف وڏين مشڪن (ٻنڌڙن ۽ سٿرن) ۾ انجڪشن رستي هٿ ڪهڙجي. يا دوا جو اڌ وزن رڳو رستي به ڏئي سگهجي ٿو. بشرطيڪ ڪنهنڪي انجڪشن هٿ ايندي هجي.

علاج لاءِ ائنتي ٽاڪسن ڏيڻ باوجود عام طور تي ٽيٽنسن جون نشانيون وڌيڪ گهٽ ٿي وڃن ٿيون. علاج جا وڌيڪ طريقا ۽ اپاءَ جن جو ذڪر ص. 193 ۽ 184 تي ڪيو ويو آهي، اهي به ايتراڻي يا وڌيڪ ڪارائتا ثابت ٿي سگهن ٿا. علاج هڪدم شروع ۽ جيترو جلد ٿي سگهي ترت طبي مدد حاصل ڪجي.

جڏهن زهر پيتو ويو هجي**ايڪٽي ويٽيڊ چارڪول**

ايڪٽي ويٽيڊ چارڪول پاڻوڊر جي شڪل ۾ ملي ٿو. بوتل تي ڏنل هدايت تي عمل ڪجي يا ڏسيل وزن پائيءَ جي هڪ گلاس يا جوس ۾ ملائي سڄو گلاس پي ڇڏجي.

ايڪٽي ويٽيڊ چارڪول پيٽل زهر جذب ڪري ڇڏي ٿو ته ان سبب پيدا ٿيندڙ هاجيڪار اثرن کي به گهٽائي ڇڏي ٿو. ڪنهن به زهر پي وڃڻ کانپوءِ ترت استعمال ڪجي ته وڌ ۾ وڌ اثراتو ثابت ٿئي ٿو. **جيڪڏهن ڪو تيز تيزاب، ڪار، پئٽرول يا گاسليٽ پيتو ويو هجي ته ايڪٽي ويٽيڊ چارڪول استعمال نه ڪجي.**

وزن: زهر پي وڃڻ جي هڪ ڪلاڪ اندر ايڪٽي ويٽيڊ چارڪول استعمال ڪجي.

بالغ ۽ 12 سالن جا ۽ وڏا: 50 کان 100 گ رڳو هڪ دفعو ٻار 1 سال کان 12 سال: 25 گ، رڳو هڪ دفعو يا 50 گرام جيڪڏهن ڪو شديد زهر پيتو ويو آهي.

ٻار 1 سال کان گهٽ: 1 گرام في ڪ گ وزن جي حساب سان رڳو هڪ دفعو

جسر ۾ زهر جي اثرن پيدا ٿيڻ کانپوءِ زهر خارج ڪرڻ:

بالغ ۽ 1 سال کان وڏا: 25 کان 50 گرام هر 4 - 6 ڪلاڪن کانپوءِ.

ٻار 1 سال کان ننڍا: 1 گرام في ڪ گ هڪ دفعو، ان کانپوءِ هر 2 - 4 ڪلاڪن کانپوءِ مٿين وزن جو اڌ مثال طور: جيڪڏهن ڪنهن ٻارڙي جو وزن 6 ڪلو آهي ته کيس پهرئين وزن ۾ 6 گرام ۽ پوءِ هر 2 - 4 ڪلاڪن بعد 3 گرام ڏبا رهجن.

دورا (ڳيڙيون) - Fits

فينوباربيٽال ۽ فينيتوئن اهڙيون عام دوائون آهن جيڪي مرگهيءَ جي پونڊڙ دورن کان بچڻ لاءِ استعمال ڪيون وڃن ٿيون. ورتلي، ٻيون وڌيڪ مهانگيون دوائون به دستياب ٿين ٿيون. ڊاڪٽر عام طور تي ٻه يا ٻن کان وڌيڪ دوائون تجويز ڪن ٿا. جڏهن ته عام طور تي هڪڙي دوا به ايترو ئي سٺو اثر ڪري ٿي ۽ ان جا سائيڊ افڪٽ / اگر اثر به مٿيو ئي ڪي پيدا ٿين ٿا. دورن کان بچڻ لاءِ بهتر، دوائون سمهڻ وقت وٺڻ آهي جو اهي عام طور تي گهر پيدا ڪن ٿيون. مرگهيءَ جي ڊگهن دورن کان بچڻ لاءِ ڊائريپام به ڏئي سگهجي ٿي. جڏهن ته اها عام طور تي روزاني پونڊڙ دورن جي اپاءَ لاءِ نٿي ورتي وڃي.

فينوباربيٽال (فينو بار بيٽون، ليومينال)

نالو:

عام طور تي:

15 م گ، 30 م گ، 60 م گ ۽ 100 م گ

گورين ۾ ملي ٿي. قيمت: مقدار: _____

15 م گ 1 م ل شربت ۾. قيمت: مقدار: _____

وزن: فينيتوائن، وات رستي:

روززاني وزن کي 2 يا 3 هڪ جيترن وزنن ۾ ورهايو. مثال طور: جيڪڏهن 4 سالن جي ٻارڙي جو وزن 20 ڪلو آهي ته کيس روزانو 150 گرام کي ٻن هڪ جيترن وزنن 75 گرام يا ٽن هڪ جيترن وزنن 50 گرام ۾ ورهايو.

بالغ ۽ 16 سالن کان وڏي عمر جا ٻار: روزانو 4 کان 6 گرام کي ڪلو گرام جي حساب سان
 ٻار 10 کان 16 سال: روزانو 6 کان 7 گرام کي ڪلو
 ٻار 7 کان 9 سال: روزانو 7 کان 8 گرام کي ڪلو
 ٻار 4 کان 6 سال: روزانو 7.5 کان 9 گرام کي ڪلو
 ٻار 6 مهينن کان 4 سال: روزانو 8 کان 10 گرام کي ڪلو
 ٻار 6 مهينن کان ننڍا: روزانو 5 گرام کي ڪلو

جيڪڏهن مٿئين وزن ڏيڻ سان دورا بلڪل ختم نه ٿين ته هر 15 ڏينهن آهستي آهستي وزن وڌائيندا، وڌ ۾ وڌ ڏسيل وزن تائين پهچي ان کي 3 هڪ جيترن وزنن ۾ ورهائي روزانو ڪي ڪي حساب سان ڏيو.

جيڪڏهن ان وزن سان به دورا بند نه ٿين ته آهستي آهستي وزن گهٽائيندا ان وزن تائين پهچو جنهن سان دورا گهٽجي وڃن.

فينيتوائن جي انجڪشن ٺاهڻ جو وزن نٿا ڏيون. جو اهو ڪم ڪنهن تجربڪار جنهن کي رڳ ۾ انجڪشن هڻڻ ايندي هجي ڪرڻ گهرجي (ڏسو ص. 178)

ڊائريپار (وئليم)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
 عام طور تي:

5 گرام انجڪشن، 1 مل پاڻي سان ملي ٿي.
 10 گرام 2 مل پاڻي ته،
 5 گرام ۽ 10 گرام جون گوريون به ملن ٿيون.

ڊائريپار جي انجڪشن ٺاهڻ جو وزن نٿا ڏيون. جو اهو ڪم ڪنهن تجربڪار جنهن کي رڳ ۾ انجڪشن هڻڻ ايندي هجي ڪرڻ گهرجي (ڏسو ص. 178).

مرگهي جي 15 منتن کان مٿي پوندڙ دورن کي روڪڻ لاءِ، انجڪشن واري پاڻي، سرنج ۾ وجهي، نيدل ڪڍي، دوا مقعد ۾ اماڻيو يا هڪ ٽڪي پيهي پاڻيءَ سان ملائي مقعد ۾ اماڻيو.

وزن: ڊائريپار مقعد لاءِ

بالغ ۽ ٻار 10 ڪلو کان وڌيڪ وزن وارا:
 0.5 گرام کي ڪلو، وڌ ۾ وڌ 10 گرام تائين
 ٻار 10 ڪلو کان گهٽ 0.2 کان 0.3 گرام کي ڪلو يا 1 گرام کي ڪلو
 عمر جي حساب سان،
 گهڻن پيرسنن لاءِ 0.25 گرام کي ڪلو

جيڪڏهن هڪ وزن سان دورا گهٽجي نه سگهن ته اهڙو وزن هر 12 ڪلاڪن کانپوءِ ورجائي سگهجي ٿو.

مرگهيءَ جي دورن کان بچڻ لاءِ فينوبار بيٽال وات رستي استعمال ڪري سگهجي ٿي. مرگهيءَ جي حالت ۾، ضروري ٿي پوي ٿو ته دوا سڄي عمر کائڻي رهجي. دوا جو گهٽ ۾ گهٽ وزن جنهن سان دورا نه پئجي سگهن استعمال ڪرڻ گهرجي.

احتياط: فينوبار بيٽال جي گهڻي استعمال سبب ساهه ڪڍڻ جو عمل گهٽجي يا بند به ٿي سگهي ٿو. هن دوا جو اثر آهستي شروع ٿئي ۽ ڊگهي عرصي تائين (24 ڪلاڪ يا مٿي جيڪڏهن اهڙو فرد پيشاب نه ڪندو رهي) هلي ٿو. تنهنڪري دوا گهڻي مقدار ۾ نه ڏيڻ گهرجي!

وزن: فينوبار بيٽال

بالغ ۽ 12 سالن کان وڏيءَ عمر جا ٻار: 1 کان 3 گرام کي ڪلو جي حساب سان، 2 يا 3 هڪ جيترن وزنن يا 50 کان 100 گرام جي حساب سان روزانو 2 کان 3 دفعا وات رستي ڏجن.

ٻار 12 سالن جا يا ننڍا: رات جو رڳو هڪ وزن هڪ ئي دفعي يا وزن کي هيٺئين طرح سان ٻن هڪ جيترن وزنن ۾ ورهائي ڏجي:

ٻار 5 کان 12 سال: 4 کان 6 گرام کي ڪلو روزانو
 ٻار 1 کان 5 سال: 6 کان 8 گرام کي ڪلو روزانو
 ٻارڙا 1 سال کان ننڍا: 5 کان 8 گرام کي ڪلو روزانو

فينوباربيٽال جي انجڪشن ٺاهڻ لاءِ وزن جو ان ڪري ذڪر نٿا ڪريون جو اهڙيون انجڪشنون انتهائي خطرناڪ ٿين ٿيون. اهو ڪم اهڙي فرد کي ڪرڻ گهرجي جنهن کي انجڪشن ٺاهڻ ۽ رڳ ۾ هڻڻ ايندي هجي. (ڏسو ص. 178)

فينيتوائن (ڊائيفينائيل هائيڊنٽوائن، ڊلاتن)

نالو: _____

عام طور تي: 25 گرام، 50 گرام ۽ 100 گرام
 ڪئپسول ۾ ملي ٿي. قيمت: _____ مقدار: _____
 250 گرام 5 مل شربت ۾ ملي ٿي. قيمت: _____ مقدار: _____

هيءَ دوا مرگهيءَ جي دورن کي گهٽائڻ ۾ ڪارائتي ٿئي ٿي. ورتلي، سڄي عمر لاءِ استعمال ڪرڻي پوي ٿي، دورو گهٽائڻ لاءِ دوا جو گهٽ ۾ گهٽ وزن استعمال ڪرڻ گهرجي.

اگر اثر / سائيڊ افڪٽ: فينيتوان ڊگهي عرصي تائين استعمال ڪرڻ سبب عام طور تي مهارن جي سوچ ۽ انهن جي غير معمولي واڌ ڪرائي ٿي. جيڪڏهن اهڙي حالت گنيپير ٿي وڃي ته هن دوا بجاءِ ٻي دوا استعمال ڪجي. مهارن جي تڪليف کي ڪنهن حد تائين وات کي صاف رکڻ، ڏنڊ هڻڻ يا کاڌي کائڻ کانپوءِ ڏنڊن ۽ مهارن کي چڱيءَ طرح سان صاف ڪرڻ سان گهٽائي سگهجي ٿو.

ارگونون يا ارگوميٽرن ماليٽيت (ارگوٽرٽ، ميٽرجن)

نالو: _____

عام طور تي:

0.2 م گ انجيكشن 1 م ل ائمپيول ۾ ملي ٿي. قيمت: مقدار: _____
0.2 م گ گورين ۾ ملي ٿي. قيمت: مقدار: _____

اؤر جي خارج ٿيڻ کانپوءِ ٿيندڙ گهڻي رت هير بند ڪرائڻ لاءِ.

وزن: ارگونون انجيكشن

اؤر جي خارج ٿيڻ کانپوءِ ٿيندڙ شديد رت هير (2 ڪوپن کان وڌيڪ) جي حالت ۾ ارگونون جو 1 يا 2 ائمپيول (0.2 کان 0.4 م گ) مشڪ رستي (يا انتهائي هنگامي حالتن ۾ 1 ائمپيول رڳو رستي هڻجي). ضرورت آهر ساڳيو وزن اڌ ڪلاڪ کان هڪ ڪلاڪ کانپوءِ ورجائي سگهجي ٿو. رت هير ضابطي ۾ اچي وڃڻ کان هڪدم پوءِ انجيكشن بچاءُ گوريون ڏجن.

وزن: ارگونون جون 0.2 م گ گوريون استعمال ڪرائجن.

وير ڪرڻ کانپوءِ ٿيندڙ گهڻي رت هير بند ڪرائڻ يا ضايع ٿيندڙ رت جي مقدار کي گهٽائڻ لاءِ (خاص طور تي رت جي ڪوٽ جو شڪار عورتن) کين روزانو 1 گوري 3 يا 4 دفعا ڏجي. گوريون، اؤر جي خارج ٿي وڃڻ کانپوءِ ڏيڻ شروع ڪجن. جيڪڏهن تمام گهڻي رت ايندي هجي ته هر وزن سان 2 گوريون به ڏئي سگهجن ٿيون.

آڪسي ٽاسن (پٽوسن)

نالو: _____ قيمت: مقدار: _____

عام طور تي: 10 يونٽ، 1 م ل ائمپيول ۾ ملن ٿا.

ٻار ڄمڻ کانپوءِ ۽ اؤر خارج ٿيڻ کان اڳ، ماءُ کي ٿيندڙ شديد رت هير گهٽائڻ ۾ اثرائتي ٿئي ٿي. (جيتوڻيڪ اؤر خارج ڪرڻ ۾ به ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي، پر رڳو ان مقصد لاءِ ٽيسٽائين استعمال نه ڪجي، جيستائين تمام گهڻي رت وهندي يا اؤر جي نيڪال ٿيڻ ۾ گهڻي دير ٿيندي هجي).

وزن: ٻار جي ڄمڻ کانپوءِ ماءُ لاءِ.

آڪسي ٽاسن جو 1/2 م ل (5 يونٽ) انجيكشن رستي هڻجي. جيڪڏهن گهڻي رت هير ٿيندي رهي ته 15 منٽن کانپوءِ 1/2 م ل وري هڻجي.

1- گهڻي ڊائيزيام ساه جي عمل کي گهٽائي يا بند ڪري سگهي ٿي تنهنڪري گهڻي مقدار ۾ نه ڏجي.

2- ڊائيزيام نشيدار دوا هجڻ سبب عادي بڻائي سگهي ٿي تنهنڪري گهڻي استعمال نه ڪجي. هيءُ دوا، تالي ۾ بند رکجي.

ٽيسٽس لاءِ رڳو ايتري مقدار ۾ ڏجي ته جيئن گهڻا جهٽڪا پوڻ بند ٿي وڃن. بالغن ۽ 5 سالن کان وڌيڪ عمر جي ٻارن کي، شروع ۾ 5 م گ وات يا مقعد رستي ڏجي (نئين ٻارن کي گهٽ وزن ۾). آڳي ضرورت محسوس ڪجي ته وڌيڪ وزن ۾ ڏئي سگهجي ٿي پر هڪ ئي وقت 10 م گ کان وڌيڪ يا هڪ ڏينهن ۾ 50 م گ کان مٿي نه ڏجي. وزن ورجائڻ کان اڳ 30 منٽن تائين انتظار ڪجي. 5 سالن کان ننڍيءَ عمر جي ٻارن کي 1 کان 2 م گ مقعد رستي هر 3-4 ڪلاڪن ۾ ڏجي.

مشڪن کي ڍلي ۽ سور گهٽائڻ لاءِ پڳل هڏن کي ويهارڻ کان 30 منٽ اڳ ۾ بالغن کي 10 م گ جي گوري ڪرائي ڇڏجي.

وير کانپوءِ ٿيندڙ شديد رت هير (Postpartum Hemorrhage)

عورت جي وير ڪرڻ کانپوءِ رت بند ڪرائڻ لاءِ دوائن جي صحيح ۽ غلط استعمال بابت ڏسو ص. 266. هڪ عام اصول مطابق آڪسيٽاسڪ دوائن (ارگونون و ۽ آڪسيٽاسن وغيره) ٻار ڄمڻ کانپوءِ رڳو ۽ رڳو رت بند ڪرائڻ لاءِ استعمال ڪجن. پر جڏهن ان خيال سان ڏجن ته جيئن وير جي سورن کي تيز ڪري يا ويامجنڊڙ کي وير جي سورن ۾ سگهه مهيا ڪري سگهجي تڏهن بنهي ويامجنڊڙ ۽ ٻار لاءِ مومتار ثابت ٿي سگهن ٿيون. هن قسم جون دوائون ٽيسٽائين بنهه نه ڏيڻ گهرجن جيستائين ٻار ڄمي نٿو. وڌيڪ بهتر آهي ته جيستائين اؤر به خارج نه ٿي وڃي. پر جي اؤر جي نڪرڻ کان اڳ گهڻي رت هير ٿي رهي آهي (ٻار ڄائو هجي) تڏهن آڪسيٽاسن جو 1/2 م ل (5 يونٽ) مشڪ ۾ هڻڻ گهرجن. اؤر جي ٻاهر نڪرڻ کان اڳ ارگونون ته بنهه نه ڏيڻ گهرجي جو اها اؤر کي ٻاهر نڪرڻ کان روڪي سگهي ٿي.

پٽوٽرن به آڪسيٽاسن جهڙي دوا، پر ان کان وڌيڪ خطرناڪ آهي. هيءُ دوا ڪنهن به صورت ۾ سواءِ هنگامي حالتن جي، رت بند ڪرائڻ جي لاءِ تڏهن استعمال ڪرڻ گهرجي جڏهن آڪسيٽاسن ۽ ارگونون ملي نه سگهن.

نون ڄاول ٻارن جي رت بند ڪرائڻ لاءِ وٽامن ڪي (K) استعمال ڪرڻ گهرجي (ڏسو ص. 394). جڏهن ته، وٽامن ڪي، وير ڪرڻ کانپوءِ، چڪي، اڇڻ سبب يا ٻار ڪيرائڻ بعد ٿيندڙ رت بند ڪرائڻ لاءِ اثرائتي نٿي ٿئي.

وتامن حاصل ڪرڻ جو بهترين طريقو طاقتور کاڌا کائڻ آهي. واڌو
وتامن جي حالت ۾، وتامن جون گوريون کائجن.

موڪن لاءِ (Hemorrhoids)

موڪن لاءِ شافه يا وت

ورلي، اوڻي کاڌي جي حالت ۾، واڌو وتامنون کائڻ ڪارائتيون
ثابت ٿين ٿيون. انڊس ۾ مبتلا فردن لاءِ ملتي وتامنون فائديمند ٿين
ٿيون. اها به پڪ ڪجي ته جيڪي گوريون استعمال ڪرڻ چاهيو ٿا تن
۾ گهريل/ ضروري وتامنون موجود هجن جن جي توهانڪي ضرورت
آهي (ڏسو ص. 118).

جڏهن گاڏر وتامن واريون معياري گوريون استعمال ڪجن تڏهن
روزانو 1 گوري کائڻ ڪافي ٿئي ٿي.

وتامن اي (A) ريٽينال (Retinal) شب ڪوري ۽ اکين جي خشڪي
لاءِ (xerophthalmia)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 200,000 يونٽن جا ڪئپسول، 600 م گ، ريٽينال ۾
ملن ٿا (گهٽ وزن ۾ به ملن ٿا).

100,000 يونٽن جون انجڪشنون به ملن ٿيون.

احتياط: وتامن اي (A) گهڻي مقدار ۾ واپرائڻ سان جهٽڪا پيدا ٿين ٿا.
تنهنڪري گهڻي وزن ۾ نه ڏجي ۽ ٻارن جي پهچ کان پري رکجي.

بچاء: اهڙا علائقا جتي ٻارن ۾ شب ڪوري ۽ اکين جي خشڪي
عام مسئلو هجي اتي ٻارن کي پيلو ميوو، سايون پاجيون ۽ گهري
سائي پنن واريون پاجيون، آنا ۽ جيرو به جام کائڻ گهرجي. جڏهن ته
مچيءَ جي جيري جي تيل ۾ وتامن اي جام ٿئي ٿي. يا وتامن اي جا
ڪئپسول به ڏئي سگهجن ٿا. هر 4 - 6 مهينن کانپوءِ بچاءَ لاءِ رڳو هڪ
ڪئپسول ڏجي. ان کان وڌيڪ نه.

مائر، پنهنجن ٻارن کي اکين جي پيدا ٿيندڙ اهڙن مسئلن کان
بچائڻ لاءِ، ٻار جي ڄمڻ يا وڃڻ جي هڪ مهيني کانپوءِ وتامن اي جو
هڪ ڪئپسول (200,000 يونٽ) کائي سگهن ٿيون.

ارڙيءَ ۾ ورتل ٻارڙن کي خاص طور تي اکين جي خشڪ ٿيڻ جو
وڌيڪ امڪان رهي ٿو، تنهنڪري کين اها بيماري شروع ٿيڻ سان ئي
وتامن اي ڏيڻ گهرجي.

اهڙا علائقا جتي ٻارن کي مناسب مقدار ۾ وتامن اي ملي نٿي
سگهي، تنڪي واڌارو کاڌا يا وتامن اي جا ڪئپسول ڏيڻ سان اهي
ارڙيءَ ۽ ٻين سنگين بيمارين سان سولائيءَ سان منهن ڏيئي سگهن ٿا.

علاج طور: وتامن اي جو هڪ ڪئپسول، (200,000 يونٽ) کائڻي
يا 100,000 يونٽن جي انجڪشن هٿائجي. ٻئي ڏينهن تي وتامن اي جو
هڪ ڪئپسول (200,000 يونٽ) ته هڪ وڌيڪ ڪئپسول 1 يا 2 هفتن
کانپوءِ کائجي.

1 سال کان ننڍيءَ عمر جي ٻارڙن کي مٿيون وزن اڌ ڪري ڏجي.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

هي خاص قسم جون، گوليءَ جي شڪل جهڙيون گوريون مقعد ۾
وجهڻ لاءِ ٿين ٿيون. هنن جي ڏيڻ سان موڪا گهٽجي گهٽ ڏکيو ٿيندڙ
ٿي وڃن ٿا. هي گوريون ڪيترن قسمن جون ملن ٿيون. جيڪي وڌيڪ
ڪارائتيون پر وڌيڪ مهانگيون ٿين تن ۾ ڪارٽيسون يا ڪارٽيڪو
اسٽيروئڊ ٿئي ٿي. موڪن لاءِ مخصوص قسمن جون ملمون به ملن
ٿيون. جڏهن ته، ڪرٽيءَ کي نرم ڪندڙ کاڌا کائڻ ضروري ٿين ٿا.
(ڏسو ص. 126)

وزن:

روزانو، پستان ويهڻ کانپوءِ هڪ ۽ سمهڻ کان اڳ هڪ شافه ڏئي
چڏجي.

کاڌي جي اوتائپ ۽ رت جي کوٽ لاءِ

پائوڊر وارو ڪير (خشڪ ڪير)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

ننڍڙن ٻارڙن لاءِ ٿيڻ کان بهتر ٿي نٿي سگهي. ٿڃ ۾ جسمر
ناهڻ لاءِ وتامنون ۽ معدنيات جام ٿين ٿيون. جڏهن ٿڃ نه هجي تڏهن
ٻئي ڪير کانسواءِ خشڪ ڪير به ڏئي سگهجي ٿو. اهڙي ڪير ۾ کنڊ
چيني ۽ ٿورو بناسپتي تيل ملائي ٻارڙي کي ڏجي ته جيئن هو ان مان
وڌ ڀر وڌ غذائيت حاصل ڪري سگهي (ڏسو ص 120).

هڪ ڪوپ اوٻاريل پاڻي ۾ وجهو:

خشڪ ڪير جا 12 پيريل ننڍا چمچا

کنڊ جا 2 پيريل ننڍا چمچا ۽

تيل جا 3 ننڍا چمچا

گڏيل (يا مختلف) وتامنون

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

اهي مختلف قسمن جون، عام طور تي گورين جي صورت ۾
سسٽيون ملن ۽ مفيد ثابت ٿين ٿيون. وتامن جي انجڪشن هٿائڻ
ورلي ڪا ضروري نٿي ٿي، اهي هٿائڻ پئسي جو زيان، هرو پرو سور
برداشت ڪرڻو ته ورلي ڦٽ ۽ ڳوڙهيون به ٿي پون ٿيون. طاقت جي
شربت ۽ تانڪن ۾ ضروري وتامنون نه ٿيون ٿين ته اهي گهڻا مهانگا
پڻ ٿين ٿا.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 200، 300 يا 500 م گ گورين (بارن لاءِ ڦڙن، مڪسچر، ٽانڪ) ۾ ملن ٿيون.

رت جي ڪيترن قسمن جي پوٽائيءَ جي علاج يا بچاءَ لاءِ فیرس سلفيٽ ڪارائتي ثابت ٿئي ٿي. جڏهن علاج لاءِ فیرس سلفيٽ وات رستي استعمال ڪجي ته عام طور تي 3 مهينن اندر فائڊو ٿئي ٿو. فائڊي نه ٿيڻ جي حالت ۾ اهو ئي سمجهيو وڃي ٿو ته رت جي پوٽائي، فولاد جي کوٽ بچاءَ ڪنهن ٻئي سبب ٿي آهي. ان لاءِ طبي مدد حاصل ڪجي. جيڪڏهن طبي مدد حاصل ڪرڻ ڏکي هجي ته فولڪ ائسڊ رستي علاج ڪري ڏسجي.

فیرس سلفيٽ خاص طور تي اهڙيءَ گورهاراري عورت لاءِ استعمال ڪرڻ ضروري ٿئي ٿي جيڪا رت جي پوٽائيءَ يا کاڌي جي اوٿائپ جو شڪار هجي.

فولاد تڏهن سٺو اثر ڪري ٿو جڏهن ڪنهن وٽامن سيءَ (ميون ۽ پاڇين يا وٽامن سيءَ جي گورين) سان گڏ ورتو وڃي.

فیرس سلفيٽ سبب ورتي پيٽ خراب ٿي پوي ٿو، تنهنڪري کاڌي سان گڏ کائڻ بهتر ٿئي ٿي. قبضي به ڪري سگهي ٿي ته ڪاڪوس جو رنگ به ڪارو ڪري ڇڏي ٿي. 3 سال کان ننڍن ٻارن کي، گوريءَ جو ٽڪرو پيهي گهڻو سنهو ڪري کاڌي سان گڏ ڏئي سگهجي ٿو.

احتياط: پڪ ڪريو ته صحيح وزن ڏئي رهيا آهيو. ڇو ته، فیرس سلفيٽ جو گهڻو وزن زهر ثابت ٿي سگهي ٿو. گوريون، ٻارن جي پھچ کان پري رکو. کاڌي جي اوٿائپ جي شديد شڪار فردن کي فیرس سلفيٽ نه ڏيڻ گهرجي.

وزن رت جي پوٽائيءَ لاءِ فیرس سلفيٽ:

- 200 م گ جون گوريون.

روزانو 3 دفعا کاڌي سان گڏ ڏجن.

هر وزن هيٺئين ريت ڏجي:

بالغ: 200 کان 400 م گ (1 يا 2 گوريون)

ٻار 6 سالن کان وڏا: 200 م گ (هڪ گوري)

ٻار 3 کان 6 سال: 100 م گ (1/2 گوري)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 25 کان 50 م گ (1/8 کان 1/4 گوري) گوري پيهي سنهي ڪري کاڌي سان ڏجي.

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي 5 م گ گورين ۾ ملي ٿي.

رت جي پوٽائيءَ جي انهن قسمن جي علاج لاءِ جڏهن رت جا سيل نسن ۾ تباهه ٿي وڃن ٿا جهڙوڪ ملٿريا ۾، تڏهن فولڪ ائسڊ ڏيڻ ضروري ٿئي ٿي. رت جي پوٽائيءَ سبب جنهن فرد جي تري وڌي ويئي يا پيلو ڏسڻ ۾ ايندو هجي تنهنڪي فولڪ ائسڊ جي ضرورت ٿئي ٿي. خاص طور تي جڏهن فیرس سلفيٽ ڏيڻ سان به سندس حالت بهتر نه ٿي سگهي. جن اهنن کي ٻڪريءَ جو کير پياريو وڃي ٿو يا جيڪي گورهاريون عورتون، رت جي کوٽ ۾ مبتلا يا کاڌي جي اوٿائپ جو شڪار هجن ٿيون تنهنڪي عام طور تي فولڪ ائسڊ سان گڏ فولاد جي ضرورت ٿئي ٿي.

فولڪ ائسڊ حاصل ڪرڻ جو سولو طريقو گهرن ساون پنن واريون پاڇيون، گوشت ۽ جیرو يا فولڪ ائسڊ جون گوريون واپرائڻ آهي. عام طور تي، ٻارن لاءِ 2 هفتن جو علاج ڪافي ٿئي ٿو، جڏهن ته انهن علائقن جا ٻار جيڪي سڪل (Sickel) سيل ائيميا يا رت جي پوٽائيءَ جي ٽئليسيميا واري قسم ۾ ورتل هجن تن جو سالن تائين علاج ڪرڻو پوي ٿو. حامله عورتون جيڪي رت جي کوٽ سان گڏ کاڌي جي اوٿائپ جو به شڪار هجن تنهنڪي حمل جي سڄي عرصي دوران روزانو فولڪ ائسڊ ۽ فولاد جون گوريون ڪارائتو سان فائڊو ٿئي ٿو.

وزن فولڪ ائسڊ جو رت جي کوٽ لاءِ:

- 5 م گ جون گوريون.

روزانو هڪ گوري ڪارائتي

بالغ ۽ 3 سالن کان وڌي عمر جا: 1 گوري (5 م گ)

ٻار 3 سالن کان ننڍا: 1/2 گوري (2 1/2 م گ)

وٽامن B12 (سائينو ڪوبالامين، cyanocobalamin) صرف رت جي

پرنيشيس (pernicious) قسم جي پوٽائيءَ ۾.

هت هن وٽامن جو ذڪر صرف ان سبب ڪجي ٿو ته جيئن انجو استعمال نه ڪجي. ڇو ته، وٽامن بي 12 جو استعمال رڳو رت جي پوٽائيءَ جي هڪ ورتي قسم، جيڪو 35 سالن کان وڌي عمر جي ڪن ماڻهن ۾، جن جا وڏا اتر يورپ سان تعلق رکن ٿا، لاءِ ڪارائتو ٿئي ٿو. ڪيترا ڊاڪٽر هيءَ وٽامن اجايو رڳو ان سبب استعمال ڪرائين ٿا ته جيئن مريض کي ڪجهه نه ڪجهه ڏجي. تنهنڪري وٽامن بي 12 تي پئسو ضايع نه ڪجي. رڳو تڏهن استعمال ڪجي جڏهن ڊاڪٽر اڳ ۾ رت جي چڪاس ڪرائي نٿو ڏسي ته واقعي توهان پرنيشيس (pernicious) پوٽائيءَ جو شڪار آهيو.

عام طور تي جن برانڊن ۾ ٻنهي هارمونن جو ٿورڙو مقدار ٿئي ٿو اهي ڪيترين عورتن لاءِ وڌ ۾ وڌ سلامتيءَ وارا ٿين ۽ بهتر ڪم ڪن ٿا. اهڙيون گهٽ وزن واريون گوربون گروپ - 1، 2 ۽ 3 ۾ ڄاڻايل آهن.

گروپ - 1 ٿراءِ فٽوڪ / ٽن مرحلن واريون گوربون

هن قسم جي گوربن ۾ ٻئي هارمون، ايسٽروجن ۽ پروجيسٽران گهٽ مقدار ۾ موجود ٿين ٿا ۽ اهو مقدار سڄو مهينو تبديل ٿيندو رهي ٿو. تنهنڪري ضروري ٿئي ٿو ته اهي گوربون ڏسيل ترتيب سان استعمال ڪيون رهجن.

عام برانڊ نالا:

لاگينان	ٿراءِ سائيڪلن	ٿراءِ نو ويبر
سائو فيز	ٿراءِ نارڊيبل	ٿراءِ ڪيولر
		ٿراءِ فئيسل

گروپ - 2، گهٽ وزن واريون گوربون

هن قسم جي گوربن ۾ ايسٽروجن گهٽ مقدار ۾ (ايسٽروجن اٽينائيل ايسٽرا ڊوائل، جا 35 مائڪرو گرام يا ايسٽروجن (ميسٽرانول جا 50 مائڪروگرام) ۽ پروجيسٽران ٿئي جيڪي سڄو مهينو ساڳئي مقدار ۾ رهن ٿا.

عام برانڊ نالا:

بريوڪان 35 + 1	اوويسمين 1/35
ناريدبي 50+1	نيوڪان
نوري نائيل 1+50، 35+1	نورين
آرٿو - نووم 1/50، 1/35	پرلي

گروپ - 3، گهٽ وزن واريون گوربون

هنن گوربن ۾ پروجيسٽن وڌيڪ ته ايسٽروجن گهٽ ٿئي ٿو (30 يا 35 مائڪرو گرام ايسٽروجن اٽينائيل ايسٽرا ڊوائل)

عام برانڊ جا نالا:

لو- فيمينال، لو- اوورال، مائڪرو گائينين 30، مائڪرو ولر، نارڊيٽي

وڌ ۾ وڌ اثرائتي ثابت ٿيڻ ۽ گهٽ ۾ گهٽ ڇٽا (رت جا داغ جيڪي ماهواري واري ڏينهن بجاءِ ٻين ڏينهن تي ٿين) ٿيڻ کان بچڻ لاءِ روزانو گوري ساڳئي وقت تي کائڻ گهرجي. خاص طور تي، انهن گوربن سان جن ۾ هارمونن جو گهٽ مقدار ٿئي ٿو. جيڪڏهن 3 يا 4 مهينن کانپوءِ به ڇٽا ٿيندا هجن ته گروپ 3 جو ڪو برانڊ استعمال ڪري ڏسجي. پر جي 3 مهينن کانپوءِ به ڇٽا ٿيندا هجن ته گروپ - 4 جو ڪو برانڊ استعمال ڪري ڏسجي.

هڪ عام اصول مطابق، جيڪي عورتون حمل روڪ گوربون کائين ٿيون تنهن، گهڻيءَ ماهواريءَ بجاءِ گهٽ رت اچي ٿي. اها ڳالهه خاص طور تي انهن عورتن لاءِ فائديمند ثابت ٿئي ٿي جيڪي اڳ ۾ ئي رت جي ڪوٽ جو شڪار هجن ٿيون. پر جي ڪنهن عورت کي ڪيترن مهينن تائين ماهواري نٿي اچي يا تمام گهٽ اچڻ سبب پريشان رهي ٿي ته هوءَ گروپ - 4 ۾ ڏسيل ڪو اهڙو برانڊ وٺي سگهي ٿي جنهن ۾ وڌيڪ ايسٽروجن هجي.

وٽامن ڪي - K (فائو مينابوائن، فائيتونا ڊوائن)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____

عام طور تي: 1 مرگ، 2.5 مرل ڪير جهڙي ائمپيول ۾ ملي ٿي.

جيڪڏهن نئين ڄاول ٻارڙي جي جسم جي ڪنهن به حصي (وات، ناڙي، مقعد) مان رت وهڻ لڳي ته ان جو سبب وٽامن ڪي جي ڪوت ٿي سگهي ٿي. ان لاءِ وٽامن ڪي جو 1 مرگ (1 ائمپيول) انجڪشن رستي سندس ستر جي ٻاهرئين حصي تي هڻجي. وٽامن ڪي جو ان کان وڌيڪ وزن نه هڻجي، ڀلي ته انجڪشن هڻڻ کانپوءِ به رت ڇو نه وهندي هجي. جيڪي ٻارڙا تمام ننڍڙا (2 ڪلوگرام کان گهٽ) ڄمن ٿا تنهن ڪري وٽامن ڪي جي انجڪشن هڻڻ سان، رت هير ٿيڻ جي امڪان ڪي گهٽائي سگهجي ٿو.

ويبر کانپوءِ ماءُ کي ٿيندڙ رت بند ڪرڻ لاءِ وٽامن ڪي ڏيڻ اجائي آهي.

وٽامن بي - 6 (پائريڊاڪسن)

عام طور تي: 25 مرگ گوربن ۾ ملي ٿي.

قيمت: _____ مقدار: _____

سلهه جي مريضن جو جڏهن آئسوناٽڊ سان علاج هلندڙ هجي تڏهن ورلي منجهن وٽامن 6 جي ڪوت پيدا ٿئي ٿي. ان کان بچاءُ لاءِ روزانو وٽامن بي 6 (پائريڊاڪسن) جا 50 مرگ آئسوناٽڊ سان گڏ استعمال ڪرائي سگهجن ٿا يا نجي وٽامن ڪنهن اهڙي فرد کي ڏئي سگهجي ٿي، جنهن کي ان جي ڪوت سبب اهڙا مسئلا پيدا ٿيا هجن. جن جون نشانين هجن ۽ پيرن ۾ سور يا سيون ڇيڻ، مشڪن جو ڦڙڪڻ، پريشاني ۽ ننڊ نه ڪري سگهڻ آهي.

وزن: جڏهن آئسوناٽڊ به ورتي ويندي هجي تڏهن

روزانو، وٽامن بي 6، 25 مرگ جون ٻه گوربون

ڪٽنبني رٿابندي (Family planning) جا طريقا

حمل روڪ گوربون

حمل روڪ گوربن (Birth Control Pills) بابت معلومات، خطرن ۽ احتياطن لاءِ صفحا 286 کان 289 ڏسي سگهجن ٿا. جڏهن ته هت ڏنل معلومات رستي ڪا عورت پنهنجي لاءِ صحيح ۽ موزون گوريءَ جي چونڊ ڪري سگهي ٿي. (جنوري 2002 ۾ اسان، هن حصي ۾ ڄاڻايل حمل روڪ گوربن جي استعمال ۾ تبديلي ڪئي آهي. جيڪڏهن توهان مان ڪنهن وٽ پراڻو ڪتاب آهي ته هاڻ ٻڌايل مختلف گوربن سبب نه منجهو!)

ڪيترين حمل روڪ گوربن ۾ اهي 2 ساڳيا هارمون ٿين ٿا جيڪي عورت جو جسم پيدا ڪري سندس ماهواري تي ضابطو رکي ٿو. انهن هارمونن کي ايسٽروجن ۽ پروجيسٽيران (پروجيسٽن) سڏجي ٿو. حمل روڪ گوربون مختلف برانڊ نالن، طاقت ۽ ٻنهي هارمونن جي مقدار جي لحاظ کان گهٽ وڌ ٿي سگهن ٿيون. اهڙن ڪن برانڊ نالن جو هيٺ ذڪر ڪجي ٿو.

هنگامي بنيادن تي ڪٽنبي رٿابندي ڪرڻ

هنگامي حالتن ۾، امرجنسي پيل (Emergency pill) يعني حمل روڪ گورين جو خاص وزن تڏهن ورتو ويندو آهي. جڏهن ڪا عورت جنسي لاڳاپو رکندي به حامله ٿيڻ نٿي چاهي. هن طريقي سان حمل روڪ گورين جو استعمال انهن عورتن لاءِ پڻ هاجيڪار ثابت نٿو ٿئي جن ڪڏهن به حمل روڪ گوري استعمال نه ڪئي هجي.

وزن: جماع کانپوءِ، امرجنسي پيل يعني گورين 5 ڏينهن اندر استعمال ڪرڻ گهرجن. گورين جيتريون جلد استعمال ڪيون اوترا حمل ٿيڻ جا موقعا گهٽ پيدا ٿين ٿا. هنگامي بنيادن تي هن قسم جي گورين جو استعمال ڪيئن ڪجي، هيٺ ڏنل هدايتن کي ڌيان سان پڙهيو ۽ عمل ڪريو.

گروپ - 4 ۾ ڏنل 'وڏي وزن' واريون 2 حمل روڪ گورين، جماع جي 5 ڏينهن جي اندر ونو ان کانپوءِ ساڳئي گروپ مان 2 وڌيڪ گورين 12 ڪلاڪن کانپوءِ ونو.

يا

گروپ - 2 يا گروپ - 3 ۾ ڏنل 'ننڍي وزن' واريون 4 حمل روڪ گورين 5 ڏينهن جي اندر ونو، ان کانپوءِ گروپ - 2 يا گروپ - 3 مان 3 وڌيڪ گورين 12 ڪلاڪن کانپوءِ ونو.

يا

گروپ - 5 ۾ ڏنل رڳو پروجيسٽن يا "مني پلس" جون 25 گورين جن ۾ 0.03 م گ پروجيسٽن ليونور جيستريل هجي 5 ڏينهن اندر ونو. 12 ڪلاڪن کانپوءِ 25 ساڳيون گورين وڌيڪ ونو.

يا

جماع... جي 5 ڏينهن اندر 20 اوورٽي گورين کائو يا اهي مني پلس جن ۾ ليونور جيستريل جا 0.0375 م گ ٿين ٿا. ان جي 12 ڪلاڪن کانپوءِ 20 ساڳيون گورين وڌيڪ کائي ڇڏيو.

هاڻ، هنگامي ڪٽنبي رٿابنديءَ لاءِ نيون هنگامي حمل روڪ گورين به تيار ڪيون ويون آهن جيڪي ممڪن آهي ته توهانجي علائقي ۾ به دستياب هجن. انهن مان ڪن جا برانڊ نالا آهن:

نارليو، پلان بي، پوسٽينار - 2، اسڪيرنگ پي سي - 4 ۽ ٽيٽرا گائينون. انهن مان پوسٽينار - 2 ۾ رڳو پروجيسٽن ٿئي جماع جي 5 ڏينهن اندر هڪ گوري ۽ 12 ڪلاڪن کانپوءِ هڪ وڌيڪ گوري کائڻي پوي ٿي.

اگر اثر: جملي عورتن جي اڌ کان به گهٽ ڪي هنگامي حمل روڪ گورين استعمال ڪرڻ سبب اوڪارا ۽ الٽي ٿي پوي ٿي. جيڪڏهن گوري کائڻ کانپوءِ 3 ڪلاڪن اندر الٽي اچي ته وري هڪ وزن کائي ڇڏجي. پر جي توهان لاءِ الٽي جو ڪو مسئلو هجي ته توهان، روزانو 2 دفعا 25 م گ پروجيسٽن کائي سگهو ٿا. يا امرجنسي پيل کائڻ بجاءِ اهي توهان يونيءَ ۾ مٿي وجهي ڇڏي ڏيو، هي طريقي به حمل روڪڻ لاءِ ايترو ئي اثرائتو ثابت ٿئي ٿو. جيتوڻيڪ هن طريقي سان اوڪارا يا الٽيءَ جهڙن اڱرن اثرن کي گهٽائي نٿو سگهجي پر ان سان الٽي ڪري گورين خارج ٿي نه ٿيون سگهن.

نچ پروجيسٽن واريون گورين، گڏيل گورين جي ڀيٽ ۾ گهٽ اوڪارا ۽ الٽيون ڪرائين ٿيون. جن عورتن کي دل جون تڪليفون، رت جا دڳ يا اسٽروڪ / فالج ٿيڻ جو امڪان هجي ٿو تنهن کي نچ پروجيسٽن واريون گورين استعمال ڪرڻ گهرجن.

جنهن عورت کي حيض تمام گهڻو ايندو هجي يا ماهواري اچڻ کان اڳ، سندس ڇاتيون ڏکڻيون ٿي پون تنهن لاءِ اهڙي گوري استعمال ڪرڻ بهتر ثابت ٿي سگهي ٿي، جنهن ۾ ايسٽروجن گهٽ ته پروجيسٽن وڌيڪ هجي. اهڙيون گورين گروپ - 3 ۾ آهن.

جڏهن گروپ 3 جي ڪا گوري استعمال ڪرڻ سان، عورت کي چٽا ٿيندا يا حيض گسي ويندو هجي يا اهي جيڪي ڪنهن ٻئي قسم جي حمل روڪ گوري استعمال ڪندي رهڻ سان حامله ٿي پون تنهن کي اهڙي گوري استعمال ڪرڻ گهرجي جنهن ۾ ايسٽروجن ڪجهه وڌيڪ هجي. اهڙيون وڏي وزن واريون گورين گروپ - 4 ۾ آهن.

گروپ - 4، وڏي وزن واريون گورين

هن قسم جي گورين ۾ ايسٽروجن جو جهجهو مقدار (ايسٽروجن 'اٽينائيل ايسٽراڊيئل' 50 مائڪروگرام) ته ڪيترين ۾ پروجيسٽن جو به جهجهو مقدار ٿئي ٿو.

عام برانڊ نالا:

يوگائينون	نارليسترن	فيمينال
اوڪان 50	منوولار	اورال
نيوگائنان	پرائيمو ولار	نارڊيوئل

جيڪڏهن گروپ 4 جي گورين استعمال ڪرڻ سان به چٽا ٿيندا هجن ته اهي، عام طور تي اولين ۽ ڏيڀولن جي استعمال سان بند ٿي وڃن ٿا. پر جيئن ته اهي ايسٽروجن جي لحاظ کان طاقتور ٿين ٿيون تنهنڪري وري ڪو تجويز ڪيون وڃن ٿيون. اهي وري، انهن عورتن لاءِ فائديمند ٿين ٿيون جنکي گهڻا موهيڙا ٿين ٿا.

جن عورتن کي ايڊيٽ پريشان ڪن ٿا يا حمل روڪ گورين کائڻ جي 2 يا 3 مهينن کانپوءِ ڪي اڱرا اثر پيدا ٿين ٿا يا جن عورتن کي رت جي دڳ پيدا ٿيڻ جو وڏو امڪان رهي ٿو، تنهن کي تراءِ فنزڪ حمل روڪ گورين استعمال ڪري ڏسڻ گهرجن، جن ۾ ٻئي هارمون ايسٽروجن ۽ پروجيسٽن گهٽ مقدار ۾ ٿين ٿا ۽ اهي گروپ - 1 ۾ آهن.

جيڪي عورتون ٽچ ڌارائيندڙ يا هلڪي مٿي جي سور يا ٿوري رهندڙ هاءِ بلڊ پريشر سبب اهڙيون گورين استعمال ڪري نه ٿيون سگهن. سي رڳو پروجيسٽن واريون گورين استعمال ڪري سگهن ٿيون. اهي گورين گروپ 5 ۾ اچن ٿا ۽ 'مني پلس' (mini pills) جي نالي سان پڻ سڏجن ٿيون.

گروپ - 5، رڳو پروجيسٽن واريون گورين

هن قسم جون گورين جنکي 'مني پلس' به سڏجي، منجهن رڳو پروجيسٽن ٿئي ٿو.

هي گورين روزانو ساڳئي وقت تي حيض وارن ڏينهن ۾ به استعمال ڪرڻ گهرجن. ماهواري گهڻي يا گهڻي بيقاعدگي رهي ٿي. هڪ گوري به کائڻ وسري وڃڻ سان حمل ٿي سگهي ٿو.

عام برانڊ نالا:

فيمينون	مائڪرو لت	هي برانڊ، هنگامي ڪٽنبي
مائڪرو نار	مائڪرو ول	رٿابندي ڪرڻ لاءِ استعمال
مائڪرو نووم	نيوجيسٽ	ڪري سگهجن ٿا. ڏسو ايندڙ
نار - ڪيو ڊي	نيوجيسٽان	سيڪشن.
	اورٽي	

مٿي ممڪن ٿي سگهندو هجيس آءِ يو ڊي جي ڏوري کي ڇهڻي ڏسڻ گهرجي. ڏوري کي چڪڻ نه گهرجي. جيڪڏهن ڏورين کي محسوس ڪري نه سگهجي يا آءِ يو ڊي جي سخت حصي کي ڇهندي هجي ته کيس تبستائين ڦوڪڻو يا حمل روڪ جو ٻيو طريقو استعمال ڪرڻ گهرجي جيستائين آءِ يو ڊي ڪنهن ماهر کان نٿي چڪاسرائي وڃي. آءِ يو ڊي جي معلومات لاءِ ڏسو ص. 290.

آءِ يو ڊي سبب عام طور تي نهائين جون تڪليفون / انفڪشن عام ٿي پون ٿا. اهڙيون ڪيتريون تڪليفون گهڻي ڀاڱي پهرئين 3 مهينن دوران ٿي پون ٿيون. چاڪاڻ ته، اهڙي عورت کي آءِ يو ڊي وجهرائڻ کان اڳ ئي اهڙي تڪليف / انفڪشن هجي ٿو. يا تڏهن به ٿي سگهي ٿو جڏهن هيلٿ ورڪر آءِ يو ڊي وجهڻ لاءِ صفائيءَ ڏانهن خاص ڌيان نه ڏنو هجي. جيڪڏهن آءِ يو ڊي واري عورت کي انفڪشن هجڻ جون ڪي به نشانون محسوس ٿين ته هڪدم ماهر هيلٿ ورڪر سان ملڻ گهرجي. ڏسو ص. 243.

حمل روڪ انجڪشن

(عام نالا: ڊيو - پروويرا (DMPA)، نارسٽيرٽ (NET-EN)، ليونيلي، سائيڪلوفير) نالو: _____ قيمت: _____

حمل روڪ انجڪشن هڻڻ سان ان عورت جون آنيڊاڻيون، آڻو خارج نه ٿيون ڪن ته، حمل روڪ وارا هارمون ڳيڙڻ جي منهن وٽ لعاب کي ايترو گهڻو گهڻو ڪري ڇڏين ٿا جو اهي تخمي جيون کي ڳيڙڻ ۾ داخل ٿيڻ لاءِ پنڃي ڇڏين ٿا.

نچ پروجيسٽين انجڪشن جهڙوڪ: ڊيو- پروويرا ۽ نوريسٽيرٽ ۾ رڳو پروجيسٽن هارمون ٿئي ۽ اهو خاص طور تي ڍڪ ڌارائيندڙ عورتن لاءِ فائديمند ٿئي ٿو. جڏهن ته ڪا به اهڙي عورت جنهن کي صحت جو ڪو اهڙو مسئلو هجي جنهن جو صفحي 288 تي ذڪر ڪيل آهي، تنهن کي استعمال نه ڪرڻ گهرجي. گهڻي ڀاڱي سڀ، نچ پروجيسٽن انجڪشنون هميشه حيض ۾ تبديلي آڻين ٿيون. تنهنڪري جيڪا عورت اهي انجڪشن استعمال ڪري ٿي تنهن کي روزانو يا ڪڏهن ڪڏهن ٿوري رت اچي سگهي ٿي. جڏهن ته، پهرئين سال جي آخر ڌارا، ممڪن آهي ته کيس ماهواري بند ٿي وڃي. اهي عام رواجي تبديليون آهن.

ڪن گاڏر انجڪشن جهڙوڪ: ليونيلي يا سائيڪلوفير ۾ ٻئي ايسٽروجن ۽ پروجيسٽن هارمون ٿين ٿا. اهڙيون انجڪشنون انهن عورتن لاءِ فائديمند ٿين ٿيون. جيڪي چاهين ٿيون ته کين باقاعدي ماهواري ايندي رهي. ڍڪ ڌارائيندڙ يا جنڪي صحت جو ڪو اهڙو روڳ هجي جن جو صفحي 288 تي ذڪر ڪيو ويو آهي تنهن کي گاڏر انجڪشن استعمال نه ڪرڻ گهرجي. گاڏر انجڪشن ڏکيون ملن ٿيون ته نچ، پروجيسٽن انجڪشن کان مهانگيون به آهن.

نچ، پروجيسٽن واري يا گاڏر انجڪشن استعمال سبب ورلي وزن وڌي وڃي ۽ مٿي جو سور ٿي پوي ٿو. عام طور تي پهرئين چند انجڪشنن کانپوءِ اهي تڪليفون ختم ٿي وڃن ٿيون. عورت جڏهن به چاهي اهڙيون انجڪشنون هڻائڻ بند ڪرائي سگهي ٿي. جڏهن ته انجڪشن بند ڪرائڻ کانپوءِ کيس ڀيٽ ٿيڻ ۽ سندس ماهواري عام رواجي ٿيڻ ۾ سال يا ان کان به وڌيڪ وقت لڳي سگهي ٿو. پر جي

ڪنڊوم (ربر، پروفائيلڪٽ، شيٽ)

نالو: _____ قيمت: _____ مقدار: _____
عام طور تي ٽن ڊاٽن جي پنڪيٽ ۾ ملن ٿا.

ڦوڪڻا، مختلف قسمن جا ٿين ٿا. انهن ۾ ڪي مک ڏنل، ڪي مختلف رنگن جا ته ڪن ڪي تخمي جيو ماريندڙ دوا جو مک هجي ٿو.

ڦوڪڻن جي استعمال سان ڀيٽ ٿيڻ کان بچاءُ ٿئي ٿو ته جنسي وچڙندڙ بيمارين ۽ ايڇ آءِ وي کان به بچائين ٿا. ڪيترا ماڻهو ڦوڪڻن سان گڏ حمل روڪ جو ڪو ٻيو طريقو به اختيار ڪن ٿا.

ڦوڪڻن جي استعمال ۽ سنڀال ڪرڻ جو ذڪر صفحي 290 تي ڪيل آهي.

ڊايا فرام (Diaphragm)

نالو: _____ قيمت: _____

ڊايا فرام، تڏهن وڌ ۾ وڌ اثرائتو ٿئي ٿو جڏهن، ان سان گڏ تخمي جيو مار ڪري يا جيلي به استعمال ڪئي وڃي. ڪجهه جيلي يا ڪريم ڊايا فرام اندر ته ڪجهه وٽين کي به مڪي پوءِ فرج تي چاڙهي ڇڏجي (ڏسو ص. 290).

جيلي يا ڪريم جو نالو: _____ قيمت: _____

حمل روڪ گج / فورم (عام برانڊ نالا: امڪو، ليمپڪو، ڊيلفين). نالو: _____ قيمت: _____

گج / فورم جي استعمال لاءِ ڏسو صفحو 290.

حمل روڪ شافهه (عام برانڊ نالو: نيو سٽمپون) نالو: _____ قيمت: _____

هن حمل روڪ گوريءَ ۾ تخمي جيو مار دوا ٿئي ٿي جيڪا عورت، فرج ۾ مٿي گهڻو ويجهو وجهي ڇڏي ٿي. شافهه، جماع ڪرڻ کان 15 منٽ اڳ وجهڻ گهرجي (استعمال لاءِ ڏسو پنڪيٽ). حمل روڪڻ جو هي هڪ سٺو اثرائتو طريقو آهي، خاص طور تي جڏهن اهڙو جوڙو ڦوڪڻو به استعمال ڪري.

انٽرا يوٽيرائين ڊوائيس (IUD)

نالو: _____ قيمت: _____ وجهرائڻ جي في: _____

آءِ يو ڊي وجهرائڻ ۽ ڪڍرائڻ لاءِ ماهر هيلٿ ورڪر جي لازماً مدد وٺڻي پوي ٿي. هن جو هڪ وڌ ۾ وڌ اڱرو اثر ماهواريءَ جو جهجهو، ڊگهو ۽ ڀيڙا سان اچڻ آهي. جڏهن ته عام طور تي اهي اثر پهرئين 3 مهينن کانپوءِ ختم ٿي وڃن ٿا. ورلي، وجهرائيل آءِ يو ڊي ٿڙي به وڃي ٿي. جڏهن ٿڙي وڃي تڏهن حمل روڪڻ ۾ اثرائتي نٿي ٿئي. تنهنڪري آءِ يو ڊي استعمال ڪندڙ عورت کي ضرور سڪڻو پوي ٿو ته جيئن هوءُ اهو ڏسي پڪ ڪندي رهي ته آءِ يو ڊي ٿانئڪي آهي. ڪيترين آءِ يو ڊين ۾ سڳن جهڙيون 2 ڏورين گرپ ناليءَ ۾ لڙڪنديون رهن ٿيون. عورت کي هر مهيني حيض کانپوءِ اهو ڏسي پڪ ڪرڻ گهرجي ته آءِ يو ڊي پنهنجي جاءِ تي آهي. ڏورين چڪاسڻ لاءِ عورت کي پنهنجا هٿ ملي صاف ڪري پوءِ پنهنجين ٻن آڱرين سان يونيءَ ۾ جيستائين

انجڪشن هٿائڻ بند ڪرڻ ۽ وري حامله ٿيڻ نٿي چاهي ته کيس ڪٽنبني رٿابنديءَ جو ڪو ٻيو طريقو اوس استعمال ڪرڻو پوندو.

حمل روڪ امپلانٽ (Contraceptive implants)

(عام نالو: نار پلانٽ، امپلانٽ، جاديلي)

امپلانٽ، روترائٽ سان عورت جون آئيدانيون آنا، خارج ڪري نه ٿيون سگهن. منجهن موجود هارمون، ڪيپيٽ جي منهن ۾ موجود لعاب کي ايترو گهٽو ڪري ڇڏي ٿو جو ان سبب مرد جو تخمي جيو ڪيپيٽ ۾ داخل ٿي نٿو سگهي. ڍڪ ڌارائيندڙ عورتون به امپلانٽ روترائٽي سگهن ٿيون. جڏهن ته جن عورتن کي صحت جا ڪي به اهڙا مسئلا هجن جن جو صفحي 288 تي ذڪر ڪيو ويو آهي تنهنجي روترائٽ نه گهرجن. نارپلانٽ (Norplant) ۾ ڇهه ننڍڙا ٽيوب ۽ اهي 5 کان 7 سالن تائين پيٽ ٿيڻ نٿا ڏين. جاديل (Jadelle) ۾ 2 ٽيوب ۽ اهي حمل روڪڻ ۾ 5 سالن تائين اثرائتا ٿين ٿا. امپلانٽ (Implanon) ۾ هڪ ٽيوب ٿئي ۽ اهو 3 سالن تائين ڳڻ پوڻ کان روڪي ٿو. ڪيترن ملڪن ۾ نارپلانٽ جي پيٽ ۾ جاديل ۽ امپلانٽ ڏکيا ملن ٿا.

امپلانٽن، روترائٽ جي پهرئين سال، بيقاعدگيءَ سان رت ايندي رهي ٿي يا ماهواري گهڻا ڏينهن هلي ٿي. ٿي سگهي ٿو ته اهڙيءَ عورت کي حيض اچڻ بند ٿي وڃي، جنهن جو اهو مطلب ناهي ته کيس پيٽ ٿيو، يا ڪا ٻي گڙبڙ ٿي آهي. ممڪن آهي ته سندس وزن وڌي وڃي يا مٿي جو سور پوندو رهي. اهي تبديليون/تڪليفون آهستي آهستي، جيئن جيئن عورت جو جسم هارمون جو هيراک ٿيندو وڃي ٿو ختم ٿي وڃن ٿيون.

عورت جڏهن به چاهي امپلانٽ ڪيرائي سگهي ٿي، جنهن لاءِ ماهر هيلٿ ورڪر جو هجڻ ضروري ٿئي ٿو. ڪيرائڻ کانپوءِ اهڙي عورت هڪدم حامله ٿي سگهي ٿي، تنهنڪري کيس حمل روڪ جو ڪو ٻيو طريقو اختيار ڪرڻو پوندو جيڪڏهن هوءَ پيٽ سان ٿيڻ نٿي چاهي.

اٽڊس جي وائرس (HIV)/ اٽڊس لاءِ دوائون

اٽڊس جي وائرس لاءِ علاج

اٽڊس جي علاج لاءِ استعمال ٿيندڙ دوائن کي اٽڊس ريترو وائرس دوائون (ARVs) سڏجي ٿو. اهڙين دوائن جي استعمال سان اٽڊس جو مريض ڊگهي ڄمار ماڻي ۽ صحتمند زندگي گذاري ٿو. هن قسم جون گهٽ ۾ گهٽ 3 دوائون گڏي کائڻيون پون ٿيون ۽ اهڙي علاج کي اٽڊس ريترو وائرس ٿراپي/علاج سڏجي ٿو.

ايڇ آءِ وي مريض جي پرگهور لهڻ ۽ اي آر ٽي (ART) پروگرام

ايڇ آءِ وي/اٽڊس هڪ اهڙي پيچيده بيماري آهي جيڪا جسم جي هر عضوي کي متاثر ڪري وڃي ٿي. توهانجي ايڇ آءِ وي جي تپاس جيئن ئي هاڪاري/پاڙيتو اچي ته هڪدم اهڙن هيلٿ ورڪرن سان رابطو رکو جيڪي اهڙن مريضن جي باقاعدي پرگهور لهندا رهن ٿا. اهڙن پروگرامن هيٺ ايڇ آءِ وي بيماريءَ جي علاج ۽ بچاءَ جون دوائون ورتيون، صلاح مشورا ڪيا ۽ بي به سهائتا ڪئي وڃي ٿي. اي آر ٽي پروگرام وڌيڪ اهميت جوڳو ۽ گهٽ مهانگو آهي. بچاءَ ان جي ته اهڙيون دوائون خانگي ذريعن کان خريد ڪيون وڃن.

اي آر ٽي جي ڪڏهن ضرورت ٿئي ٿي؟

جيڪي فرد ايڇ آءِ وي ۾ مبتلا ۽ اڃان صحتمند آهن تنهنجي اي آر ٽي جي ضرورت نٿي ٿئي. جڏهن ته صرف اهي فرد جيڪي ايڇ آءِ وي ۾ مبتلا ٿين ۽ منجهن اٽڊس جون نشانيون ظاهر ٿين ٿيون يا جن جو قدرتي بچاءَ سرشتو / اميون سسٽم ويهجي وڃي ٿو تنهنجي اي آر ٽيءَ جي ضرورت ٿئي ٿي.

اي آر ٽي شروع ڪرڻ کان اڳهر پنهنجي هيلٿ ورڪر سان صلاح مشورو ڪري ڏسو.

ڇا توهان اڳهر ڪڏهن اي آر وي علاج ڪرايو آهي؟ جي ها ته هاڻ انجي بنياد تي توهانکي وڌيڪ دوائن جي چونڊ ڪرڻي پوندي.

ڇا توهانکي ان کانسواءِ ڪي ٻيون به تڪليفون يا بيماريون جهڙوڪ: تي بي، ڪا سنگين بيماري يا بخار وغيره آهي؟ انهن جو اڳواٽ علاج ڪرڻ ضروري ٿئي ٿو.

اي آر ٽي جا ڪهڙا فائدا، خطرا ۽ اگر اثر ٿي سگهن ٿا؟ ان سلسلي ۾ ڪنهن اهڙي فرد سان جيڪو اڳهر ئي اي آر ٽي دوائون استعمال ڪندڙ هجي ۽ پنهنجي هيلٿ ورڪر سان صلاح مشورو ڪري ڏسو.

ڇا توهان دوائون روزانو، مقرر وقت تي کائي سگهندو؟ اي آر ٽي جي اثرائتي ٿيڻ لاءِ اها ڳالهه ضروري آهي.

ڇا ڪو اهڙو فرد جنهن ۾ توهانجو ويساهه هجي توهانجي مدد ڪري سگهندو يا ڪو اهڙو ايڇ آءِ وي/اٽڊس سهائتڪ گروپ جنهن کان توهان معلومات ۽ مدد حاصل ڪري سگهو ٿا؟

اي آر وي گاڏر علاج (ARV regimens)

اي آر وي، رڳو تڏهن اثرائتي ٿي سگهي ٿي جڏهن گهٽ ۾ گهٽ 3 دوائون گڏي (regimens) وٺجن. اهڙين چئن عام دوائن جو هيٺ ذڪر ڪجي ٿو. جيئن جيئن ايڇ آءِ وي يا انکي روڪڻ جي وڌيڪ ڄاڻ پوندي ويندي تيسن تيسن دوائن جي رجيم ۾ تبديليون اينديون وينديون. ان سلسلي ۾ پنهنجي هيلٿ ورڪر کان پڇي ڏسو ته توهان جتي رهو ٿا اتي ڪهڙيون دوائون ملن ۽ سنو اثر ڪن ٿيون. اهڙيون ڪجهه گاڏر دوائون (3 گڏ يا ورلي 3 مان ڪي به 2) هڪ گوريءَ جي صورت ۾ ملن ٿيون جنهنکي 'فڪسڊ ڊوز ڪامبينيشن' سڏجي ٿو.

بهرحال، توهان ڪهڙين به ٽن دوائن جو گاڏر استعمال ڪيو، اهي روزانو 3، ساڳئي وقت تي استعمال ڪيو. جيڪڏهن توهانجي جسم ۾ ڪجهه ڪلاڪن لاءِ به دوائون گهٽ مقدار ۾ موجود هونديون ته ان سبب دوائن ۾ مزاحمت پيدا ٿي سگهي ٿي. جي توهان مقرر وقت تي دوا جو وزن کائڻ وساري ڇڏيو ته اهو 5 ڪلاڪن اندر ضرور وٺو. پر جي 5 ڪلاڪن کان وڌيڪ دير ٿي وڃي ته پوءِ ٻئي وزن جي وقت تائين انتظار ڪريو. اي آر ٽي رجيم جي ڪا به دوا، تيسرائين کائڻ بند نه ڪريو جيستائين توهانکي ڪو ماهر نٿو چوي ته انهن مان ڪهڙي کائڻ يا سڀ کائڻ بند ڪري ڇڏيو.

ساڳئي طرح سان اي آر وي پنهنجي سر به استعمال ڪرڻ شروع نه ڪريو جو ممڪن آهي ته اهي توهان لاءِ درست نه هجن ۽ ان سبب ڪي سنگين اگر اثر پيدا ٿي پون.

پنهنجون اي آر وي ڪنهن ٻئي کي به نه ڏيو پوءِ پلي نه ڪئي اهو توهانجو جيون ساٿي يا ٻار ئي ڇو نه هجي. ڇو ته، سفارش ڪيل وزن

اهر ڳالهه: آي آر تيءَ جون ڪجهه دوائون جهڙوڪ: اسٽاڻيوڊائين (d4t) وڌيڪ سنگين آگرا اثر پيدا ڪن ٿيون جن لاءِ عالمي اداري صحت جي سفارش آهي ته اهي آهستي آهستي بند ڪري ڇڏڻ گهرجن. ڪيترن ملڪن ۾ ائين ڪرڻ ناممڪن آهي ڇو ته اتي، ان بجاءِ ٻيون دوائون موجود ٿي ناهن يا اهي گهڻيون مهانگيون آهن.

اڻڊس جي وائرس (HIV) کي ماءُ کان ٻار ۾ منتقل ٿيڻ کان بچائڻ

اڻٽي ريترو وائرل دوائون ڪنهن ماءُ جي جسم مان اڇ آءِ وي (وائرس) کي حمل يا ويرا دوران ٻار جي جسم ۾ منتقل ٿيڻ کان روڪي سگهن ٿيون. جيڪڏهن اهڙيءَ ماءُ کي علاج جي ضرورت آهي ۽ اڳي آي آر تي تي آهي ته سندس ٻارڙي کي ڄمڻ وقت علاج ڪرڻ جي ضرورت ٿيندي. جڏهن ته جن مائرن کي اڃان تائين آي آر تي علاج جي ضرورت نٿي ٿئي يا جتي آي آر تي دستياب ناهي، اتي ٻنهي ماءُ ۽ ٻارڙي کي علاج جي ضرورت ٿئي ٿي.

انجي بهترين اپاءُ لاءِ آي آر تي جيان 3 دوائون ڏيڻيون پون ٿيون. جڏهن ته ورلي هڪ يا 2 ملي سگهن ٿيون. مختلف هنڌن تي آي آر وي جون مختلف دوائون استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

نيويراپائين	
يا	نيويراپائين + زدوڊائين
يا	نيويراپائين + زدوڊائين + لٽميوڊائين

لٽميوڊائين	زدوڊائين	نيويراپائين
ماءُ لاءِ: روزانو 150 م گ، 2 دفعا، وير ڪانپوءِ ست ڏينهن لڳاتار	ماءُ لاءِ: روزانو 300 م گ 2 دفعاً، 28 هفتي جي حمل ڪانپوءِ جيترو جلد ممڪن ٿي سگهي، وير دوران ۽ وير ڪانپوءِ 7 ڏينهن تائين	ماءُ لاءِ: 200 م گ رڳو هڪ دفعو جڏهن وير جا سور شروع ٿين.
ٻارڙي لاءِ: ٻارڙي لاءِ ڪجهه به نه.	ٻارڙي لاءِ: 4 م گ في ڪلو گرام روزانو 2 دفعاً، 7 ڏينهن تائين	ٻارڙي لاءِ: 2 م گ في ڪلو گرام ڄمڻ ڪانپوءِ 72 ڪلاڪن اندر رڳو هڪ دفعو

جن ٻارڙن جون مائرن اڇ آءِ وي وائرس ۾ مبتلا آهن تنکي 4 کان 6 هفتن جي عمر ۾ ڪارٽي موڪسازول ڏيڻ گهرجي (ڏسو ص. 359). 18 مهينن ڪانپوءِ اهڙي ٻارڙي جي اڇ آءِ وي ٽيسٽ ڪئي ويندي، جيڪڏهن ٽيسٽ ناڪاره اچي ته ڪارٽي موڪسازول ڏيڻ بند ڪجي. دوائون ٿي هڪ اهڙو اپاءُ آهي جنهن رستي ماءُ کان ٻار ۾ اڇ آءِ وي وائرس جي منتقل ٿيڻ کي روڪي سگهجي ٿو. انڪانسواءِ اهڙي ٻار جو سلامتيءَ سان ڄمڻ ۽ سندس ڏيان سان پرورش ڪرڻ به ايتري ضروري آهي. وڌيڪ معلومات لاءِ ڏسو Where Women Have No Doctor

کان گهٽ وزن استعمال ڪرڻ سان دوائون اثر نه ڪنديون، توهانکي ۽ جنهن فرد کي ڏيندو تنکي نقصان پهچائينديون.

ڪنهن به اهڙي فرد يا ذريعي کان آي آر وي خريد نه ڪريو جيڪو اڇ آءِ وي يا آي آر تي پروگرام پاران مقرر ڪيل نه هجي.

بالغن ۽ جوانن (سواءِ ٻارن جي) لاءِ آي آر وي رجيم	
هي دوائون روزانو 2 دفعا (سواءِ ٻڌايل ڏينهن جي) هر وزن 12 ڪلاڪن جي وٽي سان وٺيڻيون پون ٿيون.	
d4T (stavudine), 30 mg. + 3TC (lamivudine), 150 mg. + NVP (nevirapine), 200 mg. اهي ٽي دوائون هڪ گوريءَ جي صورت ۾ ملن ٿيون جنهنکي ٽرائيوميون (Triomune) سڏجي ٿو.	
يا	d4T (stavudine), 30 mg. + 3TC (lamivudine), 150 mg. + EVF (efavirenz), روزانو 600 ملي گرام هڪ دفعو
يا	AZT (ZDV,zidovudine), 300 mg. + 3TC (lamivudine), 150 mg. + NVP (nevirapine), 200 mg. AZT ۽ 3TC هڪ گڏيل گوري ۾ ملن ٿيون جنهنکي ڪامبيور (combivir) سڏجي ٿو.
يا	AZT (ZDV,zidovudine), 300 mg. + 3TC (lamivudine), 150 mg. + EVF (efavirenz), روزانو 600 ملي گرام هڪ دفعو AZT ۽ 3TC هڪ گڏيل گوري ۾ ملن ٿيون جنهنکي ڪامبيور (combivir) سڏجي ٿو.

آي آر تيءَ جا آگرا اثر

آي آر تي جي استعمال سان گهڻا فرد ڊگهي ڄمار ماڻي ۽ صحتمند زندگي گذاري رهيا آهن. جڏهن ته آي آر تيءَ جا آگرا اثر به ٿي سگهن ٿا. جسم جو دوائن سان آهستي آهستي هيراک ٿيڻ سان گهڻن ماڻهن ۾ انهن جا آگرا اثر به گهٽ ٿيندا وڃن ٿا يا مڪمل ختم ٿي وڃن ٿا. آگرن اثرن ۾ دست، سائائي، مٿي جو سور، الٽي، معدي جو سور يا ڪاٺ جي طلب نه ٿيڻ ٿي سگهن ٿا. ڀلي ته توهان اهڙيون اڻ وٺندڙ ڳالهيون محسوس ڪيو پر تنهن هوندي به توهان پنهنجيون سڀ دوائون تيستائين باقاعدي سان کائيندا رهو جيستائين توهانجو هيلٿ ورڪر اهي تبديل يا بند ڪرڻ لاءِ نٿو چوي. ڪي آگرا اثر اهو اشارو ٿين ٿا ته دوائون تبديل ٿيڻ گهرجن. سنجيده آگرن اثرن ۾ ڪانڊار، هٿن ۽ پيرن ۾ ساڙي جو احساس بخار، جسم تي ڳاڙها نشان، پيليون اکيون، سائائيءَ سان گڏ ساهه جي لڪائي، رت جي پوڻائيءَ سان گڏ رت جا ٻيا مسئلا ۽ جگر جون تڪليفون ٿي سگهن ٿيون. جيڪڏهن توهانکي اهڙا سنگين آگرا اثر ظاهر ٿين ته هڪدم پنهنجي هيلٿ ورڪر سان ملو.